

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ:

**Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ.**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ANNA ΚΑΤΩΠΟΔΗ
ΤΜΗΜΑ: Δ.Μ.Τ.Α
ΣΧΟΛΗ: Σ.Δ.Ο

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΣΚΙΑ-ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η παρούσα μελέτη που διεξήχθη μέσα στα πλαίσια πτυχιακής εργασίας με θέμα «Η εξέλιξη της κοινωνικο-πολιτιστικής ανάπτυξης του Δήμου Πατρέων», περιλαμβάνει την καταγραφή ενός συνόλου κοινωνικών και πολιτιστικών φορέων, υπηρεσιών και προγραμμάτων, που αποτελούν για το Δήμο Πατρέων μέσα άσκησης της κοινωνικής και πολιτιστικής του πολιτικής και σκοπό έχουν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής της τοπικής κοινωνίας, να αμβλύνουν τα κοινωνικά προβλήματα, να ενισχύσουν με την ενημέρωση, την ψυχοκοινωνική στήριξη και τις διάφορες παροχές, τις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες, αλλά και να προάγουν τον πολιτισμό με την παραγωγή πολιτιστικών προϊόντων και την προβολή της παράδοσης.

Μέσα στη μελέτη συμπεριλαμβάνονται, επίσης, κάποιες βασικές έννοιες, όπως της κοινότητας, της κοινωνικής ανάπτυξης, του πολιτισμού κ.ά, για την κατανόηση του αντικειμένου και κάποιες βασικές προϋποθέσεις για την επίτευξη της κοινωνικό-πολιτιστικής ανάπτυξης.

Σκοπός, λοιπόν αυτής της μελέτης, είναι να συμπεράνουμε μέσα από την αξιολόγηση των παρεμβάσεων του Δήμου Πατρέων, αν τελικά η κοινωνικοπολιτιστική πολιτική που ακολουθεί είναι αποτελεσματική, αν αξιοποιεί σωστά τους πόρους και τα μέσα τα οποία έχει στη διάθεσή του και αν ενισχύει την ενεργή συμμετοχή των πολιτών στην αναπτυξιακή διαδικασία ή επιτρέπει την παθητική στάση τους προσφέροντας προγράμματα και υπηρεσίες που υπολειπούνται μέσα στα δίκτυα της γραφειοκρατίας.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Θ Ε Μ Α: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ANNA ΚΑΤΩΠΟΔΗ
ΤΜΗΜΑ: Δ.Μ.Τ.Α
ΣΧΟΛΗ: Σ.Δ.Ο

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΣΚΙΑ-ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η έννοια της κοινότητας.....	3
ΜΕΡΟΣ Α΄	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
1. Κοινωνική ανάπτυξη.....	7
2. Κοινωνική αλλαγή.....	8
3. Ενδυνάμωση και κριτική συνειδητοποίηση.....	12
4. Συμμετοχή των πολιτών και επικοινωνία.....	15
5. Πράξη και συλλογική δράση.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	
1. Οργανισμός Υγείας και Πρόνοιας.....	19
1.1 Γραφείο ψυχο-κοινωνικής στήριξης πολιτών.....	20
1.2 Γραφείο κοινωνικών δράσεων.....	21
1.3 Γραφείο πολιτών με αναπηρίες.....	22
1.4 Γραφείο μεταναστών και μειονοτήτων.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ Τ. Α ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	
1. Ίδρυση Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας.....	25
1.1 Στέγη Αστεγών.....	26
1.2 Τράπεζα Τροφίμων Ενδύσεως και Παιχνιδιών.....	28
1.3 Ταμείο Αλληλοβοήθειας Απόρων.....	30
1.4 Θεσμοθέτηση Επαίνου και Μεταλλίου.....	31
1.5 Δραστηριότητες.....	32
1.6 Εξασφάλιση πόρων σε τοπικό επίπεδο.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	
1. Μονογονεϊκές οικογένειες.....	36
2. Σύλλογος Ανύπαντρων Μητέρων.....	38
3. Συμβουλευτικό κέντρο οικογένειας.....	39
4. Κατάρτιση αποφυλακισμένων στην ηλεκτρονική τυπογραφία και προώθηση στην απασχόληση.....	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ»

1. Πρόγραμμα εβδομάδας προαγωγής υγείας.....42
2. Η ενημέρωση του καταναλωτή.....43
3. «Βοήθεια στο σπίτι».....43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΒΡΕΦΟΚΟΜΕΙΟ.....45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

1. Γενικά.....47
2. Σκοπός ίδρυσης των Κ.Α.Π.Η του Δήμου Πατρέων.....48
3. Κτιριακή εγκατάσταση- Προσωπικό.....48
4. Προγράμματα- Δραστηριότητες.....49
5. Προϋποθέσεις συμμετοχής στο Κ.Α.Π.Η.....51
6. Πηγές εσόδων του Κ.Α.Π.Η.....51
7. Η οικονομική κατάσταση του Κ.Α.Π.Η.....52
8. Συμπεράσματα.....55

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Έννοια και περιεχόμενο του πολιτισμού.....56
2. Η πολιτιστική παρέμβαση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....59
3. Τοπική Αυτοδιοίκηση και πολιτιστική αποκέντρωση.....62

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ

1. Πνευματικό καλλιτεχνικό κέντρο
 - 1.1 Δημοτική πινακοθήκη.....65
 - 1.2 Ερασιτεχνικά τμήματα.....66
2. Δημοτικό ωδείο
 - 2.1 Σολίστ της Πάτρας.....66
 - 2.2 Δημοτικό ωδείο.....68
3. Δημοτική μουσική
 - 3.1 Η Μπάντα.....69
 - 3.2 Η Μπαντίνα.....69
4. Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας
 - 4.1 Η ίδρυση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.....69
 - 4.2 Η προγραμματική σύμβαση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.....71
 - 4.3 Έργο και δραστηριότητες του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.....74
 - 4.3.1 Θεατρική παραγωγή.....74
 - 4.3.2 Παιδική σκηνή.....75
 - 4.3.3 Περιοδείες-Φεστιβάλ-Συνεργασίες ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.....76

4.3.4 Η οικονομική κατάσταση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.....	78
5. Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Πάτρας	
5.1 Τομέας Διοίκησης.....	82
5.1.1 Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου.....	82
5.1.2 Αρμοδιότητες Προέδρου.....	83
5.1.3 Αρμοδιότητες Γενικού Διευθυντή της Δ.Ε.Π.Α.Π.....	83
5.2 Τομέας Παραγωγής Εκδηλώσεων.....	84
5.2.1 Αρμοδιότητες Διευθυντή Παραγωγής Εκδηλώσεων.....	84
5.3 Τομέας Καρναβάλι – Τέχνες.....	85
5.3.1 Η Καρναβαλική Επιτροπή.....	85
5.3.2 Αρμοδιότητες Καρναβαλικής Επιτροπής.....	85
5.3.3 Αρμοδιότητες Καλλιτεχνικού – Οργανωτικού Διευθυντή.....	86
5.3.4 Καρναβαλικό Συνεργείο.....	87
5.3.5 Το καρναβάλι.....	88
5.3.5.1 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή.....	88
5.3.5.2 Κρυμμένος Θησαυρός.....	89
5.3.5.3 Καρναβάλι των μικρών.....	89
5.4 Τομέας Φεστιβάλ.....	90
5.4.1 Αρμοδιότητες Καλλιτεχνικού Διευθυντή.....	90
5.4.2 Επιτροπή Στήριξης.....	91
5.5 Τομέας Εικαστικών.....	92
5.5.1 Εργαστήρια Εικαστικών.....	92
5.6 Τομέας Τεχνών.....	93
5.7 Συμβούλιο Προγραμματισμού.....	93
5.8 Ποσοστά εσόδων και εξόδων της Δ.Ε.Π.Α.Π.....	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ.....	95
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	99
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	101

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην εποχή μας η οικονομική παγκοσμιοποίηση με την ραγδαία εξάπλωση της αγοράς σε διεθνές επίπεδο, η τεχνολογική και διαχειριστική ευελιξία των συγχρόνων συστημάτων παραγωγής και η ανάδυση νέων μορφών κυριαρχίας που υπερβαίνουν τα τοπικά και εθνικά σύνορα έχουν συμβάλλει στην ενίσχυση των κοινωνικών και οικονομικών διακρίσεων.¹

Σε πολιτιστικό επίπεδο η διάδοση της εμπορευματοποιημένης πολιτιστικής παραγωγής, η ανάπτυξη των ΜΜΕ και των συγχρόνων μορφών τεχνολογίας φέρνουν σε επικοινωνία απομακρυσμένους τόπους και πολιτισμούς και διαμορφώνουν το φαινόμενο του «παγκόσμιου χωριού». Παράλληλα, η εκτεταμένη γεωγραφική κινητικότητα πληθυσμών, ως αποτέλεσμα των γεωπολιτικών ανακατατάξεων, της κατάρρευσης του καθεστώτος του υπαρκτού σοσιαλισμού, της οικονομικής μετανάστευσης και της αύξησης του μαζικού τουρισμού κατατείνει στη διαμόρφωση ρευστών κοινωνικών μορφωμάτων, στα οποία οι παραδοσιακές βεβαιότητες εξασθενούν, οι συλλογικές ταυτότητες αναδιατάσσονται, οι τοπικές αναφορές αναδιαρθρώνονται και ενισχύεται η πολιτιστική ποικιλία και η διαφορά.²

Σε αυτό το μεταβαλλόμενο περιβάλλον οι δυναμικές που μπορούν να αναπτύξουν οι τοπικές κοινωνίες για να απαντήσουν στις προκλήσεις των συγχρόνων συνθηκών και η συμβολή τους στις κοινωνικές, πολιτιστικές αλλαγές που εκδηλώνονται γύρω τους παραμένει ένα ζητούμενο που απασχολεί ολοένα και περισσότερους επιστήμονες, πολιτικούς και σχεδιαστές προγραμμάτων.³

Η ανάγκη συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών, στην αναπτυξιακή διαδικασία και στη προσπάθεια διαχείρισης των αρνητικών συνεπειών της οικονομικοτεχνικής παγκοσμιοποίησης έχει ευρέως αναγνωριστεί, με αποτέλεσμα την αναζωογόνηση του ενδιαφέροντος για την κοινωνική και κοινοτική ανάπτυξη όχι μόνο από τα κοινωνικά κινήματα και τις τοπικές οργανώσεις, αλλά και από διεθνείς οργανισμούς και εθνικές κυβερνήσεις, έτσι ώστε να εμπλακεί η τοπική κοινωνία περισσότερο στην αναπτυξιακή διεργασία αλλά και στην αντιμετώπιση τοπικών προβλημάτων.

¹ D. Byrne, *Social Exclusion*, Open University Press, Buckingham 1999, σσ.133

² J.L Pinol, «Ο κόσμος των πόλεων», εκδόσεις Παλέθρου, Αθήνα 1999, σσ. 79

³ H. Babacan – N. Gopal Krishan, “Community work partnerships in a global context”, in *Community Development Journal* 36 (1), (2001), σσ. 5

Σε αυτό το νέο περιβάλλον οι τοπικές κοινωνίες καλούνται να αναπτύξουν σχέδια κοινοτικής ανάπτυξης και συμμετοχικών διεργασιών, τα οποία βαθαίνουν τους δημοκρατικούς θεσμούς, ενισχύουν την δημοκρατική αποκέντρωση και καθιστούν την κοινωνία των πολιτών αρωγό τόσο στην αναπτυξιακή διαδικασία όσο και στην χάραξη κοινωνικής πολιτικής .

Το κρίσιμο ζήτημα είναι οι τοπικές κοινωνίες, σε μια περίοδο που οι ρυθμίσεις των τοπικών προβλημάτων επηρεάζονται από υπερτοπικές δομές εξουσίας, να ωθήσουν την αναπτυξιακή πρακτική σε μια κατεύθυνση, η οποία θα προάγει το πολιτισμό, την κοινωνική ανάπτυξη, τις ανθρωπιστικές αξίες και κατ' επέκταση την πολυπολιτισμικότητα.⁴

Με βάση τα παραπάνω η παρούσα μελέτη, που αφορά την κοινωνικο-πολιτιστική ανάπτυξη του Δήμου Πατρέων, διεξήχθη με στόχο την κάλυψη βασικών αποριών.

Ο Δήμος Πατρέων με την κοινωνικο-πολιτιστική πολιτική που ασκεί, πετυχαίνει την κοινωνική και πολιτιστική του ανάπτυξη; Λειτουργεί με βάση ένα οργανωμένο πλέγμα υπηρεσιών και προγραμμάτων που προάγουν τον πολιτισμό και αυξάνουν το βιοτικό επίπεδο ζωής της τοπικής κοινωνίας; Ενισχύει και προτρέπει τη συμμετοχή των πολιτών ως ενεργά μέλη στη διαδικασία της ανάπτυξης;

Η απάντηση αυτών των ερωτημάτων που προϋποθέτει την καταγραφή και μελέτη όλων των κοινωνικών και πολιτιστικών φορέων, υπηρεσιών και προγραμμάτων μας βοηθάει αφ' ενός μεν να κατανοήσουμε καλύτερα τη χρησιμότητα της ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο, αφετέρου δε μας παραπέμπει σε βασικά συμπεράσματα.

Από τη μελέτη αυτή, φυσικά, δε θα μπορούσαμε να παραλείψουμε την έννοια των κοινοτήτων, δηλαδή κοινωνικών ομάδων με κοινά χαρακτηριστικά, ιδεώδη και προβληματισμούς, μέσα από τις οποίες δημιουργείται η ανάγκη για πολυεπίπεδη ανάπτυξη και που χωρίς τη συμβολή τους δεν είναι δυνατή η επίτευξή της.

⁴ Ε. Παπατζιάρης (επιμ.), Κοινότητα, κοινωνία και ιδεολογία, Αθήνα, Παπαζήση, 1990, σσ. 135-169. Η. Γεωργαντάς, Τοπικό κράτος και τοπικότητα: στα ίχνη δυο συζητήσεων, Αθήνα, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, 2002

G. Craig, "Community Development in a Global Context", Community Development Journal 33(1), (1999), σσ.14

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έννοια της κοινότητας

Με βάση τις σύγχρονες προσεγγίσεις ο όρος «κοινότητα» χρησιμοποιείται για να περιγράψει σύνθετους κοινωνικό -πολιτιστικούς σχηματισμούς, οι οποίοι σε αντίθεση με το παρελθόν, δεν προκύπτουν από την αδράνεια και την απομόνωση αλλά μέσα από ένα περιβάλλον κοινωνικής και γεωγραφικής κινητικότητας.

Διερευνώντας σύγχρονες μορφές κοινοτήτων μπορούμε να εντοπίσουμε ενδεικτικά τις παρακάτω:

- **Κοινότητες** οι οποίες προκύπτουν από την οικονομική μετανάστευση και τις νέες γεωπολιτικές ανακατατάξεις, και οι οποίες οργανώνουν το δικό τους κόσμο σε ένα «ξένο» και συχνά εχθρικό γι' αυτές περιβάλλον (Κοινότητες μεταναστών, προσφύγων, μειονοτικές ομάδες).⁵
- **Κοινότητες** οι οποίες βασίζονται στην πολιτισμική διαφοροποίηση από την κυρίαρχη κουλτούρα, στις κοινές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου και στα διακριτά life styles (ροκ ή ρέιβ κοινότητες, ομάδες μοτοσικλετιστών κ.λ.π.)⁶
- **Κοινότητες** που ιδρύονται μέσα από κρατικές παρεμβάσεις ή κοινοτικά δίκτυα και έχουν συγκεκριμένους σκοπούς (θεραπευτικές κοινότητες χρηστών τοξικών ουσιών, κοινότητες ανώνυμων αλκοολικών, εθελοντικές οργανώσεις κ.λπ.).
- **Κοινότητες λατρείας**, οι οποίες διαμορφώνουν τις δικές τους, συνήθως μεταφυσικού τύπου, απαντήσεις στα υπαρξιακά αδιέξοδα της σύγχρονης κοινωνίας (παραθρησκευτικές οργανώσεις).
- Οι «εντός δικτύου κοινότητες» (on line community) οι οποίες διαδίδονται από τα ΜΜΕ μέσω διαδικασιών «δημιουργικής κατανάλωσης» και από τη χρήση της επικοινωνίας στον Κυβερνοχώρο μέσα από υπολογιστή, και οι οποίες βασίζονται στα κοινά ενδιαφέροντα και στις συνήθειες πρακτικής δράσης ορισμένων ομάδων χρηστών.⁷

⁵ Για μια προσέγγιση ζητημάτων που αφορούν σε ορισμένες κοινότητες μεταναστών στην Ελλάδα, βλ. Α. Μαρβάκης, Δ. Παρσενόγλου, Μ. Παύλου(επιμ.), Μετανάστες στην Ελλάδα, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2001.

⁶ Για μια χαρακτηριστική μελέτη τέτοιας κοινότητας βλ. Α. Η. Maxwell, "Motorcyclists and community in post industrial urban America", Urban Anthropology, 27 (3-4),(1998).

⁷ Για την ανάδυση των κοινοτήτων εντός δικτύου βλ. N.Baym, "The emergency of on-line communities", στο S. Jones (ed.), Cyber society, 2.0:Revisiting computer- mediated communication and communities,

Οι σύγχρονες Κοινότητες δεν είναι στατικές. Η ταχύτητα με την οποία οι αλλαγές λαμβάνουν χώρα σε αυτές ποικίλλει. Για τη συγκρότηση μιας Κοινότητας απαιτείται η ύπαρξη μιας διαφοράς (π.χ. φυλετική), η οποία βρίσκεται στην καρδιά του κοινωνικό - πολιτισμικού σχηματισμού, και η ενίσχυσή της από εξωτερικές ερμηνείες. Τα μέλη της κοινότητας επενδύουν συμβολικά και ιδεολογικά σε αυτή τη διαφορά διαμορφώνοντας μια διακριτή συλλογική ταυτότητα, η οποία γίνεται αντικείμενο διαπραγματεύσεως με τον έξω κόσμο.⁸

Συνοψίζοντας, μπορούμε να προσδιορίσουμε ορισμένα συστατικά χαρακτηριστικά της κοινότητας:

- Είναι ένα κοινωνικό μόρφωμα, λίγο πολύ οριοθετημένο από τον έξω κόσμο, το οποίο εντοπίζεται ανάμεσα στις πρωταρχικές δομές της κοινωνικής οργάνωσης (συγγένεια, φιλία) και σε ευρύτερες αφηρημένες οντότητες, όπως είναι το έθνος-κράτος και άλλες μεγάλης κλίμακας κοινωνικές και οικονομικές δομές.⁹
- Είναι ένα σύνολο ατόμων που βιώνει την αίσθηση ότι ανήκει σε ένα διακριτό κοινωνικό και πολιτισμικό μόρφωμα.
- Συνιστά ένα μοντέλο κοινωνικών σχέσεων οργανωμένων γύρω από αλληλοδράσεις και δεσμούς και διαμορφωμένων με βάση ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά, όπως η τοπική γειτνίαση, η εθνική καταγωγή, η πολιτισμική ταυτότητα και τα ενδιαφέροντα.
- Είναι μια συμβολική ενότητα, η οποία συγκροτείται από σύμβολα και αξίες που επιτρέπουν στα μέλη της κοινότητας να φτιάχνουν νοήματα και να διαμορφώνουν την κοινοτική συνείδηση και τη συλλογική ταυτότητα.¹⁰

Από μια ανθρωπολογική οπτική, η κοινότητα μπορεί να προσεγγιστεί ως μια συμβολική κοινότητα, ένας πολιτισμικός χώρος όπου νοήματα συγκροτούνται, μοιράζονται και ανασυγκροτούνται από τα μέλη των κοινωνικών ομάδων στο πλαίσιο της καθημερινής ζωής. Επίκεντρο αυτής

London, Sage publications, 1998, σσ. 35-68' Ν. Δεμερτζής, «Παγκοσμιοποίηση, κοινότητα και δημόσιος χώρος», *Επιστήμη και κοινωνία*, 4 (2000), σσ.62.

⁸ Βλ. C. Garvin - J. Tropman, *Social work in contemporary society*, Prentice Hall, 1992.

Επίσης, Percy - Smith (ed.), "Assessing community needs", in J. Percy - Smith (ed.), *Needs assessment in public policy*, Buckingham, Open University Press, 1996, σ. 88' M. Mayo, "Community work", in R. Adams, L. Dominelli & M. Payne, *Social work: Themes, issues and critical debates*, London, Open University Press, 1998, σ.162.

⁹ A. P. Cohen, *The symbolic construction of community*, London, Ellis Horwood Ltd & Tavistock Publication Ltd, 1985.

¹⁰ A. P. Cohen, *The symbolic construction of community*, London, Ellis Horwood Ltd & Tavistock Publication Ltd, 1985.

B. Wellman, P. Carrington & A. Hall, "Networks as personal communities", in B. Wellman & B. Berkowitz (eds.), *Social structures: A network approach*, Cambridge, Cambridge University Press, 1988.

της προσέγγισης είναι η προσπάθεια κατανόησης των τρόπων μέσα από τους οποίους οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τον κόσμο γύρω τους, οργανώνουν τις εμπειρίες τους με βάση τα δικά τους πλαίσια αναφοράς και σχήματα κατανόησης και συγκροτούν τη δική τους πραγματικότητα. Στηριζόμενοι σε αυτές τις νοητικές εικόνες και τις υλικές προϋποθέσεις οργανώνουν τις ζωές τους και αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον.¹¹

Η κοινότητα συνιστά έναν κοινωνικοποιητικό μηχανισμό, όπου το άτομο «αποκτά πολιτισμό», μαθαίνει να επικοινωνεί με τον κοινωνικό περίγυρο κάνοντας χρήση συμβόλων που είναι διαθέσιμα στην κοινότητα. Τα σύμβολα μας δίνουν τη δυνατότητα να φτιάχνουμε υποκειμενικά νοήματα, τα οποία είναι η βάση για τη διαμόρφωση των αντιλήψεών μας για τη συλλογική εμπειρία και την ταυτότητα. Η δέσμευση των μελών μιας κοινότητας σε ένα κοινό σώμα συμβόλων δεν σημαίνει τόσο το μοίρασμα των νοημάτων, αφού το κάθε άτομο μπορεί να συγκροτήσει το δικό του νόημα και να ερμηνεύσει διαφορετικά την κάθε περίπτωση, όσο τη δυνατότητα διαμόρφωσης ενός κοινού κώδικα επικοινωνίας και ορισμένων σημείων αναφοράς τα οποία συνέχουν την κοινότητα.¹²

Οι άνθρωποι συγκροτούν συμβολικά την κοινότητα, φτιάχνουν μια αποθήκη νοημάτων και ένα πεδίο αναφοράς για την ταυτότητα. Παράλληλα χαράζουν τα συμβολικά τους σύνορα με τον περιβάλλοντα χώρο, επιτρέποντας έτσι τη διάκριση και συνακόλουθα την ιδεολογικοποίηση των διαφορών που έχουν οι εντός από τους έξω, και τη συγκρότηση της αίσθησης του «εμείς» και του «αυτοί».

Κεντρικό σημείο στην πολιτισμική ανάλυση είναι το αξιακό σύστημα της κοινότητας. Αυτό περιλαμβάνει κανόνες, αξίες, ιδέες, ηθικές δεσμεύσεις, απόψεις, τρόπους σκέψης, σύμβολα και ερμηνείες συμβόλων που διαποτίζουν τις στάσεις, τις συμπεριφορές και τις δράσεις των υποκειμένων και συνιστούν το υπόβαθρο για την κατανόηση της κοινωνικής ζωής στην κοινότητα.¹³ Με την έννοια αυτή, στόχοι της κοινότητας είναι:

1. Η προαγωγή της συνεργατικής έρευνας και αναζήτησης. Κάθε ισχυρισμός για το τι πρέπει να είναι αποδεκτό μπορεί να έχει αξία μόνο κάτω από συνθήκες συνεργασίας και κοινής δράσης. Οι ισχυρισμοί για την αλήθεια δεν μπορούν να έχουν εγκυρότητα με βάση την αξιοπιστία ή το κοινωνικό στάτους του ατόμου που τους εκφέρει, αλλά πρέπει να

¹¹ D. Berkowitz & J. Terkeurst, "Community as interpretive community: Rethinking the journalist- source relationship", *Journal of Communication*, 49 (3), (1999), σ.125.

¹² A. P. Cohen, *The symbolic construction of community*, London, Ellis Horwood Ltd & Tavistock Publication Ltd, 1985, σσ. 15-6.

¹³ A. P. Cohen, *The symbolic construction of community*, London, Ellis Horwood Ltd & Tavistock Publication Ltd, 1985, σσ.2

επιβιώνουν μέσα από την ανοικτή επικοινωνία, την κριτική και το διάλογο με άλλους ανθρώπους που εμπλέκονται σε κοινές δράσεις. Αυτή η άποψη αρνείται τη δογματική πρωτοκαθεδρία ειδικών και διανοούμενων για τις αξίες και τις προτεραιότητες και επιδιώκει τη διυποκειμενική κριτική.

2. Η προαγωγή των κοινών αξιών και της αμοιβαίας υπευθυνότητας. Κοινές αξίες που προάγονται από κοινότητες που βασίζονται στη συνεργασία οφείλουν να αποτελέσουν τη βάση για αμοιβαίες υπευθυνότητες και δράσεις από τα μέλη της κοινότητας. Στην κριτική των σχετικιστών που υποστηρίζουν ότι δεν μπορούμε να αναφερόμαστε σε κοινές ανθρώπινες αξίες σε έναν κόσμο όπου συνυπάρχουν διαφορετικοί πολιτισμοί με ξεχωριστά αξιακά συστήματα, οι κοινοπιστές απαντούν ότι υπάρχουν ορισμένες αξίες που έχουν αντέξει στο χρόνο και έχουν καθολική ισχύ σε διαφορετικές κοινότητες.

3. Η δημοκρατικοποίηση των σχέσεων εξουσίας. Σε κάθε επίπεδο της κοινωνίας, στη γειτονιά, στο σχολείο, στις τοπικές υπηρεσίες και στο κράτος, οι σχέσεις εξουσίας πρέπει να μετασχηματιστούν και να δώσουν την ευκαιρία στα άτομα να συμμετέχουν ως ίσοι πολίτες. Η αντίληψη αυτή τονίζει το ρόλο του πολίτη που δεν περιορίζεται στην περιοδική άσκηση του καθήκοντος του ψηφοφόρου, αλλά είναι ένα σκεπτόμενο και ενεργό υποκείμενο το οποίο έχει άποψη και όραμα για τη ζωή και τις κοινωνικές συνθήκες γύρω του. Ενημερωμένοι και δραστήριοι πολίτες μπορούν, μέσα από το διάλογο και την κριτική, να συμβάλουν στο μετασχηματισμό της διαδικασίας λήψης αποφάσεων όχι μόνο στους κυβερνητικούς θεσμούς, αλλά και στις τοπικές εμπορικές και κοινοτικές οργανώσεις. Σε πολιτικό επίπεδο, έχει υποστηριχτεί η αποκέντρωση και ο καταμερισμός της εξουσίας σε ένα ομοσπονδιακό σύστημα βασισμένο στην αρχή της επικουρικότητας.

Οι πολίτες πρέπει να έχουν έναν καθοριστικό ρόλο στη συνεχή διαδικασία ανάπτυξης των κοινοτήτων. Οι σχέσεις εξουσίας πρέπει να κινούνται στην κατεύθυνση της υπέρβασης των δομικών εμποδίων που περιορίζουν την πρόσβαση στην πληροφορία, της προαγωγής των υποδείξεων και προτάσεων των πολιτών, της συμμετοχής τους στη λήψη αποφάσεων και της άρσης των πολιτιστικών φραγμών σε βάρος συγκεκριμένων ομάδων και ατόμων.

Αναμφίβολα, στις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες η τοπική κοινότητα μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην κοινωνική εξέλιξη. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι μπορεί να συγκροτήσει ένα συλλογικό υποκείμενο, ένα όχημα που θα επιφέρει ριζικές κοινωνικές αλλαγές, ωστόσο, όμως, μπορεί να συμβάλλει στη βαθμιαία ωρίμανση των ατόμων και ομάδων και στη σταδιακή βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Κοινωνική ανάπτυξη

Το αίτημα για μία οργανωμένη *κοινωνική ανάπτυξη* εμφανίστηκε στις δεκαετίες του 1940 και του 1950 και σχετίστηκε με την προσπάθεια κινητοποίησης των τοπικών κοινωνιών, ιδίως των αγροτικών, για την αξιοποίηση πόρων με στόχο κυρίως την οικονομική ανάπτυξή τους.¹⁴

Μεταγενέστερα, η *κοινωνική ανάπτυξη* χρησιμοποιήθηκε ιδιαίτερα από τις οικονομικές θεωρίες του εκσυγχρονισμού, για τις οποίες αποτελούσε ένα μέσο αργής αλλά σταθερής ανάπτυξης των υπανάπτυκτων χωρών, σύμφωνα με τα πρότυπα των χωρών του δυτικού κόσμου.¹⁵

Στη δεκαετία του 1990, μετά από μια περίοδο ύφεσης το ζήτημα της *κοινωνικής ανάπτυξης* επανήλθε στο προσκήνιο των σχετικών συζητήσεων στις ανεπτυγμένες χώρες. Η συσσωρευμένη γνώση του παρελθόντος οδήγησε στην αναθεώρηση ορισμένων αντιλήψεων και σε μια βασική παραδοχή, η οποία υποστήριζε ότι δεν υπάρχει ένα παραδειγματικό μοντέλο ανάπτυξης ευέλικτο και προσαρμόσιμο σε κάθε κράτος και κοινότητα, αλλά ο κάθε αναπτυξιακός σχεδιασμός οφείλει να λαμβάνει υπόψη του τα συμφραζόμενα του κοινωνικοπολιτισμικού και οικονομικού περιβάλλοντος στο οποίο πραγματοποιείται.¹⁶

Η *κοινωνική ανάπτυξη* μπορεί να προσδιοριστεί ως μια διαδικασία παραγωγής της ανθρώπινης ευημερίας και της ποιότητας ζωής σε σύζευξη με μια δυναμική διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης.

Η *κοινωνική ανάπτυξη* προϋποθέτει την ύπαρξη και την αξιοποίηση του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου, την ενίσχυση των δραστηριοτήτων τόσο από την τοπική αυτοδιοίκηση όσο και από τον κρατικό μηχανισμό, και την ύπαρξη ενός ευνοϊκού θεσμικού πλαισίου. Κυρίως, όμως, απαιτεί τη διαμόρφωση, σε επίπεδο κοινωνίας, μιας άλλης φιλοσοφίας και συνείδησης για την ανάπτυξη, η οποία δεν θα βασίζεται στον ανεξέλεγκτο οικονομικό ανταγωνισμό και στην επιδίωξη της μεγιστοποίησης του κέρδους, αλλά θα θέτει στο επίκεντρο τις ανάγκες του ανθρώπου και της φύσης.

¹⁴ Βλ. Μ. Payne, Σύγχρονη θεωρία της κοινωνικής εργασίας, Αθήνα, 2000, σ.366

¹⁵ Βλ. Μ. Payne, Σύγχρονη θεωρία της κοινωνικής εργασίας, Αθήνα, 2000, σ.367

¹⁶ J. Middley, Social development: The developmental perspective in social welfare, London, 1998, σ.8

Παράλληλα, παραπέμπει στην πρακτική της αναπτυξιακής εργασίας που έχει σημείο εκκίνησης την τοπική κατάσταση, κάτι που σημαίνει ότι προσπαθούμε να δούμε τον κόσμο μέσα από την τοπική προοπτική, να επεξεργαστούμε τις κοινοτικές παραδόσεις και αντιλήψεις, να κατανοήσουμε τη λειτουργία των τοπικών οικονομικών και κοινωνικών δομών, τις πηγές, τα προβλήματα και τα κοινά ενδιαφέροντα και να διερευνήσουμε τις συνέπειες των δραστηριοτήτων του Κράτους και άλλων οργανισμών στην τοπική κοινότητα.¹⁷ Με την έννοια αυτή οι αλλαγές στοχεύουν στην ικανοποίηση των αναγκών της κοινότητας και στην αντιμετώπιση των καταστάσεων οι οποίες γεννούν τα προβλήματα.

2. Κοινωνική αλλαγή

Η κοινωνική ανάπτυξη είναι αλληλένδετη με τη διαδικασία της κοινωνικής αλλαγής. Η ανάπτυξη προϋποθέτει την κοινωνική αλλαγή και λαμβάνει χώρα, όταν η κοινωνική πραγματικότητα μετασχηματίζεται και η τοπική κοινωνία επινοεί νέους τρόπους χειρισμού, των προβλημάτων της, αναλαμβάνοντας δράση που μετασχηματίζει το κοινωνικό καπιταλιστικό περιβάλλον. Αυτές οι αλλαγές στοχεύουν στην ικανοποίηση των αναγκών της κοινότητας και στην αντιμετώπιση καταστάσεων που γεννούν προβλήματα.

Στις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες η κοινωνική αλλαγή απαιτεί σύνθετες στρατηγικές, οι οποίες δύσκολα μπορούν να αναπτυχθούν αποτελεσματικά από μια τοπική κοινωνία, αντιθέτως απαιτούν δίκτυα συνεργασίας και διακοινοτικής δράσης. Ο Bradshaw προτείνει ορισμένες στρατηγικές συνεργασιών και συμμαχιών ανάμεσα σε υπηρεσίες, οργανώσεις και κοινότητες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των σύνθετων κοινωνικών προβλημάτων.¹⁸ Η κάθε κοινότητα δύναται να χρησιμοποιήσει έναν ή και παραπάνω από τους παρακάτω τύπους πρακτικών:

1. Συνεργασία ανάμεσα σε διαφορετικούς οργανισμούς για την εξασφάλιση πηγών και τεχνογνωσίας. Οι τοπικές οργανώσεις απευθύνονται ολοένα και περισσότερο σε άλλους φορείς, όπως πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, κρατικές υπηρεσίες, περιφερειακές

¹⁷ J. Middley, *Social development: The developmental perspective in social welfare*, London, 1998, σ.116

¹⁸ T. Bradshaw, "Complex community development projects: Collaboration, comprehensive programs and community coalitions in complex society", *Community Development Journal*, 35 (2), (2000), σ.136-7.

οργανώσεις, με στόχο τη συνένωση πηγών, την εξασφάλιση διοικητικής υποστήριξης και την αξιοποίηση γνώσης, αφού το ανθρώπινο δυναμικό μίας μόνο κοινότητας σπάνια έχει τις τεχνικές γνώσεις και τις δεξιότητες για την ανάπτυξη σύνθετων προγραμμάτων. Μέσα από τέτοιες στρατηγικές συνεργασίες, μια τοπική κοινωνία μπορεί να εξασφαλίσει παροχές υπηρεσιών και πόρους που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες της, και να μειώσει το ρίσκο της επένδυσης όλων των δυνάμεών της σε ένα πρόγραμμα.

2. **Ανάπτυξη περιεκτικών προγραμμάτων με πολυδιάστατες λειτουργίες, τα οποία επιχειρούν να απαντήσουν σε διαφορετικές περιοχές αναγκών και προβλημάτων.** Σε αυτά τα προγράμματα επιδιώκεται ο συντονισμός διαφορετικών υπηρεσιών και λειτουργιών για παρεμβάσεις σε πολλαπλά πεδία δράσης. Ακολουθώντας μια ολιστική στρατηγική, οι στόχοι πρέπει να είναι πολυεπίπεδοι (π.χ. παράλληλες παρεμβάσεις σε άτομα, ομάδες και κοινότητες) και πολυθεματικοί (π.χ. στους χώρους της ψυχικής υγείας, της επαγγελματικής κατάρτισης και της στέγασης).

3. **Στρατηγικές συμμαχίες διαφορετικών κοινοτήτων για να συνεργαστούν σε περιφερειακά προγράμματα με αμοιβαίο ενδιαφέρον και όφελος.** Η σύνδεση των τοπικών αναπτυξιακών πρακτικών με περιφερειακά προγράμματα και πόρους μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από τη συνεργασία και τη σύναψη συμμαχιών, οι οποίες εκτείνονται πέρα από τα κοινοτικά σύνορα και εμπλέκουν κρατικές και τοπικές υπηρεσίες, μη κυβερνητικές οργανώσεις, πρωτοβουλίες πολιτών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, υπερεθνικούς θεσμούς.

Βασικό σημείο στη σχεδιασμένη κοινωνική αλλαγή είναι να αναγνωρίσουμε και να αναλύσουμε τις εσωτερικές δυνάμεις και τις αδυναμίες μιας κοινότητας, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που παρέχει το ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον. Η διεργασία του τοπικού κοινωνικού μετασχηματισμού απαιτεί την ενεργοποίηση τόσο του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου (κοινωνικές σχέσεις και οργανωτικές δεξιότητες) όσο και του ανθρώπινου (εκπαίδευση και επαγγελματικές δεξιότητες).¹⁹

Οι αλλαγές σε επίπεδο νοοτροπίας, αξιών και στάσεων της τοπικής κοινωνίας είναι ένα σημείο-κλειδί. Αυτές οι αλλαγές απαιτούν μια συνεχή και μακρόχρονη διεργασία. Κάθε τοπική κοινωνία είναι προσηλωμένη σε ορισμένες πεποιθήσεις και αντιλήψεις οι οποίες παράγονται από τη συλλογική εμπειρία και γνώση των μελών της. Καθώς στο τοπικό εισέρχονται νέες πληροφορίες και απόψεις, για παράδειγμα, από τους εργαζομένους σε ένα πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και καθώς αυτές

¹⁹ M. Warner, "Strategic development planning at the community level: A modification to participatory planning", *Community Development Journal*, 31 (1996), σ. 338

ερμηνεύονται υπό το φως νέων προσεγγίσεων, αναπτύσσεται βαθμιαία μια διεργασία αλλαγής στάσεων και αξιών, και συγκροτείται μια «αναθεωρημένη πραγματικότητα».

Η διαδικασία των αλλαγών στάσεων και αντιλήψεων είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στις συνθήκες της ύστερης νεωτερικότητας, στις οποίες παρατηρείται εκτεταμένη ροή πληροφοριών στο τοπικό, το οποίο γίνεται δέκτης νέων δεδομένων και δυνατικών πραγματικοτήτων. Τα δεδομένα φιλτράρονται από τους ντόπιους και γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας διαμορφώνοντας δυνατότητες για σταδιακές αλλαγές στο επίπεδο της νοοτροπίας, και αναθεωρημένες απόψεις για τον κόσμο. Με τη σειρά τους, αυτές οι απόψεις διαμορφώνουν ένα νέο κύκλο αντιδράσεων με τις πληροφορίες που προέρχονται από εξωτερικές πηγές και οδηγούν το τοπικό σύστημα σε μια συνεχή διαδικασία αλλαγής.

Ωστόσο, για να είναι εφικτός αυτός ο μετασχηματισμός, οι νέες ιδέες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις τοπικές αξίες. Για παράδειγμα, η διαμόρφωση ενός πλάνου διαπολιτισμικής επικοινωνίας και δράσης σε μια κοινωνία, στην οποία συνυπάρχουν διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες προϋποθέτει την αλληλοαναγνώριση και την αμοιβαία αποδοχή, γεγονός που συχνά δεν υφίσταται. Σε αυτές τις περιπτώσεις απαιτείται εργασία για την απόρριψη των προκαταλήψεων και των στερεότυπων σε βάρος ορισμένων κοινωνικών ομάδων, και για την υιοθέτηση πολιτιστικών προτύπων που σέβονται τη διαφορά.

Για μια συνθετική παρέμβαση στην τοπική κοινωνία προτείνονται νέες στρατηγικές για την κοινωνική αλλαγή.²⁰ Ειδικότερα:

1. *Η μαζική κινητοποίηση* είναι μια παραδοσιακή μορφή κοινωνικής αλλαγής, μια διαδικασία η οποία στοχεύει να δημιουργήσει αλλαγή μέσα από τη συσπείρωση ατόμων γύρω από ορισμένα ζητήματα που απασχολούν την κοινότητα. Στη βάση αυτή υποθέτει ότι εμφανείς δημόσιες δράσεις μπορούν να παραγάγουν δύναμη και να διαμορφώσουν συναίνεση για την επίτευξη των στόχων. Αυτές οι στρατηγικές περιλαμβάνουν διαμαρτυρία μέσω δημόσιων εκδηλώσεων, απεργίες, καταλήψεις, μαζικές συγκεντρώσεις κ.ά.

2. *Η κοινοτική δράση* αφορά τη δημιουργία ισχυρών οργανώσεων σε κοινοτικό επίπεδο. Μέσα από τις οργανώσεις και τη συλλογική δράση οι πολίτες γίνονται ενήμεροι για τα δικαιώματά και τις δυνατότητές τους και αναπτύσσουν δράση για τη μεταβολή των σχέσεων εξουσίας στην κοινότητά τους. Οι οργανωτές σχηματίζουν μικρές ομάδες ενδιαφέροντος για να διεκπεραιώσουν ζητήματα της καθημερινής ζωής, οργανώνουν σωματεία,

²⁰ Βλ. B. Checkoway, "Six strategies of community development", στο *Community Development Journal*, 30 (1), 2-20.

δημόσιες ακροάσεις και παρεμβάσεις. Ιδιαίτερη σημασία έχει η κοινωνική δράση με ομάδες κοινωνικού αποκλεισμού. Ας σημειωθεί εδώ ότι σε πολλές περιπτώσεις η στρατηγική της κοινοτικής δράσης ενισχύει τις συγκρουσιακές καταστάσεις με στόχο τη διεκδίκηση ευνοϊκότερων όρων για τις καταπιεσμένες ομάδες.

3. *Η συμμετοχή του πολίτη* είναι η στρατηγική που στοχεύει να εμπλέξει τους πολίτες στον πολιτικό σχεδιασμό και στην εφαρμογή προγραμμάτων και που θεωρεί ότι οι πολίτες πρέπει να λαμβάνουν μέρος στη διακυβέρνηση και οι κοινωνικές υπηρεσίες να εμπλέκουν τους πολίτες σε ζητήματα που τους αφορούν. Με αυτό τον τρόπο οι υπηρεσίες μπορούν να συλλέξουν πληροφορίες, να αναγνωρίσουν στάσεις και γνώμες, να διαμορφώσουν νέες ιδέες και μηχανισμούς υποστήριξης και να εμπλέξουν αποστασιοποιημένα άτομα σε δράσεις. Οι πολίτες μπορούν να ασκήσουν σε βάθος πολιτικά τους δικαιώματα και να επηρεάσουν τις πολιτικές αποφάσεις.

4. *Η δημόσια υπεράσπιση* είναι η διαδικασία της αντιπροσώπευσης των συμφερόντων ορισμένων αδύνατων ομάδων σε νομικό, διοικητικό και θεσμικό επίπεδο. Οι συνήγοροι σε νομοθετικά ζητήματα επικοινωνούν με τους νομοθέτες και τους προτείνουν στόχους και στρατηγικές που ωφελούν τις τοπικές ομάδες. Επιπλέον, εκφέρουν γνώμη για τους προτεινόμενους κανόνες, μεταφέρουν σε δημόσιους οργανισμούς παράπονα πολιτών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, παρεμβαίνουν υπέρ των πολιτών οι οποίοι έχουν αδικηθεί ή καταπιεστεί. Οι συνήγοροι μπορούν να σχηματίσουν ομάδες (π.χ. άνεργων νέων) για να προωθήσουν και να δημοσιοποιήσουν τις θέσεις τους.

5. *Η λαϊκή επιμόρφωση* επιδιώκει τη δημιουργία κριτικής συνειδητοποίησης. Υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι είναι ικανοί να συμμετέχουν σε κοινωφελείς πρακτικές, μολονότι δείχνουν προσωρινά απρόθυμοι να το κάνουν λόγω έλλειψης επαρκούς συναίσθησης, ικανότητας ή εμπιστοσύνης. Μέσα από προγράμματα επιμόρφωσης οι άνθρωποι μπορούν να μάθουν να εκφράζονται με κριτικό τρόπο για την αντικειμενική πραγματικότητα, και δρουν με επίγνωση για το μετασχηματισμό του κόσμου. Η λαϊκή επιμόρφωση μπορεί να συμβάλει στη συνειδητοποίηση των τοπικών προβλημάτων και των αιτιών τους, να κινητοποιήσει παθητικά άτομα εμπλεκοντάς τα σε εκπαιδευτικές διεργασίες οι οποίες ενισχύουν τη συλλογική δράση.

6. *Οι υπηρεσίες τοπικής ανάπτυξης* αφορούν στη συγκρότηση οργανισμών τοπικής ανάπτυξης, που εξειδικεύονται σε ορισμένα ζητήματα για την επίλυση κοινοτικών προβλημάτων, και αποτελούν μια διαδικασία μέσω της οποίας τα άτομα ενδυναμώνουν τους εαυτούς τους και την κοινότητά τους. Αυτές οι υπηρεσίες μπορεί να έχουν εθελοντικό χαρακτήρα ή να ενισχύονται από κρατικά και δημόσια προγράμματα.

3. Ενδυνάμωση και κριτική συνειδητοποίηση

Η διαδικασία κοινοτικής ανάπτυξης είναι αλληλένδετη με την ενδυνάμωση της τοπικής κοινωνίας. Από τη σκοπιά της κοινοτικής εργασίας, η έννοια της ενδυνάμωσης παραπέμπει σε μια διαδικασία ενεργοποίησης των δυνάμεων της κοινότητας προς μια αναπτυξιακή κατεύθυνση, η οποία λαμβάνει τη μορφή μιας οργανωμένης προσπάθειας από την κοινότητα για να αποκτήσει δύναμη και έλεγχο πάνω στις συνθήκες του κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος. Επιπλέον, η ενδυνάμωση αφορά μια μέθοδο που διευκολύνει και ενεργοποιεί τους αποκλεισμένους με στόχο την ενίσχυση της συμμετοχής τους στα κοινοτικά δίκτυα και στην κοινωνική ζωή.²¹

Η καθημερινή ζωή είναι η βασική πηγή για τις πιο σημαντικές εμπειρίες μας. Ωστόσο, η επανάληψη μιας καθημερινότητας που κυριαρχείται από μηχανιστικές πρακτικές, συχνά δημιουργεί παραμορφωμένες εμπειρίες και μια απατηλή εικόνα της πραγματικότητας. Το να μπορέσουμε να δούμε τον κόσμο από κάποια απόσταση και να αναζητήσουμε, διαμέσου του κριτικού στοχασμού και της διαλογικής επικοινωνίας, εναλλακτικά πρότυπα σχέσεων και καταστάσεων είναι ένα ζητούμενο. Αναγκαίο βήμα για την κριτική συνειδητοποίηση είναι η απόκτηση επίγνωσης, δηλαδή η σύλληψη της διαλεκτικής σχέσης μεταξύ των ανθρώπων και του κόσμου που τους περιβάλλει· η συνείδησή του ότι οι άνθρωποι, ως όντα μέσα στο χρόνο και στο χώρο, είναι μαζί και μέσα στον κόσμο και αποτελούν μέρη του κοινωνικού κόσμου.

Η κριτική συνειδητοποίηση είναι κυρίως *«η εμβάθυνση της απόκτησης επίγνωσης, η κριτική της ανάπτυξης»*. Σε αυτό το κριτικό στάδιο, η πραγματικότητα γίνεται αντικείμενο επιδεικτικό της γνωστικής διαδικασίας, απέναντι στην οποία ο άνθρωπος υιοθετεί μια γνωσιολογική κριτική στάση: είναι μια διείσδυση στην *«ουσία του αντικειμένου»* που αναλύει. Η κριτική συνειδητοποίηση προϋποθέτει την αυτογνωσία ως γνώση του εαυτού, των αξιών, των αντιλήψεων και των προκαταλήψεών του, αλλά δεν εξαντλείται σε αυτήν. Συνδέεται με τη γνώση της κατάστασης που μας περιβάλλει, την κατανόηση του κοινωνικού πλαισίου, του οποίου ένα μέρος είμαστε και εμείς. Είναι η *«διαδικασία με την οποία οι άνθρωποι, όχι ως δέκτες αλλά ως υποκείμενα, αποκτούν γνώση και επίγνωση τόσο για την κοινωνικοπολιτιστική πραγματικότητα όσο και για την ικανότητα τους να μεταμορφώνουν τον κόσμο»*.²²

²¹ Βλ. Π. Φρέιρε, Πολιτιστική δράση για την κατάκτηση της ελευθερίας, Αθήνα, 1977.

²² Βλ. Π. Φρέιρε, Πολιτιστική δράση για την κατάκτηση της ελευθερίας, Αθήνα, 1977, σσ.61-63.

Η απόκτηση της κριτικής συνειδητοποίησης θα οδηγήσει τις καταπιεσμένες κοινωνικές ομάδες να ορίσουν την πραγματικότητα που τους περιβάλλει, να αλλάξουν την εικόνα που έχουν εσωτερικεύσει και να τοποθετήσουν στη θέση της την ευθύνη, την αυτονομία και τη δράση για την κοινωνική αλλαγή. Η κριτική συνειδητοποίηση, όμως, είναι και μια ιστορική δέσμευση, μια κριτική ένταξη της ανθρώπινης δράσης στο ιστορικό γίνεσθαι.²³

Σταδιακά, ο όρος «κριτική συνειδητοποίηση» αντικαταστάθηκε με τον περισσότερο περιεκτικό όρο «ενδυνάμωση». Η έννοια της ενδυνάμωσης προσδιορίζεται ως μια «οργανωμένη προσπάθεια των αποδυναμωμένων ομάδων να ενισχύσουν τον έλεγχό τους πάνω στους πόρους και τους ρυθμιστικούς θεσμούς». Η έννοια της ενδυνάμωσης βαθμιαία προσδιόρισε νέες στοχοθεσίες στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι γραφειοκρατικές και συγκεντρωτικές αποφάσεις οδηγούν σε διοικητική στειρότητα και ότι δεν βοηθούν στην αποτελεσματική εφαρμογή των αναπτυξιακών κοινοτικών πλάνων, έγιναν προσπάθειες, στο πλαίσιο μιας ριζοσπαστικής αντίληψης, για την αποκέντρωση των αποφάσεων και για την ενεργό συμμετοχή των μελών της κοινότητας στη λήψη των αποφάσεων.²⁴

Συχνά, η ενδυνάμωση παρουσιάζεται ως μια διαδικασία κατά την οποία το άτομο ή η κοινότητα αποκτούν δύναμη από κάποιον τρίτο, μέσα από οργανωμένες παρεμβάσεις εξωτερικών οργανώσεων ή κρατικών προγραμμάτων. Ιστορικά, οι κοινότητες αναζητούσαν από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις κυβερνήσεις τη μεταφορά στο χώρο τους νέων ειδών εργασίας και κεφαλαίου. Ο ρόλος των πολιτών ήταν να αξιοποιήσουν αυτές τις πηγές και να προσαρμοστούν σε αλλαγές σχεδιασμένες από τα έξω.

Αυτή η αντίληψη ότι η δύναμη ευρίσκεται έξω από την ελλειμματική κοινότητα που έχει ανάγκη στήριξης, σήμερα μπορεί να θεωρηθεί ξεπερασμένη. Αυτό που επιδιώκεται είναι οι άνθρωποι να θεσμίσουν και να αλλάξουν τις κοινότητές τους, και να προκαλέσουν «ανάπτυξη από τα μέσα». Η αξιοποίηση των εξωτερικών πηγών δεν απορρίπτεται, αλλά εντάσσεται σε ένα αναπτυξιακό σχέδιο το οποίο οργανώνεται και αναπτύσσεται από τα μέλη της κοινότητας με βάση τις τοπικές ιδιαιτερότητες, δυνατότητες και ανάγκες.

²³ Βλ. Π. Φρέιρε, *Η αγωγή του καταπιεζόμενου*, Αθήνα, 1974, σσ. 45. Επίσης, του ίδιου, *Για μια απελευθερωτική αγωγή*, Αθήνα, 1985, σσ. 95-96.

²⁴ D. Forrest, "Education and empowerment: Toward untested feasibility", στο *Community Development Journal*, 34 (2), 1999, σσ. 95.

Η ενδυνάμωση σε κοινοτικό επίπεδο μπορεί να λάβει χώρα μέσα από τέσσερις διαφορετικές προσεγγίσεις, οι οποίες είναι οι εξής²⁵:

1. *Η παροχή κοινωνικών υπηρεσιών που στοχεύουν στην αντιμετώπιση της υπανάπτυξης και της στέρησης και συμβάλλουν στη δημιουργία δικτύου υπηρεσιών σε τομεακό επίπεδο (π.χ. υπηρεσίες εκπαίδευσης, υγείας, αγροκαλλιέργειας).* Αυτή η προσέγγιση επιδιώκει την κατανόηση, από τους εξυπηρετούμενους, της λογικής των προσφερόμενων υπηρεσιών και την κοινοτική συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, κάτι που σημαίνει ότι οι άνθρωποι παύουν να είναι παθητικοί αποδέκτες υπηρεσιών και συμμετέχουν στον καθορισμό, την ποιότητα και τον τύπο της παροχής υπηρεσιών. Επιπλέον, η εν λόγω προσέγγιση φροντίζει για τη διασφάλιση συνεχούς ροής πληροφόρησης ανάμεσα στις υπηρεσίες και στους χρήστες των υπηρεσιών, καθιστώντας τους τελευταίους ικανούς να έχουν πρόσβαση στο σχεδιασμό, τη διανομή, τη διαχείριση και την αξιολόγηση υπηρεσιών.

2. *Η διαμόρφωση ικανότητας* επιδιώκει να δημιουργήσει ένα μαθησιακό περιβάλλον που βοηθά τα άτομα, τις οικογένειες και τις κοινότητες να βελτιώσουν μέσα από την εκπαίδευση, την πληροφόρηση και την οργάνωση, την ικανότητά τους να γνωρίζουν, να αναλύουν και να κατανοούν την κατάσταση και τα προβλήματά τους. Παράλληλα, προετοιμάζει τους ανθρώπους να δράσουν, να ασκήσουν πίεση και να ανατρέψουν τους αρνητικούς καθορισμούς της περιβάλλουσας πραγματικότητας.

3. *Η υπεράσπιση* τονίζει την ανάγκη ευαισθητοποίησης των πολιτών και την ανάπτυξη δράσεων που θα προστατεύσουν τα συμφέροντα και τις ανάγκες των πολιτών, ιδιαίτερα των καταπιεσμένων. Η υπεράσπιση μπορεί να δημιουργήσει ευκαιρίες απασχόλησης, να ενισχύσει τη γυναικεία απασχόληση και δράση, να αντιμετωπίσει τη φτώχεια και να ενισχύσει την ισότητα.

Η κοινωνική κινητοποίηση εμπλέκει με δυναμικό τρόπο τα άτομα στην αναπτυξιακή διαδικασία, σε μια προσπάθεια ενίσχυσης της δύναμής τους, προάσπισης των δικαιωμάτων τους και εξασφάλισης ελέγχου πάνω στις πηγές που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.

²⁵ C. Schuftan, "The community development dilemma: What is really empowering?", *Community Development Journal*, 31 (3), (1996), σσ. 260-4.

4. Συμμετοχή των πολιτών και επικοινωνία

Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για τη σημασία των συμμετοχικών πρακτικών.²⁶ Συχνά, η κοινοτική συμμετοχή χρησιμοποιείται για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων, προκειμένου η κοινωνική μεταβολή να γίνει περισσότερο αξιόπιστη και αποτελεσματική. Η κοινοτική συμμετοχή είναι κλειδί για τη συγκρότηση ενός σχεδίου βιώσιμης ανάπτυξης.

Η συμμετοχή είναι το μέσο που διευκολύνει την αξιοποίηση ακριβών και αντιπροσωπευτικών πληροφοριών για τις τοπικές ανάγκες και τα προβλήματα, αναπτύσσοντας και εφαρμόζοντας ρεαλιστικά προγράμματα με αποδοτικό τρόπο.

Αναφέρονται τρεις τύποι συμμετοχής.²⁷ Στον πρώτο τύπο ο πολίτης συμμετέχει για να παρέχει ιδέες, να μοιραστεί εμπειρίες, να δώσει και να πάρει πληροφορίες και να πειστεί για την υλοποίηση και αποδοχή κάποιου σχεδίου ή προγράμματος κατά τη διαδικασία εκτίμησης των κοινωνικών αναγκών στην κοινότητα. Αυτός ο τύπος συμμετοχής έχει χαρακτηριστεί «ψευδοσυμμετοχή» αφού ο πολίτης δεν έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει ουσιαστικά τις αποφάσεις που λαμβάνονται.

Ο δεύτερος τύπος είναι η γνωμοδοτική συμμετοχή. Σε αυτήν ο πολίτης εκφράζει τις απόψεις του, συνήθως μέσα από θεσμοθετημένα όργανα, κατά τη διαμόρφωση, τη λήψη και την υλοποίηση των αποφάσεων. Ο πολίτης έχει γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό ρόλο.

Η τρίτη μορφή συμμετοχής είναι η πιο ουσιαστική, αφού αναγνωρίζει στον πολίτη το δικαίωμα να συναποφασίζει και να δεσμεύει την κυβέρνηση στη λήψη αποφάσεων, παρέχοντάς του την ουσιαστική δυνατότητα ελέγχου των αποφάσεων. Σε αυτή τη μορφή συμμετοχής οι δυνατότητες για κοινωνική αλλαγή αυξάνονται.

Σύμφωνα με τις σύγχρονες πολιτικές για τη συμμετοχή που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το άτομο είναι μέρος ενός ευρύτερου προγραμματισμού στον οποίο η συμμετοχή έχει αποσυνδεθεί από τα πολιτικά και κοινωνικά της συμφραζόμενα και έχει προσλάβει χαρακτήρα οικονομικό. Ζητούμενο είναι η συμμετοχή σε ένα οικονομικά βιώσιμο σχέδιο και στις κοινωνικές διευθετήσεις οι οποίες συνδέονται με αυτό. Με αυτό τον τρόπο, η συμμετοχή καθίσταται ένα

²⁶ Για τις διάφορες θεωρήσεις και κριτικές για το ζήτημα της συμμετοχής στην κοινωνική ανάπτυξη, βλ. ενδεικτικά J. Abbott, "Community participation and its relationship to community development", σ.158-168 · N. Berkeley, G. Goodall, D. Noon & G. Collis, "Involving the community in plan preparation", *Community Development Journal*, 30 (2), (1995), σ. 189-199.

²⁷ Λάσκουρης Δ., 1998, «Δημοτική εξουσία - οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, απόπειρες επικοινωνίας», *Τοπική Αυτοδιοίκηση*, 115(2), σ.46-56. Επίσης, Σταθόπουλος Π., 2000, *Κοινοτική εργασία: Διαδικασίες, μέθοδοι και τεχνικές παρέμβασης*, Αθήνα, Παπαζήση.

εργαλείο νομιμοποίησης των αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Πρόκειται για ένα εργαλειακό μοντέλο συμμετοχής, όπου οι πολίτες συμμετέχουν στην υλοποίηση των αποφάσεων που λαμβάνονται από άλλους.

Η συμμετοχή βοηθά στο μετασχηματισμό των κατακερματισμένων ατομικών αναγκών σε ένα συγκεκριμένο και ορθολογικό πλαίσιο απαιτήσεων, μέσα από το οποίο οι πολίτες υπερασπίζονται τα δικαιώματά τους, συμβάλλει στην οργάνωση της ανθρώπινης δράσης για την αποτελεσματική χρήση και τον έλεγχο των εξωτερικών πηγών, και ενισχύει τη δικτύωση των συλλογικών υποκειμένων και τη δημιουργία συνασπισμών. Σε επίπεδο πολιτικό, ενισχύεται η τοπική δημοκρατία μέσα από τις συμμετοχικές διεργασίες και την εμπλοκή ιδιαίτερων κοινωνικών κατηγοριών (π.χ. γυναίκες) στην τοπική διακυβέρνηση, ενώ σε επίπεδο ψυχολογικό ενισχύονται η αυτοεκτίμηση και η αυτοπεποίθηση του ατόμου²⁸.

5. Πράξη και συλλογική δράση

Οι παρεμβάσεις στην τοπική κοινωνία έχουν ως βασικό εργαλείο τη συλλογική δράση. Για τη διερεύνηση ζητημάτων που αφορούν τη συλλογική δράση χρειαζόμαστε μια πραξιολογική φιλοσοφία, δηλαδή μια θεωρία για την πράξη. Η θεωρία υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι δρουν στη βάση των ερμηνειών που αποδίδουν σε πρακτικές καταστάσεις, με σκοπό να επιτύχουν τις επιθυμίες τους. Διαμέσου διαδικασιών μάθησης μέσα από τη δράση, οι άνθρωποι γίνονται περισσότερο ικανοί και πληροφορημένοι, αναπτύσσουν τους εαυτούς τους και τον κόσμο τους, καθώς και τη συνεργασία με τους άλλους.²⁹

Μια έννοια-κλειδί είναι η πράξη. Η έννοια αυτή αντλεί την καταγωγή της από την αρχαία φιλοσοφία και τον Αριστοτέλη. Η πράξη αφορά στην ανθρώπινη δράση ως δημιουργική τόσο του αντικειμένου όσο και των σκέψεων και των ιδεών που το περιβάλλουν ως μέρη μιας ίδιας και αδιαίρετης διαδικασίας. Πρόκειται για μια διαδικασία που γεφυρώνει την πρακτική γνώση και δράση —ιδιότητες αναγκαίες για την υλική παραγωγή— με τη διανοητική δράση που οδηγεί στη διαμόρφωση των ιδεών, των αντιλήψεων και των κοσμοθεωριών. Στο επίπεδο της καθημερινότητας αυτό σημαίνει ότι οι ιδέες που σχετίζονται με τη δημοκρατία, την ανθρωπότητα και την ισότητα μπορούν να αναπτυχθούν

²⁸ Π. Σταθόπουλος, Κοινωνική εργασία: Θεωρία και Πράξη, Αθήνα, Τωv, 1998 [1990], σσ.189-193.

²⁹ Βλ. A. Ronnby, Mobilizing local communities, Aldershot, 1995, σσ.80.

και να βρουν νόημα για τους ανθρώπους πρωταρχικά μέσα στη διαδικασία στην οποία τα άτομα προσπαθούν να δημιουργήσουν αυτές τις συνθήκες στη δική τους κοινωνική ζωή. Με άλλα λόγια, σημαίνει την αυτοπραγμάτωσή τους μέσα από την πράξη.

Η έννοια της πράξεως χρησιμοποιείται επίσης για την περιγραφή και την κατανόηση της ανθρώπινης γνώσης. Η ανάπτυξη της ανθρώπινης γνώσης μπορεί να ιδωθεί ως ένας συνεχής ανασχηματισμός της πραγματικότητας. Η ανθρώπινη δράση λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο συγκεκριμένων ιστορικών και κοινωνικών συνθηκών και, όπως είναι φυσικό, επηρεάζεται από μια σύνθετη υλική και δομική πραγματικότητα, η οποία εκφράζεται μέσα από πιέσεις, εξισορροπήσεις και αντιστάσεις. Τα υποκείμενα μπορούν να επιδράσουν ως ένα βαθμό στις συνθήκες του περιβάλλοντος, αλλά δεν μπορούν να τις ελέγξουν καθοριστικά. Οι αλλαγές σε δομές που υποστηρίζονται από θεσμικές δυνάμεις και από συλλογικές πρακτικές απαιτούν, αντίστοιχα, συλλογική δράση.

Καθώς οι άνθρωποι αναλαμβάνουν δράση για να αλλάξουν τις καταστάσεις τους, αλλάζουν και οι ίδιοι ως άνθρωποι και γίνονται περισσότερο ικανοί. Η δράση για την αλλαγή των κοινωνικών συνθηκών δεν μπορεί παρά να είναι συλλογική. Η ανάπτυξη συλλογικής δράσης απαιτεί ένα κατάλληλο περιβάλλον τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Η συλλογική δράση δεν μπορεί να ανθήσει σε αυταρχικά και απολυταρχικά καθεστάτα, όπου οι πρακτικές είναι νοθευμένες και χαρακτηρίζονται από πατερναλισμό, αλλά χρειάζεται μια δημοκρατική κουλτούρα και μια ανεπτυγμένη κοινωνία των πολιτών.³⁰

Αλλά και σε τοπικό επίπεδο απαιτείται ένα περιβάλλον που ενισχύουν τη συνεργασία και την αλληλεγγύη, τους συμμετοχικούς θεσμούς και τις πρωτοβουλίες πολιτών. Για να αναπτυχθούν μορφές συλλογικής δράσης πρέπει να υπάρχουν άτομα τα οποία βιώνουν κοινά προβλήματα που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από τον καθένα χωριστά, ανεκπλήρωτες ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπιστούν και μια απόσταση ανάμεσα στην υπάρχουσα και στην επιθυμητή κατάσταση. Συνήθως, σε τέτοιες διεργασίες σημαντικό ρόλο παίζουν άτομα με κοινές εμπειρίες συνεργασίας και δράσης, τα οποία σε συνεργασία με κοινοτικά στελέχη μπορούν να πάρουν πρωτοβουλίες, να ενθαρρύνουν, να κινητοποιήσουν και να οργανώσουν τους πολίτες. Ακόμη, απαιτείται ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο η δράση μπορεί να αναπτυχθεί με συγκεκριμένους στόχους (π.χ. σε ένα πρόγραμμα κοινοτικής ανάπτυξης), χρειάζονται διαθέσιμες πηγές που μπορούν να

³⁰ Βλ. A. Romby, *Mobilizing local communities*, Aldershot, 1995, σσ.101, 103.

ελεγχθούν και να αξιοποιηθούν και η αναγκαία γνώση για στρατηγικές, τακτικές και μεθόδους για την επίτευξη των σκοπών.

Στην κοινοτική εργασία η ομάδα γίνεται η βασική μονάδα κοινωνικής δράσης. Η ομάδα απαρτίζεται από μέλη τα οποία βρίσκονται σε μια συνεχή επικοινωνία και αλληλεπίδραση. Στην ομάδα τα μέλη κινητοποιούνται και μαθαίνουν να συγκρίνουν και να συζητούν τις εμπειρίες τους, να περιγράφουν και να κατανοούν τον κόσμο τους, να ανταλλάσσουν ιδέες για το σήμερα και το αύριο, να ελέγχουν τις δυνάμεις τους και να αναπτύσσουν εναλλακτικές προτάσεις. Στις ομάδες μπορούμε να εφαρμόσουμε τις αρχές της κοινωνικής παιδαγωγικής, σύμφωνα με τις οποίες το άτομο εξελίσσεται σε συνεργασία με τους άλλους και μέσα από αλληλεπιδράσεις στο πλαίσιο της κοινωνικής ομάδας. Η κοινωνική παιδαγωγική είναι μια προσπάθεια συγκρότησης ενός κοινωνικού πλαισίου, όπου η ανθρώπινη συνειδητοποίηση, η γνώση, η ηθική και η κοινωνικότητα μπορούν να αναπτυχθούν. Ορισμένες από τις βασικές αρχές της κοινωνικής παιδαγωγικής είναι οι εξής:

- Το άτομο οφείλει να ασχοληθεί με το πρόβλημα ή τα προβλήματα γύρω του και να εμπλακεί με ενεργητικό τρόπο σε καταστάσεις που επιδιώκουν την υπέρβαση του και στη διαδικασία της αλλαγής.
- Οι δραστηριότητες πρέπει να λαμβάνουν χώρα στο περιβάλλον των ανθρώπων και να εκπορεύονται από τους ίδιους τους πολίτες που βιώνουν το πρόβλημα.
- Η κινητοποίηση και η εργασία μέσα από ομάδες διεγείρουν τη φαντασία και ενεργοποιούν τον πολίτη βοηθώντας τον να αναπτύξει κρυμμένες πηγές και δυνατότητες.
- Μέσα από πρακτικές μετασχηματισμού και δραστηριοτήτων υπέρβασης των ορίων, οι άνθρωποι ευαισθητοποιούνται για την πραγματικότητά τους, γίνονται ενήμεροι τόσο των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών συνθηκών που τους περιβάλλουν όσο και της ικανότητάς τους να δημιουργούν νέες αλλαγές.
- Οι δράσεις πρέπει να αναπτύσσονται με βάση τις συνθήκες και τις στοχοθεσίες των ίδιων των ατόμων και πρέπει να αναφέρονται πρωταρχικά στους ενδιαφερόμενους και δευτερευόντως στις προσδοκίες των συντονιστών προγραμμάτων ή στα κοινοτικά στελέχη.³¹

³¹ Βλ. A. Ronnby, *Mobilizing local communities*, Aldershot, 1995, σσ.133, 134.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ ΣΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση των κοινωνικών προβλημάτων αλλά και ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην κοινωνική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας έχουν καταστήσει επιτακτική την ανάγκη δημιουργίας ενός ισχυρού και οργανωμένου πλέγματος κοινωνικών υπηρεσιών και προγραμμάτων που θα προσφέρουν στα άτομα την ενημέρωση, την στήριξη και τη δυνατότητα δραστηριοποίησης και ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους.

Έτσι, ο Δήμος Πατρέων το 2001 ιδρύει τον **Οργανισμό Υγείας και Πρόνοιας** με στόχο την οργάνωση του κοινωνικού τομέα, ούτως ώστε να συγκεντρώσει τις κοινωνικές υπηρεσίες σε συγκεκριμένα γραφεία που θα έχουν και την ευθύνη για τη διεκπεραίωση του κοινωνικού έργου μέσα από προγράμματα που υλοποιούνται και παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών στον τομέα αυτό, για να προσφέρουν ενημέρωση στους πολίτες, αλλά και ψυχοκοινωνική στήριξη στις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες, όπως άτομα με ειδικές ανάγκες, τρίτη ηλικία, μετανάστες, άτομα με ψυχολογικά προβλήματα, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα που πλήττονται από φτώχεια και ανεργία.

Με την ίδρυση του **Οργανισμού Υγείας και Πρόνοιας**, αλλά και με τα άλλα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ), όπως το **Δημοτικό Βρεφοκομείο** και το **Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η)**, των οποίων η ανάλυση ακολουθεί διεκπεραιώνει ο Δήμος Πατρέων την κοινωνική του πολιτική.³²

1. Οργανισμός Υγείας - Πρόνοιας³³

Γενική Μορφή του Οργανισμού

Ο Οργανισμός διοικείται από επταμελές (7) Διοικητικό Συμβούλιο, η σύνθεση και οι αρμοδιότητες του οποίου ορίζονται από τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Π.Δ. 410/95), και τα μέλη του οποίου ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από το Δημοτικό Συμβούλιο του

³² Όλα τα στοιχεία που αναλύονται προέρχονται από συνεντεύξεις με τους αρμόδιους φορείς και ενημερωτικά φυλλάδια του Δήμου Πατρέων.

³³ Τα στοιχεία προέρχονται από συνέντευξη με προσωπικό κοινωνικού τομέα του Δήμου Πατρέων και ενημερωτικά φυλλάδια.

Δήμου Πατρέων. Από τα μέλη αυτά τέσσερα (4) είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου, τα υπόλοιπα τρία (3) είναι δημότες που έχουν πείρα ή γνώσεις με το αντικείμενο του Οργανισμού, σύμφωνα με την συστατική πράξη 3851/30-5-01 της Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδος (ΦΕΚ 786/22-6-01) του Ν.Π.Δ.Δ.

Οργανωτική Διάρθρωση του Οργανισμού:

Οι Υπηρεσίες του Οργανισμού Υγείας — Πρόνοιας διαρθρώνονται σε επίπεδο Τμήματος. Οι διοικητικές ενότητες που υπάγονται άμεσα στο Τμήμα είναι:

1. Γραφείο Ψυχο-κοινωνικής Στήριξης Πολιτών
2. Γραφείο Κοινωνικών Δράσεων
3. Γραφείο Πολιτών με Αναπηρίες
4. Γραφείο Μεταναστών & Μειονοτήτων
5. Γραφείο Οικονομικών & Διοικητικών Υπηρεσιών.

1.1 Γραφείο ψυχο-κοινωνικής στήριξης πολιτών

Στόχος του είναι να μεριμνά για τη στήριξη του ανθρώπου στην προσπάθειά του για ατομική ολοκλήρωση, δημιουργική ζωή καθώς και την δημιουργία κοινωνικών σχέσεων. Για τον σκοπό αυτό το Γραφείο διαθέτει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Απευθύνεται σε γονείς, νέους και παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στις διαπροσωπικές τους σχέσεις προβλήματα συμπεριφοράς και συναισθηματικών διαταραχών.
- Απαντάει σε απλούς προβληματισμούς και ερωτήματα που προκύπτουν σε κάθε γονιό σχετικά με την διαπαιδαγώγηση και την διαδικασία ανάπτυξης των παιδιών του και σε γονείς με παιδιά με ειδικές ανάγκες.
- Δίνει την δυνατότητα προσωπικής ανάπτυξης σε εφήβους και την ευκαιρία επαφής και επικοινωνίας με συνομηλίκους τους.
- Στηρίζει συμβουλευτικά με ατομικές ή ομαδικές συναντήσεις άτομα με Ειδικές Ανάγκες και τις οικογένειές τους.
- Ενημερώνει την τοπική κοινωνία και προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει αλλά και να δραστηριοποιήσει, φορείς, συλλόγους, σχολεία, εκπαιδευτικούς οργανισμούς, υπηρεσίες, επιχειρήσεις κ.λ.π.
- Στηρίζει ψυχολογικά και κοινωνικά το σύλλογο Ανύπαντρων Μητέρων. Οργανώνει ομαδικές συναντήσεις, σεμινάρια και ανοιχτές συζητήσεις, ενώ λειτουργούν ομάδες για:
 - Γονείς με παιδιά προσχολικής ηλικίας.
 - Γονείς με παιδιά σχολικής ηλικίας.

- Γονείς με παιδιά εφηβικής και νεανικής ηλικίας.
- Νέους με θέμα «προετοιμασία για το γάμο και την οικογενειακή ζωή».
- Γονείς με θέμα «σχέσεις-επικοινωνία γονέων, εφήβων».
- Γονείς - παιδιά, περιβάλλον.

1.2 Γραφείο κοινωνικών δράσεων

Είναι αρμόδιο για το έργο που αφορά στη συλλογή στοιχείων και την οργάνωση δράσεων και παρεμβάσεων κοινωνικής πολιτικής του Δήμου. Εισηγείται προς το διευθυντή και το Δ.Σ. προτάσεις για τον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό έργου του Δ.Ο.Υ.Π, με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από το Γραφείο Τεκμηρίωσης και Προγραμμάτων. Για τον σκοπό αυτό το γραφείο διαθέτει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Την καταγραφή του κοινωνικού προφίλ της πόλης.
- Έρευνες αναγκών και συλλογή στοιχείων για επιμέρους θέματα που άπτονται του αντικείμενου του Δ.Ο.Υ.Π.
- Μελέτες για αντικείμενα που αφορούν στην κοινωνική πολιτική των ΟΤΑ.
- Εισηγήση προτάσεων προς τον τμηματάρχη και τον πρόεδρο του Δ.Ο.Υ.Π. για το σχεδιασμό παρεμβάσεων και δραστηριοτήτων.
- Τεκμηρίωση των προτεινόμενων κοινωνικών πολιτικών.
- Υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων σχετικές με τα αποτελέσματα των μελετών - ερευνών και άλλες πιλοτικές ή καινοτόμες δράσεις.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων και δράσεων Αγωγής Υγείας για το γενικό πληθυσμό, τους μαθητές, γονείς, νέους.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης.
- Υλοποίηση εκδηλώσεων (ημερίδες συνέδρια, περίπτερα κ.λ.π) για θέματα υγείας, περιβάλλοντος και κοινωνικών προβλημάτων.
- Ενίσχυση και στήριξη εθελοντικών οργανώσεων για την ανάπτυξη και αξιοποίηση του εθελοντισμού.
- Συνεργασία με φορείς και υπηρεσίες για την από κοινού υλοποίηση των προγραμμάτων ή δράσεων.
- Ανάπτυξη παρεμβάσεων για ειδικές κοινωνικές ομάδες (δωρεάν φροντιστήρια για παιδιά αδυνάτων οικονομικά οικογενειών).
- Παροχή άμεσης και αξιόπιστης πληροφόρησης στον πολίτη που τον απασχολούν θέματα καταναλωτικών αγαθών - υπηρεσιών και

προστασίας των δικαιωμάτων και των συμφερόντων του ως καταναλωτή, παρέχοντάς του ενημέρωση για κάθε είδος τροφίμου:

- Προϊόντα εκτός Τροφίμων.
- Διαφήμιση - παραπλανητική διαφήμιση.
- Μισθώσεις κατοικιών.
- Ασφάλειες - ασφαλίσεις οχημάτων.
- Καταναλωτική πίστη - οικονομικές συναλλαγές και καταχρηστικοί όροι.
- Επιτροπές Φιλικού Διακανονισμού - Προστασία του καταναλωτή από τις ΔΕΚΟ.
- Παροχή υπηρεσιών από εστιατόρια, ξενοδοχεία κ.λ.π.
- Νομοθεσία που καλύπτει προϊόντα και υπηρεσίες.
- Κατανάλωση και περιβάλλον.
- Ενώσεις Καταναλωτών, πώς και πότε παρεμβαίνουν υπέρ των καταναλωτών - Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών.

1.3 Γραφείο πολιτών με αναπηρίες

Είναι αρμόδιο για τα θέματα των ατόμων με αναπηρίες σχετικά με την κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη. Σκοπός είναι η ανάπτυξη δράσεων και προγραμμάτων για την ισότιμη ένταξη των αναπήρων στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή. Για τον σκοπό αυτό το Γραφείο διαθέτει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Πληροφόρηση - ενημέρωση των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και της τοπικής κοινωνίας για θέματα που τους αφορούν.
- Ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των συμμετεχόντων.
- Δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
- Ψυχο-κοινωνική στήριξη των ίδιων των ατόμων με αναπηρίες και των οικογενειών τους.
- Ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας.
- Ημερήσια φροντίδα και απασχόλησή παιδιών.
- Καταγράφει τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρίες και εισηγείται προτάσεις για τις αναγκαίες παρεμβάσεις.
- Επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβουλευτική.
- Υποστήριξη για την προώθηση στην εργασία.

- Ανάπτυξη δραστηριοτήτων προ-επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Ανάπτυξη και λειτουργία παραγωγικών εργαστηρίων με βάση τις τοπικές ανάγκες.

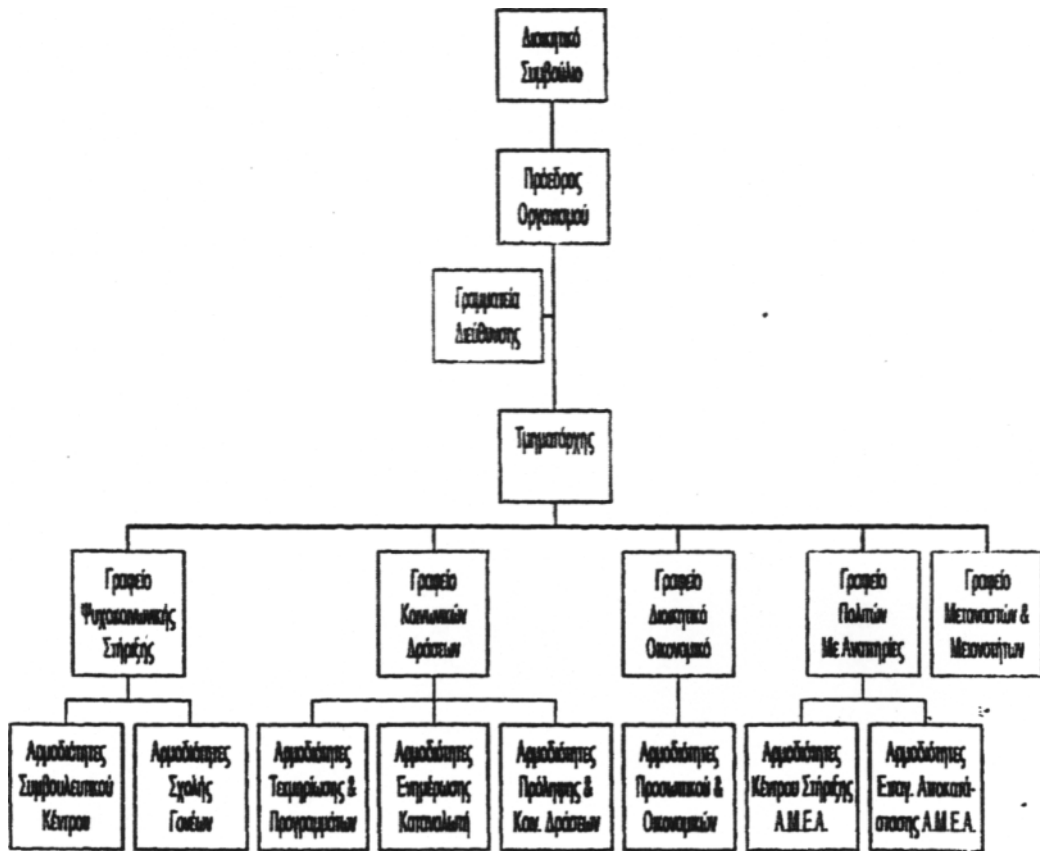
1.4 Γραφείο μεταναστών & μειονοτήτων

Βασικός στόχος του γραφείου είναι η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ένταξης των προσφύγων και βαθμιαία η επίλυση των προβλημάτων από τους αρμόδιους φορείς υπηρεσίες και οργανώσεις με άμεση επαφή με τους ενδιαφερόμενους για τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους με όλα τα μέσα που προβλέπει το δημοκρατικό πολίτευμα της χώρας μας.

Ειδικότερα το Γραφείο παρέχει:

- Παροχή συμβουλών σε γενικά θέματα.
- Παροχή συμβουλών σε θέματα αγωγής και προσχολικής, σχολικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης καθώς επίσης σε θέματα συμπαράστασης των οικογενειών σε συνεργασία με τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες και οργανώσεις.
- Καταγραφή, αξιολόγηση, ιεράρχηση και προβολή των υφισταμένων προβλημάτων.
- Προτάσεις επίλυσης των προβλημάτων.
- Πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση της κοινής γνώμης για τη λήψη μέτρων που θα εξασφαλίσουν την ίση μεταχείριση των προσφύγων σε όλους τους τομείς και την μόνιμη παραμονή τους στη χώρα μας.
- Καταπολέμηση της εκμετάλλευσης των προσφύγων και συμπαράσταση τους στις περιπτώσεις που γίνονται αντικείμενο ρατσιστικών ενεργειών.
- Συνεργασία με τους διάφορους κοινωνικούς φορείς υπηρεσίες και κοινωνικές οργανώσεις για τη βελτίωση της γενικής κατάστασης των προσφύγων.
- Συμπράσταση και παροχή διευκολύνσεων στους πρόσφυγες για την καλλιέργεια και διατήρηση της πολιτισμικής τους ταυτότητας.
- Ενίσχυση των δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στη βελτίωση της κατάστασης των ενδιαφερομένων, υποστήριξη της αυτοοργάνωσης και αυτοεξυπηρέτησής τους.

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ Δ.Ο.Υ.Π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι πολυδιάστατος και ουσιαστικός στην αντιμετώπιση της φτώχειας. Στις αρμοδιότητες άλλωστε των Ο.Τ.Α. ανήκει μεταξύ άλλων η μελέτη και εφαρμογή κοινωνικών προγραμμάτων, καθώς και η εκπόνηση προγραμμάτων ανάπτυξης για τις κοινωνικά και οικονομικά αδύναμες ομάδες.

Η φτώχεια που αποτελεί φαινόμενο της εποχής μας, χαρακτηρίζεται ως μια κατάσταση η οποία αποκλείει τα άτομα, τις οικογένειες και τις ομάδες που πλήττει, από την πλήρη ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.

Έχει ως άμεσες συνέπειες την κοινωνική απομόνωση, την έλλειψη στέγασης, την ανεπαρκή, κακής ποιότητας τροφή, την αδυναμία εκπλήρωσης βασικών βιοτικών αναγκών, με περαιτέρω συνέπειες τη δημιουργία ατομικών και οικογενειακών προβλημάτων. Επιπλέον, επιδρά δυσμενώς στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου με την ύπαρξη έντονων ψυχικών διαταραχών.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση βρίσκεται κοντά στο δημότη και τα προβλήματα που τον απασχολούν, όντας άρρηκτα συνδεδεμένη με τους κοινωνικούς θεσμούς που πλαισιώνουν την τοπική κοινωνία.

Η μεγάλη ανεργία που μαστίζει τις τοπικές κοινωνίες, το χαμηλό έως μηδενικό εισόδημα πολλών νοικοκυριών, η κρίση των αξιών και των θεσμών δημιουργεί ανασφάλεια σε μεγάλο εύρος πληθυσμού ακόμη και σε θέματα επιβίωσης.

Στην κατεύθυνση της παροχής άμεσης και αποτελεσματικής βοήθειας σε αδύναμες ομάδες πληθυσμού κινείται ο Δήμος Πατρέων σε άμεση συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Πατρών και τους κοινωνικούς φορείς, δημιουργώντας κοινωνικές δομές και θεσμούς που σκοπό έχουν την άμεση υποστήριξη και εξυπηρέτηση του δημότη.

1. Ίδρυση Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας

Κάτω από αυτές τις βασικές αρχές και αντιλήψεις, ιδρύθηκε το Γραφείο Δημοτικής Μέριμνας του Δήμου Πατρέων και περιελήφθη στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Πατρέων ως γραφείο πλησίον του Δημάρχου και αυτό για να έχει αυξημένο κύρος η συνεργασία του Δήμου με την Ιερά Μητρόπολη (έγκριση της υπ' αριθ. 602/99

αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου περί ψήφισης του νέου Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας, ΦΕΚ 1648/24-8-1999).

Σύμφωνα με τον Οργανισμό, το Γραφείο Δημοτικής Μέριμνας ασχολείται με την καταγραφή των ενδεών, απόρων, αστέγων και γενικώς των χηζόντων υλικής βοήθειας δημοτών και φροντίζει για την σίτιση, στέγαση, παροχή τροφίμων, ενδύσεως καθώς και την κατά το δυνατόν οικονομική στήριξη των σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Πατρών.

Επιμελείται την λειτουργία της Στέγης Αστέγων, φροντίζει σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη για την Λειτουργία της Τράπεζας Τροφίμων Ενδύσεως και Παιχνιδιών και ενεργεί για την οικονομική ενίσχυση και στήριξη ειδικών περιπτώσεων, οικονομικώς αδυνάτων, κυρίως ανικάνων για εργασία δημοτών, δημιουργώντας «Ταμείο Αλληλοβοήθειας Απόρων».

Επίσης, οργανώνει εκδηλώσεις για την οικονομική στήριξη του «Ταμείου Αλληλοβοήθειας Απόρων» και φροντίζει για την δωρεάν φιλοξενία σε κατασκηνώσεις τέκνων οικογενειών, με χαμηλό εισόδημα.

Τέλος, επιμελείται για την σίτιση εμπεριστάτων αλλοδαπών που διαβιούν στην πόλη μας, σε συνεργασία με τους άλλους φορείς. Γενικώς προβαίνει σε κάθε εύλογη ενέργεια για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των συνδημοτών που χηζουν βοήθειας.

1.1 Στέγη Αστέγων

Τα εγκαίνια της «Στέγης Αστέγων» έγιναν στις 5 Μαΐου 1999. Η Στέγη φιλοξενείται σ' ένα διώροφο κτίριο επί της οδού Γεωργίου Ρούφου 81 και Λόντου στην Άνω Πόλη και είναι συνολικά 180 περίπου τ.μ. Στο ισόγειο φιλοξενούνται οι γυναίκες και στο ανώγειο οι άνδρες.

Κάθε όροφος είναι διαμορφωμένος σε χωριστά δωμάτια και έχει αρκετούς βοηθητικούς χώρους, τραπεζαρία, κουζίνα, τουαλέτες, καθώς και αύλειο χώρο, έχει δε δυνατότητα φιλοξενίας 15 ατόμων.

Σήμερα φιλοξενούνται 8 άνδρες στο ανώγειο και 2 γυναίκες στο ισόγειο. Οι φιλοξενούμενοι άστεγοι τυγχάνουν της πλήρους υποστήριξης της Ιεράς Μητροπόλεως και του Δήμου Πατρέων. Εκτός από την ζεστή και φιλόξενη στέγη που έχει όλες τις ανέσεις παρέχεται καθημερινή σίτιση από την Ιερά Μητρόπολη στη γειτονική «Στέγη Αγάπης» επί της οδού Μητροπολίτου Νεοφύτου.

Είναι γεγονός ότι ο νέος αυτός θεσμός ήρθε να καλύψει ένα κενό αγάπης προς τους ανθρώπους εκείνους, οι οποίοι ζούσαν στις ρύμες και τις

οδούς της πόλεως, σε παραπήγματα και παγκάκια πλατειών, κάτω από αντίξοες συνθήκες που προσβάλλουν την ανθρώπινη ύπαρξη. Και ενώ όλοι είχαν επισημάνει το πρόβλημα των αστέγων που ζούσαν στην κόλη μας την οριστική και ριζική λύση έδωσε στο ζήτημα η ίδρυση και λειτουργία της Στέγης Αστέγων.

Με την υπ' αριθ. 255/99 ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και την υπ' αριθ. 1/22-4-99 απόφαση του Μητροπολιτικού Συμβουλίου ψηφίστηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας της «Στέγης Αστέγων».

Εκτός από την στέγαση και την σίτιση υπάρχει μέριμνα για την ένδυση των φιλοξενούμενων, για την στενή ιατρική παρακολούθησή τους από τον ιατρό εργασίας του Δήμου, καθώς και την ψυχοκοινωνική τους υποστήριξη απ' το επιστημονικό προσωπικό του Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας, με σκοπό την άμεση κοινωνική τους επανένταξη.

Σκοπός Λειτουργίας

Σκοπός λειτουργίας της στέγης αστέγων της Ιεράς Μητροπόλεως Πατρών και του Δήμου Πατρέων είναι η φιλοξενία πρωταρχικά σε αστέγους άπορους δημότες της πόλης μας. Στα πλαίσια της γενικότερης φιλοσοφίας μέριμνας για τους πολίτες, σκοπός είναι η μετέπειτα κοινωνική επανένταξη αυτής της κατηγορίας των πολιτών, στην τοπική μας κοινωνία.

Η επιτροπή θα ελέγχει σε μηνιαία βάση τη συνέχιση της παραμονής ή όχι των αστέγων.

Διοίκηση

Η στέγη διοικείται από 4μελή επιτροπή, η οποία αποτελείται από τον Πρωτοσύγκελλο της Ιεράς Μητροπόλεως, από τον Αντιδήμαρχο Δημοτικής Μέριμνας, από τον Πρόεδρο του Γενικού Φιλόπτωχου Ταμείου και τον αρμόδιο κοινωνικό λειτουργό του Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας. Η Ανωτέρω Επιτροπή αναθέτει σε κατάλληλο πρόσωπο με την υπόδειξη του Γενικού Φιλόπτωχου Ταμείου της Ιεράς Μητροπόλεως Πατρών την διεύθυνση της στέγης των αστέγων πολιτών.

Καθήκοντα Κοινωνικού λειτουργού:

- 1.Φροντίζει για τη λήψη κοινωνικού ιστορικού.
- 2.Παίρνει τις απαραίτητες συνεντεύξεις από τους υποψήφιους φιλοξενούμενους.
- 3.Επικοινωνεί και συνεργάζεται με τις σχετικές Κοινωνικές Υπηρεσίες για τα υποψήφια για φιλοξενία άτομα και τα προβλήματα που τα απασχολούν.
- 4.Αξιολογεί το πρόβλημα και τις προϋποθέσεις εισαγωγής και εισηγείται έγγραφα στην αρμόδιο επιτροπή.

5.Επικοινωνεί με όλες τις σχετικές οργανώσεις και υπηρεσίες σε θέματα που αφορούν τους φιλοξενούμενους. Γίνεται επίσκεψη στις υπηρεσίες αυτές και συνεργάζεται μαζί τους.

6.Επικοινωνεί με τους φιλοξενούμενους της στέγης για την καλύτερη διαμονή τους εκεί και συνεργάζεται μαζί τους κάνοντας ομάδες ή συζητώντας ατομικά.

7.Για κάθε μελλοντική τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας της στέγης αστέγων η αρμόδια επιτροπή έχει την ευχέρεια να κάνει συμπληρώσεις, προσαρμογές και διευκρινίσεις, όπου κατά τη γνώμη της επιβάλλεται, για την αρτιότητα του εσωτερικού κανονισμού.

1.2 Τράπεζα Τροφίμων Ενδύσεως & Παιχνιδιών

Με την υπ' αριθ. 464/9-6-1999 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και την υπ' αριθμ. 4/27-99 του Μητροπολιτικού Συμβουλίου, εγκρίθηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας της Τράπεζας Τροφίμων Ενδύσεως και Παιχνιδιών. Είναι ένας θεσμός που πραγματικά έλειπε από την πόλη μας. Ένας θεσμός ο οποίος τίθεται στην υπηρεσία και την αρωγή του συνανθρώπου που έχει πραγματική ανάγκη, που χρειάζεται την συμπαράσταση του κοινωνικού συνόλου και την μέριμνα της Πολιτείας.

Η Τράπεζα Τροφίμων στεγάζεται σε διώροφο ριζικά ανακαινισμένο νεοκλασικό κτίριο που ευρίσκεται επί της οδού Κοραή 5 και Αγίου Ανδρέου. Το ισόγειο, εκτάσεως 150 τ.μ. περίπου χρησιμοποιείται ως «Τράπεζα Τροφίμων» και το ανώγειο 150 τ.μ. ως «Τράπεζα Ενδύσεως και Παιχνιδιών». Υπάρχει πλήρης μηχανοργάνωση, σύγχρονος εξοπλισμός και 2 καταψύκτες μεγάλης χωρητικότητας. Επίσης, υπάρχουν αποθηκευτικοί χώροι και ειδική αποθήκη για το ελαιόλαδο.

Η Τράπεζα εξυπηρετεί σήμερα, μετά τη γενική καταγραφή που έγινε στην πόλη μας σε συνεργασία με την Εκκλησία, 550 συνολικά οικογένειες. Στους δικαιούχους χορηγούνται 17 περίπου είδη αγαθών σε αντίστοιχες και ανάλογες κατ' άτομο ποσότητες, όπως: ρύζι, ζυμαρικά, όσπρια, τοματοπολτός, ζάχαρη, καφές, λάδι, γάλα, αλάτι, χαρτικά, κοτόπουλα, είδη προσωπικής υγιεινής, παιδικές τροφές, εκτάκτως δε γλυκίσματα, αναψυκτικά και κρέας.

Σκοπός Λειτουργίας:

Σκοπός λειτουργίας της τράπεζας τροφίμων - ενδύσεως και παιχνιδιών του Δήμου Πατρέων και της Ιεράς Μητρόπολης Πατρών είναι

πρωταρχικά η κάλυψη βασικών βιοτικών αναγκών απόρων δημοτών της πόλης μας. Ειδικότερα, σκοπός της τράπεζας είναι οι παροχές σε άπορες οικογένειες και μοναχικά άτομα, τα οποία αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές και στοιχειώδεις ανάγκες τους τόσο σε τρόφιμα όσο και σε είδη ένδυσης και ψυχαγωγίας.

Περαιτέρω, σκοπός της Τράπεζας είναι η τροφοδοσία των λειτουργούντων στην πόλη μας γευμάτων αγάπης - συσσιτίων εκκλησιαστικών ή μη, καθώς και η τροφοδοσία εμπερίστατων ομάδων πληθυσμού (πλημμοροπαθών, σεισμοπαθών, πυροπαθών, αλλοδαπών, προσφύγων, αθίγγανων). Η Τράπεζα θα καλύπτει ανάγκες εκτάκτων περιπτώσεων τροφοδοσίας σε άλλες πόλεις, όπου προκύπτει επιτακτική ανάγκη λόγω ανωτέρας βίας (φυσικές καταστροφές).

Δύναται επίσης να συμμετέχει ολικά ή μερικά, σύμφωνα με τις υπάρχουσες δυνατότητες της, σε αποστολές εκτός Ελλάδος για την ενίσχυση εμπεριστάτων χωρών από πολεμικά γεγονότα ή φυσικές καταστροφές, εναρμονισμένη πλήρως με τις επιταγές της εθνικής εξωτερικής πολιτικής.

Διοίκηση

Η Τράπεζα διοικείται από 4μελή επιτροπή η οποία αποτελείται από τον Πρωτοσύγκελλο της Ιεράς Μητρόπολης Πατρών, από τον Αντιδήμαρχο του Τομέα Δημοτικής Μέριμνας, από τον Πρόεδρο του Γενικού Φιλόπτωχου Ταμείου της Ιεράς Μητροπόλεως και τον αρμόδιο κοινωνικό λειτουργό του Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας. Η ανωτέρω επιτροπή δύναται να αναθέτει σε κατάλληλο πρόσωπο, κληρικό ή λαϊκό, καθήκοντα υπευθύνου της τράπεζας, ο οποίος σε συνεργασία με τον αρμόδιο κοινωνικό λειτουργό εποπτεύει καθημερινά την λειτουργία της τράπεζας.

Καθήκοντα Κοινωνικού Λειτουργού:

1. Φροντίζει για την προκαταρκτική λήψη κοινωνικού ιστορικού.
2. Παίρνει τις απαραίτητες συνεντεύξεις από τους υποψήφιους δικαιούχους.
3. Πραγματοποιεί κατ' οίκον επισκέψεις ώστε να αποκτάται πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τις συνθήκες διαβίωσης του ενδιαφερόμενου.
4. Συγκεντρώνει και αξιολογεί όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που προσκομίζουν στην υπηρεσία οι ενδιαφερόμενοι.
5. Με βάση τα κριτήρια που έχουν τεθεί και με την επιπλέον κοινωνική σκιαγράφηση των υποψηφίων πιστοποιεί, εάν κάποιος υποψήφιος δικαιούχος είναι κάτω από το «όριο της φτώχειας» ή όχι.
6. Επικοινωνεί με όλες τις σχετικές οργανώσεις και υπηρεσίες σε θέματα που αφορούν τους υποψήφιους δικαιούχους, πραγματοποιεί επίσκεψη στις υπηρεσίες αυτές και εργάζεται μαζί τους.

7.Επικοινωνεί με τους δικαιούχους κάθε μήνα και επανεξετάζει την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση κάθε χρόνο.

8.Συnergάζεται και εποπτεύει με τον εκάστοτε υπεύθυνο την λειτουργία της Τράπεζας.

Πόροι της Τράπεζας

Η Τράπεζα λειτουργεί βάσει προσφορών από ιδιώτες δημότες και μη φορείς, σωματεία, συλλόγους, σχολεία, Ιερούς Ναούς και λοιπούς χορηγούς.

Το συνολικό κόστος λειτουργίας της Τράπεζας για την προμήθεια ειδών διατροφής ανέρχεται στο ποσό των 17.600 ευρώ κάθε μήνα. Καλύπτεται δε πρωταρχικά από τον Δήμο, και μερικώς από την Ιερά Μητρόπολη και τους κοινωνικούς χορηγούς, ιδιώτες και επιχειρήσεις.

1.3 Ταμείο Αλληλοβοήθειας Απόρων

Το «Ταμείο Αλληλοβοήθειας» έρχεται να συμπληρώσει τους άλλους δύο θεσμούς του Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας και να ενισχύσει βασικές βιοτικές ανάγκες απόρων δημοτών της πόλεώς μας. Ειδικότερα, σκοπός του Ταμείου είναι οι έκτακτες οικονομικές παροχές σε άπορες οικογένειες και μοναχικά άτομα που αδυνατούν να καλύψουν κατά τις περιστάσεις στοιχειώδεις ανάγκες τους, όπως η εξόφληση ενοικίου, η κάλυψη λογαριασμών ΔΕΗ, ΔΕΥΑΠ, ή η μερική κάλυψη εξόδων σε περίπτωση σοβαρών ασθενειών (όπως η μεταφορά τους σε άλλα νοσηλευτικά ιδρύματα στην Ελλάδα για θέματα υγείας, σε περιπτώσεις όπου αποδεδειγμένα δεν επαρκεί η ιατρική κάλυψη στην πόλη μας).

Το Ταμείο καλύπτει και άλλες στοιχειώδεις ανάγκες κατά την κρίση της Επιτροπής. Εφόσον οι οικονομικές δυνατότητες το επιτρέπουν, δύναται να χορηγείται κατόπιν αποφάσεως της επιτροπής ετήσιο εφάπαξ βοήθημα στις αιτούμενες άπορες οικογένειες, σε μοναχικά άτομα, που στερούνται παντελώς πόρων.

Η μεγάλη ανεργία που μαστίζει την πόλη μας και πλήττει εκατοντάδες οικογένειες συνδημοτών, οι δεκάδες των συμπολιτών μας που επισκέπτονταν τον Δήμο και ζητούσαν την οικονομική συνδρομή στην αντιμετώπιση εκτάκτων οικονομικών αναγκών, επέβαλαν την ίδρυση του «Ταμείου Αλληλοβοήθειας», προκειμένου να καλυφθεί ένα κενό που υπήρχε στον τομέα αυτό.

Τελικώς βρέθηκε λύση και στο θέμα αυτό και η πράξη απέδειξε το πόσο χρήσιμο είναι το «Ταμείο Αλληλοβοήθειας».

Σκοπός Λειτουργίας

Σκοπός της λειτουργίας του Ταμείου Αλληλοβοηθείας του Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας του Δήμου Πατρέων, είναι η ενίσχυση βασικών βιοτικών αναγκών απόρων δημοτών της πόλης μας. Ειδικότερα σκοπός του ταμείου είναι οι έκτακτες οικονομικές παροχές σε άπορες οικογένειες και μοναχικά άτομα που αδυνατούν να καλύψουν κατά τις περιστάσεις, στοιχειώδεις ανάγκες τους.

Διοίκηση

Το Ταμείο Αλληλοβοηθείας διοικείται από 4μελή επιτροπή η οποία αποτελείται από τον Αντιδήμαρχο Δημοτικής Μέριμνας, τον Πρωτοσύγκελλο, τον Πρόεδρο του Γενικού Φιλόπτωχου Ταμείου της Ιεράς Μητροπόλεως Πατρών και έναν εκπρόσωπο απ' τους «κοινωνικούς χορηγούς». Η ανωτέρω επιτροπή δύναται να αποφασίζει για τους υποψήφιους δικαιούχους κατόπιν εισηγήσεως του αρμόδιου κοινωνικού λειτουργού του Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας.

Εκλογή εκπροσώπων χορηγών:

Ο εκπρόσωπος των χορηγών θα εκλέγεται με ετήσια θητεία στην ετήσια σύναξη των χορηγών που θα γίνεται για το σκοπό αυτό. «Κοινωνικοί Χορηγοί», θεωρούνται ιδιώτες ή φορείς, οι οποίοι έχουν επιδείξει έμπρακτο ενδιαφέρον και έχουν συνεισφέρει εθελοντικά στον τομέα δημοτικής μέριμνας (Τράπεζα τροφίμων, Στέγη Αστέγων, Φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, εθελοντισμός κλπ.).

Πόροι Ταμείου:

Το Ταμείο Αλληλοβοηθείας λειτουργεί βάσει δημοτικών προσφορών από ιδιώτες δημότες και μη, συλλόγους, φορείς και λοιπούς χορηγούς. Επίσης, το Ταμείο ενισχύεται από εκδηλώσεις φιλανθρωπικού χαρακτήρα οι οποίες διοργανώνονται από το Γραφείο Δημοτικής Μέριμνας του Δήμου Πατρέων. Σε περίπτωση κατά την οποία οι προσφορές υπερβαίνουν το ποσό των 3.000 ευρώ λαμβάνεται σχετική απόφαση από το Δημοτικό Συμβούλιο.

1.4 Θεσμοθέτηση Επαίνου & Μεταλλίου

Παράλληλα με τους παραπάνω θεσμούς, το Δημοτικό Συμβούλιο με απόφασή του ενέκρινε τη θεσμοθέτηση ηθικής αμοιβής για τους Κοινωνικούς Χορηγούς, δηλαδή τους ιδιώτες εκείνους και τις επιχειρήσεις οι οποίοι συμβάλλουν με τις δωρεές και τις προσφορές τους στη λειτουργία της Τράπεζας Τροφίμων Ενδύσεως και Παιχνιδιών του Ταμείου Αλληλοβοηθείας και της Στέγης Αστέγων.

Η ανταπόκριση των δημοτών τιμάται αναλόγως του βαθμού της με την τιμητική απονομή του Μεταλλίου Ευποιίας και Προσφοράς, που συνοδεύεται με τον ανάλογο τίτλο, απονέμεται δε σε εξαιρετικές περιπτώσεις κατόπιν εισηγήσεως του αρμοδίου Αντιδημάρχου, εγκρίσεως της επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής και επικυρώσεως του Δημοτικού Συμβουλίου και με την απονομή του Επαίνου Ευαισθητοποιημένου Πολίτη, που απονέμεται στις υπόλοιπες περιπτώσεις προσφοράς με απόφαση του Δημάρχου και εισήγηση του αρμοδίου Αντιδημάρχου.

1.5 Δραστηριότητες

1.5.1 Φιλανθρωπικό δείπνο

Έχουν θεσμοθετηθεί ετήσιες εκδηλώσεις με σκοπό την εξασφάλιση πόρων για την ενίσχυση των τομέων δράσεως του Γραφείου.

Κορυφαία θέση στις εκδηλώσεις αυτές κατέχει η ετήσια μεγάλη φιλανθρωπική βραδιά. Η πρώτη φιλανθρωπική βραδιά έγινε την 11η Νοεμβρίου 1999 με επίσημο προσκεκλημένο το Δήμαρχο Αθηναίων Δημήτριο Αβραμόπουλο και εστέφθη με απόλυτη επιτυχία. Πάνω από 600 άτομα ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση του Δήμου Πατρέων και η καθολική συμμετοχή κλήρου, αρχών, φορέων και δημοτών, καθιέρωσε στη συνείδηση της κοινής γνώμης την εκδήλωση ως θεσμό.

Τα έσοδα διετεθήσαν για την ενίσχυση του Ταμείου Αλληλοβοηθείας.

1.5.2 Εβδομάδα ευαισθητοποίησης

Έχει καθιερωθεί το μήνα Φεβρουάριο η εβδομάδα ευαισθητοποίησης για την Τράπεζα Τροφίμων. Σκοπός της εβδομάδας ευαισθητοποίησης είναι αφενός μεν η ευαισθητοποίηση των δημοτών και αφετέρου η ενίσχυση της Τράπεζας Τροφίμων. Περιλαμβάνει:

- α) Εγκύκλιο Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Πατρών στους Ιερούς Ναούς.
- β) Μήνυμα του Δημάρχου Πατρέων προς τον Πατραϊκό λαό.
- γ) Ενημερωτικές εκπομπές στα μέσα ενημέρωσης.
- δ) Διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων και αφίσας στην πόλη.
- ε) Συνεντεύξεις τύπου.
- ς) Τηλεμαραθώνιο & Ραδιομαραθώνιο αγάπης και προσφοράς.
- η) Επισκέψεις σε σχολικά συγκροτήματα.

θ) Απονομή επαίνων στους Κοινωνικούς Χορηγούς και επίσημο δείπνο προς τιμήν τους.

Η ανταπόκριση των φορέων και των συνδημοτών είναι συγκινητική και με θετικές συνέπειες για τους θεσμούς.

1.5.3 Διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων – ημερίδων

Το Γραφείο Δημοτικής Μέριμνας του Δήμου Πατρέων διοργανώνει ετήσιες επιστημονικές ημερίδες με σκοπό την πληρέστερη και καθολικότερη ενημέρωση σε θέματα του Γραφείου.

Η 1η ημερίδα πραγματοποιήθηκε την 23η Φεβρουαρίου 1999 στο Επιμελητήριο Αχαΐας. Επίσης, ανέλαβε την οργάνωση του πρώτου Πανελληνίου Συνεδρίου Δημοτικής Μέριμνας για την καταπολέμηση της φτώχειας στην Ελλάδα.

1.5.4 Καθημερινή εξυπηρέτηση πολιτών

Το Προσωπικό του Γραφείου Δημοτικής Μέριμνας βρίσκεται καθημερινά κοντά στο δημότη που αντιμετωπίζει προβλήματα. Συμπαρίσταται ενεργά και αποτελεσματικά στις άμεσες και επιτακτικές ανάγκες του. Αντιμετωπίζονται περιπτώσεις:

- Έκτακτες οικονομικής ενίσχυσης.
- Σίτισης.
- Στέγασης.
- Ένδυσης.
- Δωρεάν μετακίνησης σε άλλες πόλεις για θέματα υγείας.
- Ιατροφαρμακευτικής κάλυψης και ιατρικών εξετάσεων.
- Οικογενειακής και ατομικής υποστήριξης.

Καταγράφονται και αντιμετωπίζονται εβδομαδιαίως δεκάδες περιστατικά. Επιχορηγούνται δε σε μηνιαία βάση 550 οικονομικά αδύναμες οικογένειες με την παροχή τροφίμων.

Ενισχύονται οικονομικά σε μηνιαία βάση 25 κατά μέσο όρο περιπτώσεις από το Ταμείο Αλληλοβοήθειας.

Στόχος του γραφείου είναι η βελτίωση της λειτουργικής κοινωνικότητας του ατόμου και της καλύτερης διάθεσής του στην τοπική κοινωνία όντας ενεργό μέλος της.

1.5.5 Ετήσιες παιδικές γιορτές

Διοργανώνονται δυο φορές το χρόνο με την ευκαιρία των εορτών, όπου προσφέρονται ρούχα, παιχνίδια, βιβλία, πασχαλινές λαμπάδες κλπ.

1.5.6 Παιδικές κατασκηνώσεις

Το Γραφείο Δημοτικής Μέριμνας, οργανώνει κάθε καλοκαίρι πρόγραμμα παιδικής κατασκήνωσης για παιδιά ηλικίας 8 έως 14 χρόνων, με σκοπό την ψυχαγωγία τους, παρέχοντας έτσι ίσες ευκαιρίες σε παιδιά οικογενειών κοινωνικά και οικονομικά αδυνάμων.

1.5.7 Αλλοδαποί – αθίγγανοι

Έκτακτη μέριμνα λαμβάνεται, επίσης, και για εμπερίστατους αλλοδαπούς, καθώς επίσης και για την βελτίωση συνθηκών διαβίωσης των αθίγγανων.

1.5.8 Συνάντηση χορηγών

Πραγματοποιείται κατ' έτος συνάντηση των κοινωνικών χορηγών με σκοπό την ενημέρωσή τους πάνω σε θέματα του γραφείου και την εκλογή εκπροσώπου τους για το Ταμείο Αλληλοβοήθειας.

1.5.9 Μελλοντικές δραστηριότητες

- Οργάνωση δικτύου πόλεων σε θέματα Δημοτικής Μέριμνας.
- Θεσμοθέτηση πόρων από την Πολιτεία και την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ενίσχυση των Δήμων που λειτουργούν τους θεσμούς αυτούς.
- Θεσμοθέτηση των Πανελληνίων Συνεδρίων κατ' έτος σε θέματα Δημοτικής Μέριμνας.

1.6 Εξασφάλιση πόρων σε τοπικό επίπεδο

1. ΠΡΟΒΛΕΨΗ ΠΟΣΟΥ ΣΤΟΝ ΕΤΗΣΙΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟ ΚΩΔΙΚΟ

Στο προϋπολογισμό του έτους 2000 έχει προβλεφθεί το ποσό των 80.000.000 δρχ.

2. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΠΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΟΠΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΧΟΡΗΓΟΥΣ

Βασικοί αρωγοί των τριών θεσμών είναι οι Κοινωνικοί Χορηγοί. Ο Δήμος Πατρέων προσδίδει βασική σημασία στην ευαισθητοποίηση και συνεργασία των τοπικών φορέων και επιχειρήσεων, δηλαδή στη συμμετοχική διαδικασία όλης της τοπικής κοινωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Μονογονεϊκές οικογένειες

Ορισμός

Μονογονεϊκές οικογένειες θεωρούνται εκείνες στις οποίες τα ανήλικα παιδιά (έως 18 ετών) μεγαλώνουν με ένα μόνο γονέα, ανεξάρτητα από τη διάρκεια και τους λόγους απουσίας του άλλου γονέα, και του γεγονότος ότι στην οικογένεια μπορεί να ζουν κι άλλα ενήλικα άτομα (π.χ. παππούς, γιαγιά, αδέρφια του γονέα).

Μονογονεϊκές οικογένειες ο νόμος θεωρεί τις ακόλουθες οικογενειακές καταστάσεις:

- Ένας γονιός από την αρχή, συνήθως άγαμη μητέρα.
- Θάνατος του ενός γονέα ή διαζύγιο.
- Υιοθεσία παιδιού από ένα άτομο.
- Μικρή απουσία του ενός από τους γονείς οφειλόμενη σε μετανάστευση, επαγγελματικούς λόγους ή εγκατάλειψη.

Πρόγραμμα

Η Συνθήκη του Μάαστριχ συμπεριλαμβάνει στους στόχους της την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτού του στόχου το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) έχει ως αποστολή να συμβάλλει στην «καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και στη διευκόλυνση της επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων και των προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας».

Οι επιδιώξεις αυτές του Ε.Κ.Τ. περιλαμβάνουν και το παρόν πρόγραμμα που αποβλέπει στην επαγγελματική κατάρτιση 200 ανέργων (κυρίως) γυναικών, αρχηγών μονογονεϊκών οικογενειών σε 12 Δήμους της χώρας.

Στόχος

Σκοπός του προγράμματος είναι να αναπτύξει, μέσω των κυρίων και συνοδευτικών ενεργειών, ανατρεπτική πολιτική των συνθηκών αποκλεισμού των ΜΓΟ. Κύριος στόχος είναι να κινηθεί ταυτόχρονα σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο ώστε η ανάδειξη των προβλημάτων των ΜΓΟ να οδηγήσει σε συγκεκριμένη πολιτική για την αντιμετώπισή τους.

Φορείς Υλοποίησης

- Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας (ΕΟΠ)

Είναι κρατικός οργανισμός που παρέχει πολλαπλές υπηρεσίες, όπως φιλοξενία μητέρων και εγκύων, συμβουλευτικές υπηρεσίες, προστασία των παιδιών, δημιουργική απασχόληση και ενισχυτική διδασκαλία για παιδιά, προγράμματα οικοτεχνίας, αλλά και επαγγελματικής κατάρτισης.

Ο ΕΟΠ έχει αναλάβει επαγγελματική κατάρτιση, προώθηση των χρηστών στην αγορά εργασίας.

- Εθνικό Δίκτυο «Υγιείς Πόλεις»

Κοινοπραξία 45 Δήμων της χώρας με στόχο την χάραξη πολιτικής για την προστασία της υγείας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών τους. Έχει αναλάβει τις συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες.

- ΙΝΕ / ΓΣΕΕ

Το ΙΝΕ / ΓΣΕΕ με γενικό αντικείμενο την επαγγελματική κατάρτιση-προκατάρτιση-προώθηση απασχόλησης, έχει αναλάβει την ανάπτυξη—εφαρμογή ειδικής εκπαιδευτικής μεθοδολογίας και την ευαισθητοποίηση στελεχών—εκπαιδευτών.

Συνοδευτικές Υπηρεσίες

Παράλληλα με την κατάρτιση θα γίνουν και συνοδευτικές ενέργειες που αποσκοπούν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των φορέων και της κοινωνίας στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ΜΓΟ και στη θεμελίωση νέων δομών υποστήριξης των ΜΓΟ.

Ενέργειες που έχουν επιλεγεί:

- Προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης για τα παιδιά των εκπαιδευόμενων.
- Συμβουλευτική στήριξη και συνεχή πληροφόρηση των χρηστών και των οικογενειών τους.
- Ερευνητική μελέτη στο χώρο υπηρεσιών στήριξης και προστασίας των ΜΓΟ.
- Έρευνα-«πιλότος» για την καταγραφή των ΜΓΟ αλλά και την περιγραφή του προφίλ των ΜΓΟ στις πόλεις που θα πραγματοποιηθεί η κατάρτιση.
- Οργάνωση τοπικών ημερίδων στις 12 πόλεις με σκοπό την ανάδειξη του προβλήματος σε τοπικό επίπεδο και την ευαισθητοποίηση του επιχειρηματικού κόσμου του τόπου.

- Προβολή μέσα από τα ΜΜΕ με σκοπό την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των φορέων στα προβλήματα των ΜΓΟ.
- Δημιουργία σελίδων Web στο Internet.
- Οργάνωση Συνεδρίου με θέμα: «Κοινωνικός Αποκλεισμός και Τοπικές Κοινωνίες».

2. Σύλλογος ανύπαντρων μητέρων

Μέσα στο πλήθος των έντονων κοινωνικών προβλημάτων και συνθηκών, μέσα στη κοινωνία των προκαταλήψεων και των ανισοτήτων, η θέση της ανύπαντρης μητέρας έχει μια ιδιαίτερη βαρύτητα που μόνο μέσα από μια οργανωμένη συλλογική προσπάθεια μπορεί να αποβεί αποτελεσματική.

Αν και συνταγματικά έχει εξομοιωθεί πλήρως η άγαμη και η έγγαμη μητέρα ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, οι μητέρες αυτές αντιμετωπίζουν ακόμα πλήθος δυσκολιών όπως έλλειψη εργασίας, στέγης, οικονομικών και υλικών μέσων. Απουσιάζει, επίσης, η ενεργή συμπαράσταση από την πολιτεία, συχνά δε και η στήριξη όχι μόνο από το κοινωνικό, αλλά και από το οικογενειακό περιβάλλον.

Ιστορικό

Ο Σύλλογος Άγαμων Μητέρων Πάτρας ιδρύθηκε τον Οκτώβριο του 1995 και λειτουργεί σαν παράρτημα του αντιστοίχου συλλόγου στην Αθήνα. Για τη σωστή και αποτελεσματική λειτουργία τού ο Σύλλογος Πάτρας έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους και επιδιώξεις.

Γενικοί στόχοι:

- Να γνωρίσουν και να προωθήσουν τα δικαιώματά τους στην εργασία, στην εκπαίδευση και στην ψυχαγωγία, μέσα από μια ισότιμη θέση και συμμετοχή στα κοινωνικά δρώμενα.
- Προώθηση και άμεση αντιμετώπιση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι ανύπαντρες μητέρες μέσα από μια συλλογική προσπάθεια.
- Η αποπεριθωριοποίηση των Άγαμων Μητέρων από την κοινωνική ζωή και προαγωγή της κοινωνικής πνευματικής και οικονομικής ανάπτυξης των μητέρων και των παιδιών τους.
- Η Επικοινωνία μεταξύ των μελών και η ανταλλαγή εμπειριών και συναισθημάτων.

- Καταγραφή και προσέγγιση όλων των Αγάμων Μητέρων της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής για να επιτευχθεί μια κοινή συσπειρωμένη ομάδα δράσης.
- Εξεύρεση και αξιοποίηση φορέων που θα συμβάλλουν στη στήριξη των αγάμων μητέρων και των παιδιών τους.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών.

Τελικά, απώτερος στόχος των ανύπαντρων μητέρων είναι να βοηθήσουν τα παιδιά τους να μεγαλώσουν αντάξια με τα άλλα παιδιά της ηλικίας τους μέσα από μια σωστή διαπαιδαγώγηση προσφέροντάς τους την συναισθηματική κάλυψη και ισορροπία που δημιουργείται από την απουσία του πατέρα.

3. Συμβουλευτικό κέντρο οικογένειας

Το Συμβουλευτικό Κέντρο αποτελεί μια νέα υπηρεσία του Δήμου μας που δημιουργήθηκε για να στηρίζει όλους τους συμπολίτες που αντιμετωπίζουν προβλήματα στην προσωπική – οικογενειακή αλλά και κοινωνική - επαγγελματική τους ζωή. Απευθύνεται σε γονείς, νέους, παιδιό-εφήβους και γενικά στην τοπική κοινωνία. Στελεχώνεται από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό όπως ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και συνεργάζεται και εποπτεύεται από ψυχίατρο.

Οι υπηρεσίες που παρέχει είναι:

1. Ατομική και ομαδική συμβουλευτική για γονείς σε θέματα σχέσεων, επικοινωνίας, διαπαιδαγώγησης, διαταραχές συμπεριφοράς, ειδικών αναγκών (νοητική στέρηση, αυτισμός και πολλαπλές αναπηρίες).
2. Ατομική και ομαδική ψυχολογική υποστήριξη σε παιδιά και νέους για προβλήματα συμπεριφοράς, σχέσεων και συναισθηματικών διαταραχών.
3. Ομάδες προσωπικής ανάπτυξης εφήβων.
4. Ενημέρωση και παρέμβαση για θέματα υγείας σε συλλόγους, σχολεία, εκπαιδευτικούς οργανισμούς, φορείς, υπηρεσίες, επιχειρήσεις, κ.λ.π.

4. Κατάρτιση αποφυλακισμένων στην ηλεκτρονική τυπογραφία και προώθηση στην απασχόληση

Το πρόγραμμα “Προκατάρτιση και Επαγγελματική Κατάρτιση στην Ηλεκτρονική Τυπογραφία και Προώθηση στην Απασχόληση Αποφυλακισμένων στη Δυτική Ελλάδα” είναι μια ολοκληρωμένη ενέργεια, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Καταπολέμησης του

Αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, με στόχο την κοινωνική και επαγγελματική επανένταξη δεκαπέντε αποφυλακισμένων από τη Δυτική Ελλάδα και αποτελείται από μια δέσμη μέτρων που δρουν συμπληρωματικά και ενισχυτικά μεταξύ τους.

Προκατάσταση :

Στόχος της προκατάρτισης είναι η προετοιμασία της ομάδας προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή πορεία των επόμενων φάσεων του προγράμματος. Το περιεχόμενο της προκατάρτισης αφορά σε:

- Διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών της ομάδας.
- Εκπαίδευση των εκπαιδευτών του προγράμματος.
- Εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες.
- Ενημέρωση των εκπαιδευόμενων σε πρακτικά νομικά θέματα.

Κατάρτιση:

Βασικός στόχος του προγράμματος κατάρτισης, συνολικής διάρκειας 360 διδακτικών ωρών, δεν είναι μόνον η εκπαίδευση στην απλή, μηχανική και τυποποιημένη σελιδοποίηση ενός εντύπου, αλλά και η ανάπτυξη αισθητικής άποψης για το σχεδιασμό του. Αυτό επιτυγχάνεται με την όσο το δυνατόν πληρέστερη γνώση όλων των σταδίων που μεσολαβούν από την παραλαβή του αδιαμόρφωτου υλικού μέχρι και την τελική εκτύπωση του εντύπου.

Προώθηση στην απασχόληση

Γίνεται καταγραφή των σχετικών επιχειρήσεων και διερεύνηση των δυνατοτήτων απασχόλησης των εκπαιδευόμενων καθώς και ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εργοδοτικών φορέων γύρω από το πρόβλημα. Παρακολούθηση και υποστήριξη των εκπαιδευόμενων κατά τη πρώτη περίοδο της επαγγελματικής τους αποκατάστασης.

Συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες

Επαγγελματική απασχόληση

Η επιλογή του συγκεκριμένου αντικειμένου κατάρτισης έγινε μετά από διερεύνηση της τοπικής αγοράς εργασίας και με δεδομένο ότι ο κλάδος της ηλεκτρονικής τυπογραφίας παρουσιάζει ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά ανεργίας.

Οι εκπαιδευόμενοι του προγράμματος μπορούν να απασχοληθούν σε γραφεία προεκτύπωσης, επιχειρήσεις ηλεκτρονικής τυπογραφίας, εκδοτικούς οίκους, εφημερίδες και περιοδικά. Συγκεκριμένα, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος οι εκπαιδευόμενοι θα είναι σε θέση να εργαστούν σε όλα τα στάδια της ηλεκτρονικής σχεδίασης εντύπου, να γνωρίζουν τις τεχνικές επεξεργασίας εικόνας, να παρεμβαίνουν δημιουργικά

στο αισθητικό τμήμα του σχεδιασμού ενός εντύπου, να εργάζονται αποδοτικά με τα σύγχρονα προγράμματα επεξεργασίας εικόνας και σελιδοποίησης.

Για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να προσλάβουν εκπαιδευόμενους του προγράμματος παρέχονται ισχυρά κίνητρα από τον Ο.Α.Ε.Δ μέσω ειδικών προγραμμάτων επιδότησης της απασχόλησης.

Τα προγράμματα αυτά αφορούν ειδικές κοινωνικές ομάδες και περιλαμβάνουν επιδότηση της απασχόλησης για τα πρώτα δύο χρόνια, καθώς και επιδότηση του διαστήματος προετοιμασίας και προσαρμογής που διαρκεί ένα τρίμηνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΗΤΙ»

1. Πρόγραμμα εβδομάδας προαγωγής υγείας

Στο κατώφλι του 21 ου αιώνα η υγεία αποτελεί ένα πολύτιμο αγαθό για όλους. Ο Κοινωνικός Τομέας του Δήμου Πατρέων θέλοντας να συμβάλλει στην βελτίωση της υγείας των πολιτών προχώρησε στην καταγραφή του επιπέδου υγείας των κατοίκων της πόλης μας. Από την έρευνα καταδείχθηκαν ορισμένοι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία και συνδέονται άμεσα με τον σύγχρονο τρόπο ζωής μας όπως, κακή διατροφή (ιδιαίτερο στους νέους), χρήση / κατάχρηση καπνού και αλκοόλ, έλλειψη άσκησης.

Οι παραπάνω συμπεριφορές, αν συνδυαστούν με την επικρατούσα ρυπανση του φυσικού περιβάλλοντος και τις δύσκολες κοινωνικές συνθήκες, απειλούν όλο και περισσότερο την υγεία μας.

Ο Δήμος Πατρέων υιοθετώντας τη φιλοσοφία της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας πιστεύει πως η υγεία δεν είναι μόνο η απουσία ασθένειας. Υγεία σημαίνει καλή σωματική, πνευματική και ψυχική κατάσταση του ατόμου. Στο πλαίσιο της αντίληψης αυτής αναπτύσσονται μια σειρά από προγράμματα και δραστηριότητες που προωθούν:

- Την υγιεινή διατροφή
- Την πρόληψη ατυχημάτων και ασθενειών
- Την καταπολέμηση του άγχους
- Τη βελτίωση του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος
- Τη συστηματική σωματική άσκηση

Ως επιστέγασμα των δράσεων αυτών διοργανώνεται από το 1998 και κάθε χρόνο, η «Εβδομάδα Προαγωγής Υγείας» που φιλοδοξεί να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει τους πολίτες σε θέματα υγείας και ποιότητας ζωής. Παράλληλα, θέλει να προβάλλει τα προγράμματα της δευτεροβάθμιας και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που υλοποιούνται για την προαγωγή της υγείας, στα σχολεία του νομού Αχαΐας.

2. Η ενημέρωση του καταναλωτή

Ο Δήμος Πατρέων δημιούργησε το «Γραφείο Ενημέρωσης του Καταναλωτή» με σκοπό την πληροφόρηση και την ευαισθητοποίηση του πολίτη γύρω από τα δικαιώματά του ως καταναλωτή και την αυτοπροστασία του. Με τη λειτουργία του γραφείου, ο Δήμος δημιουργεί νέο πεδίο επικοινωνίας με τους πολίτες, θέλοντας να συμβάλλει στην ολοκληρωμένη προσέγγιση θεμάτων που προωθούν την ποιότητα ζωής του πολίτη.

Η «Ενημέρωση του Καταναλωτή» αποτελεί τμήμα ενός πιλοτικού προγράμματος του Υπουργείου Ανάπτυξης για την έγκυρη πληροφόρηση του καταναλωτή σε θέματα που τον αφορούν.

Το Πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει ένα «Διαδημοτικό Δίκτυο Γραφείων Ενημέρωσης του Καταναλωτή» τα οποία συνδέονται —μέσω INTERNET— μεταξύ τους, καθώς και με την κεντρική βάση δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή. Με τον τρόπο αυτό, ο πολίτης έχει στη διάθεσή του μία άμεση οδό επικοινωνίας, αφενός μεν για να συλλέξει τις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν, αφετέρου δε για να προωθήσει τα προβλήματα που πιθανόν να προκύψουν. Παρέχονται πληροφορίες για:

A) Προϊόντα - Υπηρεσίες

- Προδιαγραφές καταλληλότητας
- Σχετικοί νόμοι - κανονισμοί
- Αρμόδιες αρχές για την προστασία του καταναλωτή

B) Φορείς σχετικούς με το αντικείμενο

- Αρμόδιες υπηρεσίες για την ενημέρωση του καταναλωτή
- Οργανώσεις Καταναλωτών (σε εθνικό και διεθνές επίπεδο)
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

3. Βοήθεια στο σπίτι

Το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» είναι ένα πρόγραμμα κοινωνικής προστασίας, που έχει στόχο την παροχή οργανωμένης και συστηματικής φροντίδας σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες. Εξασφαλίζει την αξιοπρεπή και αυτόνομη διαβίωση, την παραμονή στο φυσικό οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής τους. Το πρόγραμμα δημιούργησε το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και υλοποιείται με ευθύνη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν στο σπίτι των πολιτών.

Το πρόγραμμα παρέχει συμβουλευτική και ψυχοσυναισθηματική στήριξη, νοσηλευτική μέριμνα, φροντίδα του νοικοκυριού, συντροφιά, μικροαγορές, πληρωμή λογαριασμών, βοήθεια στην ατομική υγιεινή και άλλες υπηρεσίες που κρίνονται αναγκαίες.

Οι υπηρεσίες προσφέρονται με περιοδικές επισκέψεις του προσωπικού στο σπίτι των εξυπηρετούμενων, με συχνότητα (καθημερινή, εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη), ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητές τους.

Το πρόγραμμα απευθύνεται κυρίως σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες, με προτεραιότητα σ' αυτούς που δεν εξυπηρετούνται πλήρως, που χρειάζονται ιδιαίτερη φροντίδα, σε άτομα που διαβιών μοναχικά ή είναι εγκαταλελειμμένα και σ' αυτούς που δε διαθέτουν επαρκείς οικονομικούς πόρους, με σκοπό να παραμείνουν μέσα στο κοινωνικό τους περιβάλλον και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής τους.

Το πρόγραμμα στελεχώνεται από καταρτισμένα στελέχη και ειδικούς επιστήμονες όπως κοινωνικούς λειτουργούς, νοσηλευτές και οικογενειακούς βοηθούς, πλαισιώνεται δε και με εθελοντές. Μέσω του προγράμματος εξασφαλίζεται στενή συνεργασία με τους αρμόδιους τοπικούς φορείς, ιατρικό προσωπικό, τα νοσοκομεία και τις άλλες υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας.

Το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι» λειτουργεί σήμερα και στο Δήμο Πατρέων που εκδήλωσε ενδιαφέρον να συμμετέχει, να το υλοποιήσει και να το αναπτύξει στην περιοχή του.

Η υλοποίηση του προγράμματος γίνεται με ευθύνη του κάθε Δήμου. Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία και εφαρμογή του παρέχονται από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας στους Δήμους πολυμορφικά αυτοκίνητα.

Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας με το πρόγραμμα αυτό θέλει:

- Να εξασφαλίσει ίσες ευκαιρίες για όλους.
- Να καταπολεμήσει τις διακρίσεις και τον κοινωνικό αποκλεισμό.
- Να ενθαρρύνει την εθελοντική συμμετοχή.
- Να διαμορφώσει μια κοινωνία συμμετοχής και αλληλεγγύης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΒΡΕΦΟΚΟΜΕΙΟ³⁴

Το Δημοτικό Βρεφοκομείο Πατρών είναι Ν.Π.Δ.Δ του Ο.Τ.Α. Ιδρύθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 1872 με δημοτική πρωτοβουλία, λόγω έλλειψης της αντίστοιχης κρατικής(που ακόμα και σήμερα δεν υπάρχει), από την ανάγκη ύπαρξης ενός χώρου που θα μπορούσε να συγκεντρώσει και περιθάλψει τα εγκαταλελειμμένα βρέφη της πόλης. Στην Ελλάδα υπάρχουν μόνο τρία Δημοτικά βρεφοκομεία, στην Αθήνα, στη Θεσσαλονίκη και στη Πάτρα.

Σκοπός της ίδρυσης του Δημοτικού Βρεφοκομείου Πατρών είναι:

1. Η εισαγωγή και περίθαλψη βρεφών και νηπίων με σκοπό την κανονική ψυχοσωματική ανάπτυξή τους μέχρι την οριστική προσαρμογή τους σε ομαλό οικογενειακό περιβάλλον ή την κοινωνική και επαγγελματική αποκατάστασή τους.

(Από τον Απρίλη του 1987 ο τομέας της περίθαλψης των παιδιών αυτών έπαψε να λειτουργεί, λόγω μη ύπαρξης εκθέτων και εγκαταλελειμμένων παιδιών. Σήμερα, όμως, υπάρχουν στο ίδρυμα 25 τρόφιμοι, ηλικίας 8 - 44 ετών, οι οποίοι λόγω των ειδικών αναγκών που παρουσιάζουν, της νοητικής στέρησης και των διαφόρων άλλων προβλημάτων υγείας, είναι αδύνατο να αυτοσυντηρηθούν και να αυτοεξυπηρετηθούν.)

2. Η προστασία της ανύπαντρης κυοφορούσης μητέρας.

3. Η οργάνωση και λειτουργία βρεφικών και παιδικών σταθμών με σκοπό:

- Την καθημερινή απασχόληση των βρεφών και νηπίων των εργαζομένων γονέων στην περιοχή του Δήμου Πατρέων.
- Την πολύπλευρη νοητική, ψυχοσωματική και κοινωνική ανάπτυξη βρεφών και νηπίων, σύμφωνα με τις επιστημονικές και παιδαγωγικές αντιλήψεις και μεθόδους.
- Την ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και προβληματισμό των γονέων σε θέματα αγωγής, ψυχολογίας και σχέσεων με τα παιδιά τους.

Η λειτουργία του βρεφονηπιακού σταθμού ξεκίνησε το 1970 με 40 παιδιά. Το 1995 λειτουργούσε με 255 βρέφη και νήπια ηλικίας από 7 μηνών ως 6 ετών, ενώ σήμερα έχει 130 βρέφη και νήπια. Ο σταθμός εξυπηρετεί την εργαζόμενη μητέρα με ώρες λειτουργίας καθημερινά, εκτός Σαββάτου και Κυριακής από της 7.00 το πρωί μέχρι της 3.00 το μεσημέρι. Το μηνιαίο ποσό καταβολής των γονέων για την φιλοξενία

³⁴ Συνέντευξη από κ. Παναράια Κετίκογλου, Διευθύντρια Δημοτικού Βρεφοκομείου και κοινωνική λειτουργό.

των παιδιών τους είναι 75 ευρώ. Τα εκτός γάμου παιδιά φιλοξενούνται δωρεάν, ενώ οι πολύτεκνοι γονείς καταβάλλουν το 50% του μηνιαίου ποσού.

Οι πόροι του Ιδρύματος προέρχονται κυρίως από:

- A) Την επιχορήγηση του Κράτους.
- B) Την ετήσια επιχορήγηση του Δήμου Πατρέων.
- Γ) Κάθε είδους εισφορές, δωρεές, κληρονομίες και ,κληροδοσίες.
- Δ) Εισπράξεις από το αντίτιμο των πραγμάτων ή των υπηρεσιών του Ιδρύματος.
- E) Προσόδους από την περιουσία του ιδρύματος.
- ΣΤ) Κάθε άλλη εισφορά που αποσκοπεί στην πραγμάτωση των σκοπών του ιδρύματος, έστω και αν δεν προβλέπεται.

Το προσωπικό του Δημοτικού Βρεφοκομείου αποτελείται από 23 άτομα:

- ένα διευθυντή
- διοικητικούς υπαλλήλους
- ένα κοινωνικό λειτουργό
- ένα ψυχολόγο
- βρεφοκόμους, πρακτικούς βρεφοκόμους
- βοηθητικό προσωπικό

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ³⁵

1. Γενικά

Μέσα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της πρώτης βαθμίδας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την ενίσχυση της κοινωνικής ανάπτυξης αποτελεί και η ίδρυση Κέντρου Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων Ατόμων (Κ.Α.Π.Η). Μια αρμοδιότητα που εκχωρήθηκε αποκλειστικά στους Δήμους από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας με στόχο την κοινωνική προστασία, την ψυχολογική υποστήριξη και καθημερινή φροντίδα των ηλικιωμένων ατόμων.

Ηλικιωμένα άτομα έχει καθιερωθεί για λόγους καθαρά κοινωνικολειτουργικούς, να θεωρούνται άτομα μιας καθορισμένης ηλικίας (60 με 65 ετών και άνω) και, αν λάβουμε υπόψη μας την αύξηση του μέσου όρου ζωής, συμπεραίνουμε ότι ο αριθμός των ηλικιωμένων ατόμων έχει αυξηθεί κατά πολύ, άρα καλύπτει και ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού που δεν θα πρέπει να αφήνει αδιάφορη την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Αρα, ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι να εξασφαλίσει ίσες δυνατότητες και ευκαιρίες δράσεις, ανάπτυξης, μόρφωσης και έκφρασης της προσωπικότητας όλων των μελών της σε μια προσπάθεια αναβάθμισης της ποιότητας ζωής.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον της στα προβλήματα και τις ιδιαιτερότητες της Τρίτης Ηλικίας, θεσμοθέτησε τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων Ατόμων (Κ.Α.Π.Η). Τα Κ.Α.Π.Η είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, ενώ οι αρμοδιότητες και η ευθύνη για την σωστή και εύρυθμη λειτουργία τους ανήκει στους Δήμους της κάθε Περιφέρειας.

Στο Δήμο Πατρέων λειτουργούν δύο τέτοια κέντρα. Το πρώτο ιδρύθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, το 1993 και το δεύτερο τέσσερα χρόνια μετά, το 1997, λόγω των αυξημένων αναγκών.

³⁵ Συνέντευξη με την κ. Γκατσοπούλου, Διευθύντρια Κ.Α.Π.Η και κοινωνική λειτουργό. Επίσης, στοιχεία από τα πρακτικά συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου του Κ.Α.Π.Η.

2. Σκοπός ίδρυσης των Κ.Α.Π.Η του Δήμου Πατρέων

Οι φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Δήμου Πατρέων συνειδητοποίησαν ότι οι ηλικιωμένοι, αποτελώντας ένα σημαντικό μέρος της τοπικής κοινωνίας, έχουν ανάγκες και δικαιώματα, όπως ψυχαγωγία, μόρφωση, δημιουργική απασχόληση, κοινωνικές συναναστροφές, ψυχολογική στήριξη και ιατρική φροντίδα. Καλύπτοντας, λοιπόν, όλες αυτές τις ανάγκες βοηθούν τους ηλικιωμένους να αντιμετωπίσουν και να υπερβούν τα προβλήματα της απομόνωσης, της μοναξιάς, της περιθωριοποίησής τους απ' το οικογενειακό περιβάλλον, νιώθουν ασφάλεια, έχουν την αίσθηση ότι ανήκουν σε μία ομάδα, με αποτέλεσμα να εντάσσονται ομαλά στο κοινωνικό σύνολο.

Εδώ, αξίζει να σημειωθεί ότι και παλαιότερα είχαν γίνει ανάλογες προσπάθειες για την επίτευξη αυτού του σκοπού, από άλλους φορείς όπως, Εκκλησία, Ερυθρός Σταυρός, Κοινωνικοί Σύλλογοι, αλλά δεν είχαν το επιθυμητό αποτέλεσμα λόγω έλλειψης οργάνωσης και οικονομικών πόρων.

Έτσι, ο Δήμος Πατρέων μέσα από μια οργανωμένη προσπάθεια ιδρύει τα Κ.Α.Π.Η για την επίτευξη τριών βασικών στόχων:

- Να λειτουργήσει το Κ.Α.Π.Η ως κέντρο δημιουργικής απασχόλησης, χώρος ψυχαγωγίας και ψυχολογικής στήριξης για ηλικιωμένα άτομα.
- Να ευαισθητοποιηθούν οι κοινωνικοί φορείς πάνω στις ανάγκες των εν λόγω ατόμων και
- Να συμμετέχει η Τρίτη Ηλικία με την δημιουργική της παρουσία στην κοινωνία.

3. Κτιριακή Εγκατάσταση - Προσωπικό

Κατά την περίοδο ίδρυσης του πρώτου Κ.Α.Π.Η το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στην δημιουργία κτιριακής εγκατάστασης, στην οργάνωση του χώρου με το σωστό εξοπλισμό και στη στελέχωση του προσωπικού. Έτσι κατασκευάστηκε μια σύγχρονη κτιριακή εγκατάσταση, ιδιόκτητη, που αποτελείται από το χώρο υποδοχής, το χώρο του κυλικείου, στον οποίο τα ηλικιωμένα μέλη του κέντρου περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους διαβάζοντας ή συζητώντας. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το κυλικείο αποτελεί και τον πρώτο χώρο συνάντησης και δημιουργίας κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των μελών.

Άλλοι χώροι που περιλαμβάνονται είναι το φυσιοθεραπευτήριο, εξοπλισμένο με σύγχρονα μηχανήματα φυσιοθεραπείας, το ιατρείο που

καλύπτει τις άμεσες ανάγκες των μελών, καθώς και το γυμναστήριο όπου τα μέλη γυμνάζονται, κάνουν μαθήματα χορού, μουσικής, υποκριτικής και τέλος αίθουσες στις οποίες γίνονται μαθήματα χειροτεχνίας, μαγειρικής, ζωγραφικής.

Το Κ.Α.Π.Η είναι στελεχωμένο με εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο αποτελείται από:

- Τρεις κοινωνικούς λειτουργούς που ασχολούνται με τα κοινωνικά και ψυχολογικά προβλήματα της Τρίτης Ηλικίας, καθώς και με προγράμματα του Κ.Α.Π.Η και την ευαισθητοποίηση των μελών του για την ενεργό συμμετοχή τους στις ομάδες αυτενέργειας, που είναι και ένας απ' τους κύριους στόχους του Κ.Α.Π.Η.
- Ένα γιατρό παθολόγο που ασχολείται με την εξέταση των μελών, αναγραφή φαρμάκων, ιατρικών εξετάσεων και την παρακολούθηση γενικότερα της υγείας τους καθώς και ένα γιατρό φυσικής αγωγής και αποκατάστασης.
- Τρεις φυσιοθεραπευτές για την αντιμετώπιση των διαφόρων νευρομυϊκών και σκελετικών παθήσεων, οι οποίες είναι πολύ συχνές και ταλαιπωρούν τους ανθρώπους της Τρίτης Ηλικίας.
- Ένα βοηθό νοσοκόμο και τρεις οικογενειακούς βοηθούς των οποίων ο ρόλος είναι οι κατ' οίκον επισκέψεις σε μοναχικά μέλη για παροχή υπηρεσιών (καθαρισμός, μαγείρεμα, σιδέρωμα, κ.λ.π).
- Τρεις επισκέπτες υγείας, οι οποίοι συνεργάζονται με το γιατρό του Κ.Α.Π.Η εκτελώντας την νοσηλευτική εργασία που τους ανατίθεται (λήψη πύρεσως, ενεσιοθεραπείες, κ.τ.λ), παρέχουν πρώτες βοήθειες, όποτε χρειαστεί και επισκέπτονται κατ' οίκον τους ηλικιωμένους που έχουν προβλήματα υγείας.

4. Προγράμματα - Δραστηριότητες

Οι πιο βασικές παροχές των κέντρων προς τα μέλη τους είναι η σωματική και ψυχική φροντίδα με τη βοήθεια του προσωπικού που εργάζεται σ' αυτά, καθώς και τα διάφορα προγράμματα, όπως ψυχαγωγικά, επιμορφωτικά, ενεργοποίησης (εκδρομές, περίπατοι, συνεστιάσεις, εορταστικές εκδηλώσεις, ομιλίες κ.λ.π.). Πρωταρχική μέριμνα του κέντρου είναι αυτό, να μην λειτουργεί αποκομμένο δηλαδή απ' την ελληνική πραγματικότητα.

Τα σπουδαιότερα προγράμματα που λειτουργούν στο Κ.Α.Π.Η και με την συνεργασία διάφορων άλλων φορέων της πόλης είναι τα εξής:

- Το πρόγραμμα «*Πρώτες Βοήθειες*» σε συνεργασία με τον Ερυθρό Σταυρό. Το πρόγραμμα αυτό σκοπεύει να ενημερώσει και να εκπαιδεύσει τους ηλικιωμένους για τις πρώτες βοήθειες που μπορούν να προσφέρουν στον εαυτό τους και τους γύρω τους, τους ενημερώνει για διάφορες παθήσεις και γενικότερα προβλήματα που τους απασχολούν. Για το σκοπό αυτό γίνονται συχνά ομιλίες και μαθήματα πρώτων βοηθειών στα μέλη.
- Το πρόγραμμα «*Γυναίκα και Υγεία*» σε συνεργασία με τη Χριστιανική Ένωση Νέων (Χ.Ε.Ν). Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού γίνεται ενημέρωση στα μέλη για τα προβλήματα υγείας που απασχολούν την γυναίκα σήμερα, τρόποι αντιμετώπισης και πρόληψης τους.
- «*Άθληση και Τρίτη Ηλικία*». Το πρόγραμμα αυτό έχει σκοπό να τονίσει την χρησιμότητα της άθλησης στην Τρίτη Ηλικία και να προτρέψει τους ηλικιωμένους να ασχοληθούν με αυτή και την γυμναστική συμμετέχοντας ενεργά σε διάφορες αθλητικές δραστηριότητες και χορευτικές ομάδες.
- «*Διατροφή και Τρίτη Ηλικία*». Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού οι ηλικιωμένοι ενημερώνονται για ό,τι αφορά την διατροφή που πρέπει να ακολουθούν και τι πρέπει να προσέχουν στις διατροφικές τους συνήθειες ανάλογα με τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν.
- Πρόγραμμα «*Δημιουργικής Απασχόλησης*». Περιλαμβάνουν μαθήματα χειροτεχνίας, ζωγραφικής, μαγειρικής απασχόλησης και ζαχαροπλαστικής, στα οποία συμμετέχουν τα μέλη του κέντρου με ομαδική συνεργασία.
- Πρόγραμμα «*Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης*» σε συνεργασία με την Οικολογική Κίνηση Πάτρας (ΟΙ. ΚΙ. ΠΑ.). Το πρόγραμμα αυτό έχει στόχο την ενημέρωση τα μέλη για τα περιβαλλοντικά προβλήματα του τόπου και την ενεργή συμμετοχή τους σε δραστηριότητες για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Ευρωπαϊκό πρόγραμμα TIDE/ RISE «*Φροντίδα για τους ηλικιωμένους στην περιοχή της πληροφορίας*», σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Πατρών (τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών). Στο πρόγραμμα συμμετέχουν η Ιταλία, Σουηδία και Αγγλία. Σκοπός του προγράμματος αυτού είναι η αναβάθμιση και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών για την φροντίδα της υγείας και ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων.
- «*Πολιτιστικά προγράμματα*», τα οποία περιλαμβάνουν πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως ο εορτασμός της 28^{ης} Οκτωβρίου, Χριστουγέννων, Πάσχα, 25^{ης} Μαρτίου, Πρωτομαγιάς, καρναβαλιού, στις οποίες συμμετέχουν οι ομάδες της χορωδίας, ορχήστρας και χορού. Επίσης,

οι ομάδες αυτές συμμετέχουν σε πολιτιστικές εκδηλώσεις με συμμετοχή άλλων ομάδων στην Πάτρα αλλά και σε άλλες πόλεις, όπου διενεργούν διαγωνισμούς με βραβεία και εκθέσεις χειροτεχνίας και ζωγραφικής.

- Άλλες δραστηριότητες είναι: η διοργάνωση εκδρομών σε διάφορα μέρη του εσωτερικού και εξωτερικού, συνεστιάσεων, κατασκηνώσεων, θαλάσσιων και ιαματικών λουτρών, περιπάτων στη φύση.

5. Προϋποθέσεις συμμετοχής στο Κ.Α.Π.Η.

Στο Κ.Α.Π.Η έχουν την δυνατότητα να συμμετέχουν όλοι οι άνδρες και οι γυναίκες ως μέλη, με μοναδική προϋπόθεση να είναι ηλικίας 60 ετών και άνω. Ο αριθμός εγγραφής των μελών δεν είναι περιορισμένος, άρα όλοι έχουν δικαίωμα συμμετοχής. Τα μέλη έχουν υποχρέωση να καταβάλλουν το συμβολικό ποσό των 200δρχ ετησίως. Στο πρώτο Κ.Α.Π.Η του Δήμου Πατρέων συμμετέχουν 1800 μέλη, ενώ στο δεύτερο 1300.

6. Πηγές εσόδων του Κ.Α.Π.Η

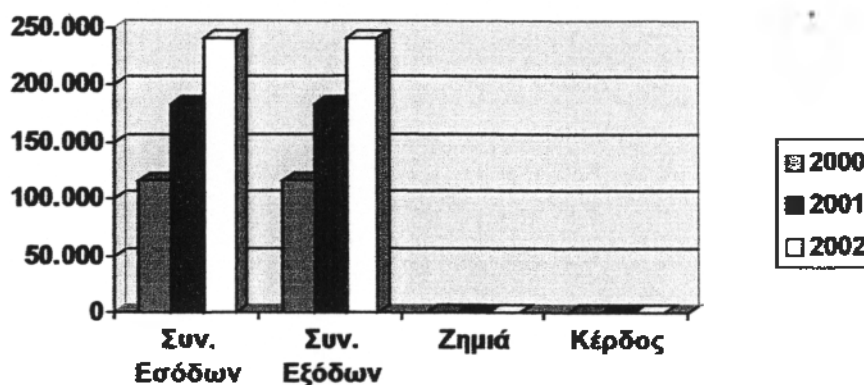
Τα κυριότερα έσοδα των Κ.Α.Π.Η προέρχονται από τις εξής πηγές:

- Επιχορήγηση Δήμου Πατρέων
- Εισφορές των μελών του
- Εισπράξεις κυλικείου
- Εισπράξεις Ο.Γ.Α – Φ.Μ.Υ

7. Η οικονομική κατάσταση του Κ.Α.Π.Η

ΣΥΝΟΛΟ* ΕΣΟΔΩΝ-ΕΞΟΔΩΝ Κ.Α.Π.Η ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2002				
ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ	ΖΗΜΙΑ	ΚΕΡΔΟΣ
2000	116.406	116.406	0	0
2001	182.726,78	182.726,78	0	0
2002	241.284,75	241.284,75	0	0

Πίνακας 1

Γράφημα 1

* Όλα τα σύνολα είναι σε Ευρώ. Τα αποτελέσματα προκύπτουν από τους απολογισμούς της οικονομικής διαχείρισης του Δήμου Πατρέων.

Από τον πιο πάνω πίνακα προκύπτει ότι το Κ.Α.Π.Η του Δήμου Πατρέων παρουσιάζει ισοσκελισμένο το σκέλος των εσόδων με το σκέλος των εξόδων, άρα δεν φαίνεται να έχει ούτε ζημιές χρήσεως αλλά ούτε και κέρδη. Μπορούμε επίσης να συμπεράνουμε ότι το σύνολο των εσόδων παρουσιάζει μία αύξηση από χρονιά σε χρονιά και αντίστοιχα το σύνολο των εξόδων. Δηλαδή από το 2000 έως το 2001 το σύνολο των εσόδων αυξήθηκε κατά 66320,78 Ευρώ, ενώ από 2001 έως το 2002 το σύνολο των εσόδων αυξήθηκε κατά 58557,97 Ευρώ. Η αύξηση ήταν μεγαλύτερη κατά την πρώτη χρονική περίοδο (2000 με 2001), απ' ό τι τη δεύτερη περίοδο (2001 με 2002) κατά 7762,81 Ευρώ.

ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ Κ.Α.Π.Η ΠΑΤΡΩΝ

Ετη	Επιχορήγηση Δήμου Πατρέων	Επιχορήγηση Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας	Εισφορές μελών	Εισπράξεις κυλικείου	Εισπράξεις ΟΓΑ-ΦΜΥ	Λοιπά τακτικά έσοδα	Υπόλοιπο 1999/2000/2001	Σύνολο
2000	95.000	0	1280	1671,60	11932,08	6360,70	76,05	116.406
2001	146.664,71	0	1335,58	2083,64	20001,51	12626,27	15,07	182.726,78
2002	195.573,60	0	1515,55	3294,72	22810,58	18090,30	0	241.284,75

Πίνακας 2

Γράφημα 2

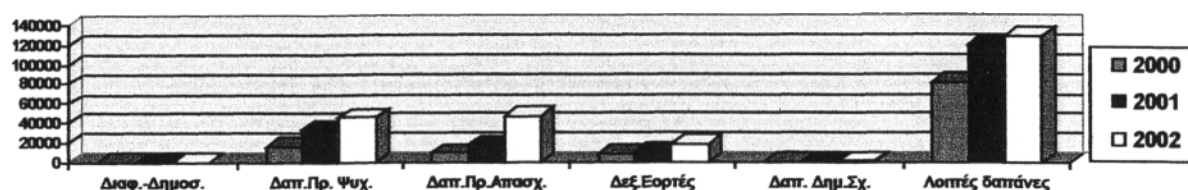
Από τον πίνακα αυτό συμπεραίνουμε ότι ο Δήμος Πατρέων αύξησε την επιχορήγησή του για το Κ.Α.Π.Η κατά 51.664,71 Ευρώ το 2001 και κατά 48.908,89 το 2002. Το ποσοστό αύξησης το 2002 μειώθηκε σε σχέση με το ποσοστό αύξησης του 2001. Επίσης, αύξηση από χρονιά σε χρονιά σημειώθηκε και από τις εισφορές των μελών, γεγονός που μας αποδεικνύει ότι αυξήθηκαν και τα μέλη του Κ.Α.Π.Η.

Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας σταμάτησε την επιχορήγηση από το 2000 και μετά, ενώ ήταν καθορισμένη και προβλεπόταν στον προϋπολογισμό. Αύξηση παρατηρούμε επίσης από τις εισπράξεις κυλικείου, ΟΓΑ- ΦΜΥ και από τα λοιπά τακτικά έσοδα.

ΕΞΟΔΑ ΤΟΥ Κ.Α.Π.Η ΠΑΤΡΩΝ

Έτη	Διαφημίσεις - Δημοσιεύσ.	Δαπάνες προγραμ. ψυχαγωγίας	Δαπάνες προγραμ. απασχόλησης	Δεξιώσεις - Εορτές	Δαπάνες δημοσ. σχέσεων	Λοιπές δαπάνες	Σύνολο
2000	326,73	16.447,55	9.589,51	7.932,86	561,44	81.547,91	116.406
2001	235,48	33.581,92	17.512,33	11.036,31	758,39	119.602,35	182.726,78
2002	468,46	45.747,06	47.348,57	18.582,66	1.261,42	127.876,58	241.284,75

Πίνακας 3

Γράφημα 3

ΛΟΙΠΑ ΕΞΟΔΑ

Έτη	Λειτουργικά έξοδα	Δαπάνες προσωπικού	Σύνολο λοιπών δαπανών
2000	20.569,93	60.977,98	81.547,91
2001	45.163,73	74.438,62	119.602,35
2002	45.366,06	82.510,52	127.876,58

Πίνακας 4

Ανάλογη προς την αύξηση των εσόδων ήταν και η αύξηση των εξόδων. Βλέπουμε λοιπόν από τον πίνακα 3, ότι οι δαπάνες για τα προγράμματα ψυχαγωγίας και απασχόλησης, δεξιώσεων και εορτών αυξήθηκαν σημαντικά το έτος 2001, αφού βλέπουμε ότι σχεδόν διπλασιάστηκαν σε σχέση με το 2000. Το 2002 παρουσιάζεται αύξηση αλλά μικρότερη σε σχέση με την αύξηση του 2001. Επομένως συμπεραίνουμε ότι

η αύξηση των εσόδων επηρέασε θετικά και τις δαπάνες για τα προγράμματα και τις δραστηριότητες του Κ.Α.Π.Η. Κι αυτό, γιατί αύξηση των δαπανών στη συγκεκριμένη περίπτωση σημαίνει δυνατότητα εκτέλεσης περισσότερων προγραμμάτων και δραστηριοτήτων προς όφελος των μελών. Και αν συγκρίνουμε τις λοιπές δαπάνες με τις δαπάνες για τα προγράμματα και τις δραστηριότητες του Κ.Α.Π.Η. ανά χρονιά, βλέπουμε ότι το ποσοστό αύξησης των λοιπών δαπανών είναι μικρότερο, σε σχέση με τις άλλες.

8. Συμπεράσματα

Από τη πιο πάνω ανάλυση συμπεραίνουμε ότι ο Δήμος Πατρέων, μέσα από μια ολοκληρωμένη και οργανωμένη προσπάθεια, με την ίδρυση των Κ.Α.Π.Η, κατάφερε να βρεθεί κοντά στους ανθρώπους της Τρίτης Ηλικίας να τους στηρίξει και να τους δώσει διεξόδους στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, αλλά και στις κλίσεις και στις ικανότητές τους, αντλώντας παράλληλα χαρά, θετική και δημιουργική διάθεση, μέσα από την δυνατότητα συμμετοχής τους σε προγράμματα και δραστηριότητες πολύ καλά οργανωμένες.

Οι άνθρωποι της Τρίτης Ηλικίας αποκτούν την δυνατότητα να βγουν από το περιθώριο και τη μοναξιά και να ενταχθούν ομαλά στο κοινωνικό σύνολο, αλλά και να αντιμετωπίσουν τα διάφορα ψυχοσωματικά προβλήματα που προκύπτουν, μέσα από ένα καλά οργανωμένο πλέγμα ιατρικής φροντίδας, ψυχολογικής στήριξης, αλλά και δραστηριοτήτων εκπαιδευτικού, ψυχαγωγικού και δημιουργικού χαρακτήρα. Επίσης, τους δίνεται η δυνατότητα να αναπτύξουν κοινωνικές σχέσεις και να καλύψουν ένα μέρος των ενδιαφερόντων τους, ώστε το πέρασμα τους από την παραγωγή στην σύνταξη να είναι ομαλότερο.

Έτσι, λοιπόν, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η χρησιμότητα ενός σωστά οργανωμένου Κ.Α.Π.Η είναι πολύ μεγάλη, αντίστοιχη της κοινωνικής προσφοράς και συμβολής του στην αντιμετώπιση των προβλημάτων ενός σημαντικού και ενδιαφέροντος μέρους του.

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

1. Έννοια και περιεχόμενο του πολιτισμού

Πολιτισμός είναι το σύνολο της καθημερινής ζωής, η ίδια η ποιότητά της, οι γενικές συνθήκες ζωής, περιβάλλοντος, εργασίας, ελεύθερου χρόνου κ.λ.π. Κατά συνέπεια, οι πολιτιστικές δραστηριότητες, σημαντική παράμετρος του πολιτισμού, αποτελούν ένα τμήμα του.³⁶ Στην πραγματικότητα ο πολιτισμός είναι ένα ζωντανό σώμα που για να το κατανοήσουμε πρέπει να το μελετήσουμε στη ζωντανή επίσης λειτουργία του: μια λειτουργία αδιαίρετα συντηρητική και ανανεωτική, επαναληπτική και δημιουργική. Ο πολιτισμός δεν αποτελεί απλώς μια κληρονομιά, όπως συνήθως διακηρύσσουμε στις μέρες μας, αποτελεί προπάντων τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αξιοποιούν αυτή την κληρονομιά – τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί, εκφράζεται, αντιλαμβάνεται τον εαυτό της στο παρόν μια κοινότητα ανθρώπων. Με δύο λόγια όχι απλώς μια παρουσία- το έχειν αυτής της κοινότητας – αλλά μια ουσία, το ίδιο της το είναι.

Με την έννοια αυτή ο πολιτισμός είναι πριν από όλα εκείνο που μας επιτρέπει να λέμε «εμείς», ο τρόπος μας να υπάρχουμε συλλογικά και να ξεχωρίζουμε από τους άλλους, να δεχόμαστε τα μηνύματά τους και να αποκρινόμαστε με τα δικά μας μηνύματα. Αυτό σημαίνει ότι ο πολιτισμός μας δίνει συγχρόνως κάποιες υποδοχές για να προσλάβουμε το ξένο, το άλλο, το καινούριο και κάποιες αντιστάσεις στις πιέσεις που αυτά ασκούν επάνω μας. Με αυτές τις προϋποθέσεις ο πολιτισμός γίνεται το θεμέλιο, η αναγκαία προϋπόθεση της παραγωγής ενός ομαδικού έργου, η προϋπόθεση της ίδιας της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Για μια τοπική κοινωνία ο πολιτισμός είναι ουσιαστικά μια πράξη μεταβίβασης, που θέτει κατ' ανάγκη σε κίνηση μια δυναμική διαδικασία. Απλούστατα γιατί, όταν παραδίδουμε κάτι σημαντικό, παραδίδουμε μαζί και ένα μέρος του εαυτού μας. Και όταν παραλαμβάνουμε κάτι σημαντικό, επενδύουμε επίσης σε αυτό ένα μέρος του εαυτού μας- και πρώτα πρώτα προσαρμόζοντας αυτό που παραλάβαμε στις ανάγκες μας.

Αυτή η αδιάκοπη αναπροσαρμογή του παραδεδομένου ορίζει ουσιαστικά τον πολιτισμό, ως ζωντανή δημιουργία μιας κοινωνίας. Και

³⁶ Βλ. Ευγενία Μπατσάνη, Πολιτισμός – Τοπική Κοινωνία – Ευρώπη, Καλαμάτα, 1996.

αναπροσαρμογή σημαίνει αναδημιουργία, δηλαδή λιγότερο ή περισσότερο μια νέα δημιουργία.

Κάθε πολιτισμός εξελίσσεται και μεταβάλλεται, περνάει από μια φάση σφρίγους και από μια φάση φθοράς και παρακμής, όχι όμως χωρίς να αφήσει πίσω του σπόρους που θα δώσουν νέους καρπούς, στοιχεία που θα μετασχηματιστούν ίσως σε κάτι νέο.

Από την άλλη μεριά, κανείς από εμάς δεν μπορεί να ορίσει τον εαυτό του χωρίς ένα πολιτισμό, καμιά ανθρώπινη κοινότητα δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς αυτόν (το πολιτισμό) που τη διακρίνει. Αυτό σημαίνει ότι έτσι κι αλλιώς είμαστε καμωμένοι και από παρελθόν, αφού ένα σημαντικό μέρος από τα περασμένα μας δεν έχει ποτέ εντελώς περάσει, αλλά μένει πάντα ζωντανό, πάντα παρόν μέσα μας.

Με την έννοια αυτή ένας ζωντανός πολιτισμός δεν αποτελεί τίποτε άλλο παρά την φυσιολογική αναπνοή ενός συλλογικού σώματος. Ωστόσο, στις σύγχρονες τοπικές κοινωνίες γίνεται φανερό ένα αίσθημα βαθιάς αποστέρησης που γεννάει σε πάρα πολλούς ανθρώπους η ραγδαία πια αποσύνθεση των παραδοσιακών μορφών, και πρώτα πρώτα των μορφών της προφορικής παράδοσης και του λαϊκού πολιτισμού. Το αίσθημα ότι κάτι το ζωντανό, κάτι το πολύτιμο, κάτι το αναγκαίο, χάνεται οριστικά, και το κυριότερο, χωρίς να αντικαθίσταται ικανοποιητικά από κάτι άλλο. Η όπως το διατυπώνει ο Γ. Σεφέρης *«Το ζήτημα δεν είναι τόσο ποια πράγματα τέλειωσαν , ...αλλά με τι αντικαθιστούμε τα πράγματα που σβήνουν»*.

Οι σύγχρονες τοπικές κοινωνίες ζουν μια σοβαρή κρίση του πολιτισμού – κρίση η οποία μπορεί να διαπιστωθεί σε μια σειρά από παράδοξα που στρέφονται γύρω από το ίδιο κέντρο: από τη μια η ανθρώπινη εμπειρία εξακολουθεί βέβαια να παραδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο και από γενιά σε γενιά, και μάλιστα με τα πιο αποτελεσματικά μέσα επικοινωνίας, μετάδοσης της γνώσης και χειρισμού της πληροφορίας που είχε ποτέ στη διάθεση του ο κόσμος μας. Από την άλλη αυτά τα μέσα δεν μας έχουν βοηθήσει και πολύ να αρθρώσουμε ευδιάκριτα κάποιο καινούριο «εμείς»- τη συγκεκριμένη εκείνη συλλογική ταυτότητα που αποτελεί τον οντολογικό πυρήνα κάθε πολιτισμού -, αντίθετα, καλλιεργούν την αυτάρκεια του εγώ, τον ατομικισμό, την απομόνωση του ιδιωτικού βίου.

Με άλλα λόγια, η σημερινή κρίση βρίσκεται στο γεγονός ότι ο τεχνολογικός και μαζικός πολιτισμός ισοπεδώνει, αφανίζει ή απονεκρώνει σχέσεις, μορφές και διαδικασίες τις οποίες δεν φαίνεται ικανός να αντικαταστήσει. Ότι πλήττει καίρια τον πολιτισμό στο σύνολό του και πρώτα πρώτα την ομαδική ρίζα του δηλαδή το λαϊκό πολιτισμό : Αυτή τη ρίζα που χρειάστηκε για να διαμορφωθεί αιώνες και που ως

πρόσφατα υπήρξε η πρωταρχική δεξαμενή της ευαισθησίας, του στοχασμού και της τέχνης (της προσωπικής τέχνης), με μια λέξη ολόκληρου του πολιτισμού μας.

Και αν η υποψία μας είναι σωστή, το ζήτημα του πολιτισμού στους καιρούς μας δεν είναι πώς να αποκαταστήσουμε το χαμένο κύρος των παραδεδομένων αξιών, αλλά πώς να μην αποκοπούμε ανεπανόρθωτα από τη γόνιμη εκείνη γη του παρελθόντος που αντιπροσωπεύει την καλύτερη υπόσχεση για ένα πιο βιώσιμο μέλλον.

Το ζήτημα είναι, επομένως, πώς να αποφύγουμε τον οικουμενικό εκείνο επαρχιωτισμό όχι τόσο μέσα στο χώρο, αλλά κυριότατα μέσα στο χρόνο. Αυτό το καινούριο επαρχιωτισμό «για τον οποίο ο κόσμος είναι αποκλειστικά ιδιοκτησία των ζωντανών, όπου οι νεκροί δεν έχουν το μερτικό τους» και που μας κάνει όλους, «όλους μαζί τους λαούς της γης επαρχιώτες», οδηγώντας μας «σε μια κατάσταση αδιαφορίας» απέναντι στα πιο κρίσιμα προβλήματα του πολιτισμού μας.

Με την έννοια αυτή το πρώτο και κύριο ζήτημα του πολιτισμού μας δεν είναι ασφαλώς το πώς θα συντηρήσουμε ορισμένα πολύτιμα αντικείμενα και έργα, ορισμένες αξιοσύστατες πρακτικές και συνήθειες, αλλά κάτι διαφορετικό: πώς θα μείνουν ζωντανές και αμιόλυντες στους καιρούς μας ορισμένες βασικές πηγές που εξασφαλίζουν την φυσιολογική ανανέωση και την απέραντη ποικιλομορφία της ευαισθησίας, της καλλιέργειας και του πολιτισμού μας, δηλαδή της ίδιας μας της ανθρωπιάς. Ακριβώς, όπως ορισμένες φυσικές πηγές εξασφαλίζουν την ανανέωση και την ποικιλομορφία της ζωής μας: αναλογία η οποία έχει επίσης κάτι να μας διδάξει.

Γιατί είτε μιλάμε σήμερα για την οικολογική κρίση, είτε για την υποχώρηση των εθνικών και των τοπικών ιδιομορφιών, είτε για το μαρασμό ή και την εξαφάνιση συγκεκριμένων γλωσσικών ιδιωμάτων είτε πιο γενικά για τον εκφυλισμό της παράδοσης το πρόβλημα είναι κατά βάθος το ίδιο: πως θα λειτουργήσουν, πως θα αναζωογονηθούν, πως θα προχωρήσουν η φύση και η τέχνη μας, η γλώσσα μας και η ζωή μας, όταν οι πηγές αυτών των αγαθών κινδυνεύουν να στερέψουν ή όταν η ποικιλία τους υποχωρεί προς όφελος μιας επικίνδυνης ομοιομορφίας.³⁷

³⁷ Βλ. Ντ. Κονσόλα, Πολιτιστική Δραστηριότητα και Κρατική Πολιτική στην Ελλάδα, 1990, σσ.82,86.

2. Η πολιτιστική παρέμβαση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Με βάση τα παραπάνω, μπορούμε να αποσαφηνίσουμε το ρόλο της Τ.Α στο πολιτισμό της τοπικής κοινωνίας. Είναι αυτονόητο ότι η πολιτιστική παρέμβαση της Τ.Α στην τοπική κοινωνία σχετίζεται με πολυεπίπεδες πρακτικές, μέσα από τις οποίες επιδιώκεται τόσο η πολιτιστική ανάπτυξη, όσο και η απάντηση σε καταστάσεις κρίσης της τοπικής κοινωνίας. Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε πολιτιστική παρέμβαση της Τ.Α προϋποθέτει:

- Συστηματική κοινωνική έρευνα για τη μελέτη του κοινωνικού προφίλ και της πολιτισμικής ταυτότητας της τοπικής κοινωνίας.
- Εκτίμηση των αναγκών και προβλημάτων ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων .
- Εμπλοκή των μελών της τοπικής κοινωνίας σε συλλογικές αποφάσεις.
- Ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των μελών και ομάδων.
- Αξιοποίηση των πόρων και των δυνατοτήτων της τοπικής κοινωνίας.
- Διαπραγμάτευση με κρατικές υπηρεσίες για τη διεκδίκηση πόρων και προγραμμάτων.
- Ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων προσανατολισμένων στις τοπικές συνήθειες και ανάγκες.
- Ανάπτυξη δομών συλλογικής δράσεις και αλληλοβοήθειας.
- Συντονισμός και αξιοποίηση δικτύων υπηρεσιών για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων.
- Ανάλυση δράσης για την αλλαγή ή την αποτροπή για την τοπική κοινωνία αλλαγών.

Οι προϋποθέσεις αυτές εκφράζονται με τρία επίπεδα κοινωνικής εργασίας:

- **Πεδίου:** η οποία ασκείται στο πλαίσιο της καθημερινής κοινωνικής ζωής των ατόμων και μπορεί να πάρει ποικίλες μορφές: εκτίμηση αναγκών, άμεση παρέμβαση σε καταστάσεις κρίσης, αναπτυξιακή παρέμβαση κ.α. Συνδέεται με μορφές δράσης και πρωτοβουλιών από τα κάτω και επιδιώκουν αλλαγές ή και την αποτροπή καταστάσεων που είναι δυσμενείς για την τοπική κοινωνία.
- **Τοπικών Υπηρεσιών:** επικεντρώνεται κυρίως στη συνεργασία υπό την εποπτεία οργανώσεων, ομοσπονδιών και ευρύτερων τοπικών φορέων, σε συνεργασία με τοπικές θεσμικές οντότητες και εθελοντικές οργανώσεις. Αποτελεί

προσπάθεια συντονισμού και συνεργασίας με στόχο την βελτίωση της αποτελεσματικότητας των θεσμών και των τοπικών οργανώσεων.

- **Περιφερειακού και εθνικού επιπέδου:** το επίπεδο αυτό συνδέεται με τον κοινωνικό σχεδιασμό, μια στρατηγική που επιδιώκει μέσα από την συστηματική έρευνα, τη γνώση και τον προγραμματισμό να σχεδιάσει μορφές δράσης και πρακτικές που αποσκοπούν σε ελεγχόμενες αλλαγές. Πρόκειται κυρίως για μια προσέγγιση από τα πάνω. Μια τεχνική σχεδιασμού και διοίκησης που αποσκοπεί σε αλλαγές σε κοινωνικό και δημόσιο επίπεδο. Προϋποθέτει ότι οι αλλαγές στις σύγχρονες κοινωνίες απαιτούν συστηματικό προγραμματισμό και αξιοποίηση εξειδικευμένου προσωπικού.³⁸

Στις σύγχρονες σύνθετες κοινωνικές συνθήκες κρίνεται απαραίτητη η αλληλεπίδραση και των τριών επιπέδων εργασίας με στόχο την ευαισθητοποίηση, την αλληλεπίδραση και την δημιουργία οργανώσεων και ομάδων, μέσα από τις οποίες η τοπική κοινωνία αξιοποιεί διαθέσιμους πόρους, προβάλλει διεκδικήσεις, σχεδιάζει και αναπτύσσει δράσεις για την πολιτιστική και κοινωνική αλλαγή. Παράλληλα, πρέπει να συνδέονται με τις ευρύτερες τάσεις και εφαρμογές της πολιτιστικής και κοινωνικής πολιτικής σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο ή και σε διεθνές, αντλώντας ιδέες και αξιοποιώντας εξωτερικούς πόρους.

Οι παρεμβάσεις αυτές έχουν ως απώτερο στόχο την κάλυψη των αναγκών των ανθρώπων και εμφορούνται από ορισμένες ανθρωποκεντρικές αξίες, οι οποίες αποτελούν και τα πλαίσιά τους. Πιο σημαντικές απ' αυτές τις αξίες είναι:

- Η αναγνώριση της ιδιοσυστασίας της προσωπικότητας του κάθε ανθρώπου και την ικανότητα του να αλλάζει τον κόσμο γύρω του.
- Η πίστη στη δυνατότητα των ανθρώπων να δρουν, να συνεργάζονται και να δημιουργούν.
- Ο σεβασμός του αξιακού συστήματος της κάθε κοινότητας και η αποδοχή των αρχών της πολυπολυτισμικότητας, του αλληλοσεβασμού και της αλληλοαναγνώρισης των διαφορετικών πολιτισμικών μονάδων.
- Η αποδοχή της αξίας της συμμετοχής των πολιτών και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

³⁸ Βλ. A. Ronby, *Mobilizing local communities*, Aldershot, 1995, σσ.75.

- Η πίστη στη βιώσιμη ανάπτυξη, που σέβεται την παράδοση και τον πολιτισμό.

Σχήμα 1

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Πεδίου – Κοινοτική Δράση	Εργασία σε ομάδες, κοινότητες, εκτίμηση αναγκών, προληπτική δράση
Κοινοτική Οργάνωση 2^ο Επίπεδο	Συντονισμός και συνεργασία τοπικών οργανώσεων και κοινωνικών υπηρεσιών
Κοινοτικός Σχεδιασμός	Εργασία σχεδιασμένη σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο

3. Τοπική Αυτοδιοίκηση και πολιτιστική αποκέντρωση

Απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτευχθεί η πολιτιστική ανάπτυξη μιας χώρας είναι η πολιτιστική αποκέντρωση. Ο όρος αυτός εκφράζει *"την εκτατική και εντατική καλλιέργεια του πολιτισμού. Το γεωγραφικό και πληθυσμιακό άπλωμα της πνευματικής ζωής, την ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη του λαού και του τόπου, την ισοκατανομή των πολιτιστικών αγαθών, τον καταμερισμό και όχι τον κατακερματισμό της πνευματικής δημιουργίας."*

Με την έννοια αυτή η Τ.Α. μπορεί να διαδραματίσει πρωταρχικό ρόλο στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, στην διατήρηση και προβολή των ιδιαιτεροτήτων μιας περιοχής καθώς και στην σύνδεση της πόλης με άλλους πολιτισμούς (δίκτυα πόλεων, αδελφοποιήσεις) και να χρησιμοποιήσει τις ιδιαιτερότητες της περιοχής της ως συνδετικό κρίκο επικοινωνίας με άλλους πολιτισμούς, ώστε να γίνει κέντρο δημιουργικότητας και καινοτομιών, με αποτέλεσμα την συρροή κεφαλαίου, όχι μόνο οικονομικού αλλά και άλλων μορφών (π.χ. του επιστημονικού).

Άρα θα πρέπει η Τ.Α. να μεριμνά για την δημιουργία υποδομής για παραγωγή πολιτιστικού προϊόντος και ισόρροπης χωροταξικής κατανομής της πολιτιστικής υποδομής στα πλαίσια της πόλης.³⁹ Οι δυνατότητες, εξάλλου, προώθησης της πολιτιστικής ανάπτυξης από την Τ.Α. συνδέονται άμεσα με την γενικότερη ανάπτυξη του θεσμού (τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των Ο.Τ.Α., τη συνένωση των κοινοτήτων, την εφαρμογή του Β' βαθμού Τ.Α. βάσει των νόμων 2218 και 2240/95 κ.λπ.). Ένα από τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζει είναι η έλλειψη θεσμοθετημένων κριτηρίων για την χρηματοδότησή της από το ΥΠ.ΠΟ.

Ο νόμος 1416/84 άρθρο 11 για τις Προγραμματικές Συμβάσεις, δημιούργησε το θεσμικό πλαίσιο για την Τ.Α. προκειμένου να αναπτύξει πολιτιστικές δραστηριότητες. Ο θεσμός έχει χρησιμοποιηθεί κυρίως για κάθετη συνεργασία μεταξύ Ο.Τ.Α. και κρατικών φορέων παρά για οριζόντια συνεργασία μεταξύ Ο.Τ.Α. Πολλοί Δήμοι βοηθούμενοι από το θεσμό αυτό κατάφεραν να δημιουργήσουν *Δημοτικές Πολιτιστικές Επιχειρήσεις*. Έτσι, ένα μέσο προώθησης της ενδογενούς πολιτιστικής ανάπτυξης στα Πλαίσια των Τοπικών Αναπτυξιακών Προγραμμάτων, ήταν η δημιουργία Δημοτικών Πολιτιστικών Επιχειρήσεων από τους Ο.Τ.Α., γιατί οι δημοτικές επιχειρήσεις θεωρείται ότι αποτελούν το οικονομικό υποκείμενο που μπορεί να προωθήσει αποτελεσματικά την τοπική ανάπτυξη, προσδίδοντας έτσι το επιχειρηματικό στοιχείο σε μια κοινωνικοοικονομική δραστηριότητα με δυνατότητα άσκησης

³⁹ Δαρμάκη Πέπη, Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση, σελ.47, εκδ. Πατάσι, Αθήνα, 1996.

"αναπτυξιακού ρόλου", για τον καλύτερο συντονισμό και την οργάνωση, προκειμένου να ικανοποιηθούν οι τοπικές ανάγκες και να αξιοποιηθούν οι τοπικοί πόροι. Δηλαδή από την μια η επιχειρηματική δραστηριότητα της Τ.Α. αντιμετωπίζεται ως οικονομικό υποκείμενο στις σύγχρονες συνθήκες οικονομίας της αγοράς, από την άλλη, όμως, το κέρδος δεν αποτελεί το μοναδικό σκοπό της επιχείρησης, αλλά αυτή θεωρείται ως παραγωγική μονάδα κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών.

Οι αντιλήψεις για τον πολιτιστικό ρόλο της Τ.Α. έχουν παγκόσμια διαφοροποιηθεί λόγω των σύγχρονων κοινωνικών εξελίξεων. Επομένως, και οι δραστηριότητες των Ο.Τ.Α. δεν είναι δυνατόν πια να περιορίζονται μέσα στα στενά και αναχρονιστικά πλαίσια που χάραξε η δημοτική νομοθεσία πριν 50 ή 70 χρόνια. Ωστόσο, όμως, ο θεσμός αυτός θα μπορέσει να λειτουργήσει αξιοποιώντας τις κοινωνικές του δυνάμεις και θέτοντάς τις στην εξυπηρέτηση των λαϊκών αναγκών, μόνο ως ανεξάρτητη και αυτόνομη τοπική λαϊκή εξουσία.

Ανάγκες, όμως, δεν είναι μόνο τα τεχνικά έργα υποδομής, αλλά και η εξύψωση του πνευματικού και πολιτιστικού επιπέδου των κατοίκων, η προστασία του περιβάλλοντος, η εκλεκτή ψυχαγωγία, η δημιουργία γενικά κοινωνικής υποδομής.

Αυτή η εικόνα κάνει ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη ενεργοποίησης των Ο.Τ.Α., προκειμένου να αναπτύξουν πολιτιστικές δραστηριότητες για την άνοδο του μορφωτικού επιπέδου των δημοτών τους. Η προσπάθεια αυτή δεν είναι δυνατόν να καρποφορήσει με μοναδικό φορέα το κράτος, ούτε μπορεί να είναι επίτευγμα ενός ατόμου ή μιας ομάδας, αλλά η συνισταμένη της προσπάθειας πολλών κοινωνικών παραγόντων. Η τοπική αρχή θα είναι αυτή που θα συντονίζει την κοινή δράση των δημοτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΤΡΕΩΝ⁴⁰

Νομικά πρόσωπα

Η πολιτιστική δουλειά του Δήμου Πατρέων διεκπεραιώνεται μέσα από πέντε Νομικά Πρόσωπα:

- 1) Το Πνευματικό Καλλιτεχνικό Κέντρο
- 2) Το Δημοτικό Ωδείο
- 3) Τη Δημοτική Μουσική
- 4) Το Δημοτικό Περιφερειακό θέατρο
- 5) Δ.Ε.Π.Α.Π.

Στο καθένα από τα προαναφερόμενα νομικά πρόσωπα, εντάσσονται τα εξής τμήματα:

- 1) Το Πνευματικό Κέντρο περιλαμβάνει:
 - α) Τη Δημοτική Πινακοθήκη
 - β) Τα ερασιτεχνικά τμήματα, όπως είναι το χορευτικό, το θεατρικό και το εικαστικό αλλά και πιο μικρές δράσεις.
- 2) Το Δημοτικό Ωδείο περιλαμβάνει:
 - α) Την Ορχήστρα Εγχόρδων "Σολίστ της Πάτρας", και
 - β) Το Δημοτικό Ωδείο ως εκπαιδευτικό ίδρυμα, το οποίο με την σειρά του έχει δημιουργήσει ορισμένους νέους θεσμούς (νέες ορχήστρες και υπόσυνολα), οι οποίοι θα αναφερθούν στη συνέχεια.
- 3) Η Δημοτική Μουσική, στην οποία, υπάγονται η Μπάντα και η Μπαντίνα, (που είναι ορχήστρες και σύνολα πνευστών)
- 4) Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο.
- 5) Στη Δ.Ε.Π.Α.Π. εντάσσονται οι παρακάτω τομείς:
 - α) Παραγωγής εκδηλώσεων
 - β) Καρναβαλιού – Τεχνών
 - γ) Φεστιβάλ
 - δ) Εικαστικών
 - ε) Τεχνών

⁴⁰ Όλα τα στοιχεία που αναλύονται προέρχονται από συνεντεύξεις με τους αρμόδιους φορείς και ενημερωτικά φυλλάδια του Δήμου Πατρέων και της Δ.Ε.Π.Α.Π.

1. Πνευματικό καλλιτεχνικό κέντρο

1.1 Δημοτική Πινακοθήκη

Η Δημοτική Πινακοθήκη, η οποία κάνει περιοδικές εκθέσεις, έχει συγκεκριμένο προσανατολισμό. Διοργανώνει δύο με τρεις αναδρομικές εκθέσεις τον χρόνο, μία από τις οποίες είναι διακεκριμένου Έλληνα της διασποράς. Ο Ελληνισμός της διασποράς με την τριπλή του διάσταση (αποικίες, παρουνίες – μετεγκατάσταση – μετανάστευση) έχει επιδείξει πλούσια και μεγάλη πολιτιστική δραστηριότητα σε όλους τους τομείς. Έτσι, η Δημοτική Πινακοθήκη Πατρών έχει ανοίξει ένα κύκλο εκθέσεων για τους εικαστικούς δημιουργούς που έζησαν ή ζουν στο εξωτερικό. (Μακρής, Πατσόγλου, Καραβούζης, Σπεράντζας κ.λ.π.).

Θεωρεί ο Δήμος υποχρέωσή του την σύνδεση των δημιουργών αυτών με την μητροπολιτική Ελλάδα, γιατί έτσι γνωρίζουμε καλύτερα τον Ελληνισμό. Μια ενδιαφέρουσα αναδρομική έκθεση που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα, φιλοξενήθηκε στη Δημοτική Πινακοθήκη Πατρών από τις 31 Μαρτίου έως τις 10 Μαΐου 1997, ήταν αυτή του Άλκη Πιερράκου που ζει και εργάζεται εδώ και δεκαετίες στο Παρίσι.

Εννοείται ότι για την πραγματοποίηση των αναδρομικών αυτών εκθέσεων, θα πρέπει ο καλλιτέχνης να πληροί σε γενικές γραμμές κάποιες προϋποθέσεις, κυρίως όμως να έχει διαγράψει μια δημιουργική πορεία, η οποία έχει αντέξει στη φθορά του χρόνου.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Δημοτική Πινακοθήκη συστηματικά και προγραμματισμένα επεδίωξε την διοργάνωση και παρουσίαση θεματικών και συλλογικών εκθέσεων, γιατί αυτές προωθούν πιο γόνιμα τους παιδευτικούς - ενημερωτικούς σκοπούς της για την συνολική πορεία των εικαστικών στην χώρα μας. Ακόμη, όμως, και γιατί ως δημοτικό ίδρυμα, είναι συνετό και επιβεβλημένο να μην υπεισέρχεται σε επιλογές ατομικών εκθέσεων, που είτε μπορεί να μην είναι οι πλέον εύστοχες είτε, συνήθως να δημιουργούν άθελά της παρερμηνείες, δυσaráεσκεις ή αντιθέσεις.

Σε όλους τους κανόνες υπάρχουν και οι εξαιρέσεις. Κι έτσι στην αλυσίδα των εκθέσεων της Δημοτικής Πινακοθήκης, που χρόνο με τον χρόνο μακραίνει δημιουργικά, δεν λείπουν οι ατομικές παρουσιάσεις, όταν το συγκεκριμένο έργο θεωρείται ότι αποδίδει με ενάργεια κατακτήσεις, απόψεις ή στιγμές της εικαστικής δημιουργίας.

Οι δε άλλες δύο εκθέσεις από τις πέντε που γίνονται τον χρόνο, διοργανώνονται σε συνεργασία με γνωστά εικαστικά ιδρύματα της

χώρας, κυρίως με την Εθνική Πινακοθήκη, τις Περιφερειακές Πινακοθήκες, όπως την Πινακοθήκη Μετσόβου, την Εθνική Πινακοθήκη της Ρόδου κ.λ.π. και έχουν καθαρά και αποκλειστικά εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

1.2 Ερασιτεχνικά τμήματα

Το Πνευματικό και Καλλιτεχνικό Κέντρο του Δήμου Πατρέων διαθέτει επίσης και κάποια ερασιτεχνικά σχήματα, όπως:

- το ερασιτεχνικό χορευτικό, στο οποίο 5000 περίπου Πατρινοί έχουν μάθει δημοτικούς, κυρίως, χορούς
- το ερασιτεχνικό θεατρικό, το οποίο κάνει δικές του παραγωγές. Πάρα πολλοί ηθοποιοί έχουν αναδειχθεί από αυτό. Άλλοι έχουν κατευθυνθεί προς το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας και άλλοι προς επαγγελματικά θέατρα της Αθήνας.

2. Δημοτικό ωδείο

2.1 Σολίστ της Πάτρας

Οι Σολίστ της Πάτρας είναι μία από τις έξι επιδοτούμενες ορχήστρες της χώρας, είναι ορχήστρα δωματίου και αποτελείται από 17 έγχορδα. Η ορχήστρα αυτή, που ήδη κλείνει έξη χρόνια στην Πάτρα, δημιουργήθηκε ταυτόχρονα με την Καμεράτα της Αθήνας. Είναι υψηλού επιπέδου, επαγγελματική, και επιδοτείται από το Υπουργείο και από το Δήμο.

Η ιστορία των Σολίστ της Πάτρας είναι η ιστορία μιας σύγχρονης ορχήστρας. Η ορχήστρα αυτή ελκύει στην Πάτρα μια νέα κατηγορία ακροατών, ένα νέο ακροατήριο που μέχρι πρότινος δεν ήταν εξοικειωμένο με την μουσική, και δέχτηκε να μυηθεί στο μυστικό κόσμο της μουσικής, όχι από μόδα ή από διάθεση αναψυχής αλλά από πνευματική ανάγκη. Με την πάροδο του χρόνου ο κύκλος αυτός αρχίζει να διευρύνεται, όπως επίσης και ο ρόλος της ορχήστρας.

Με αυτή την έννοια, την ιστορία της ορχήστρας δεν την γράφουν μόνο οι μουσικοί αλλά και το ίδιο το ακροατήριο. Όπως παρατηρεί ο Paul Bekker: «Η ιστορία της ορχήστρας είναι η ιστορία των ακροατηρίων

της. Δεν είχε υπάρξει στην ιστορία της μουσικής άλλο όργανο και άλλες μορφές μουσικής οργάνωσης που θα μπορούσαν να συγκριθούν με την ορχήστρα, ως μέσο αναπαραγωγής κοινών σκέψεων, συναισθημάτων, τάσεων και επιθυμιών. Καμιά άλλη μορφή οργάνωσης δεν μπόρεσε να εκφράσει με τέτοια αμεσότητα όλα αυτά τα πράγματα όσο η ορχήστρα, γιατί η ορχήστρα βασίστηκε στην ίδια την έννοια της ανθρώπινης κοινότητας και γιατί οι νόμοι που την κυβερνούσαν σε κάθε της μεταβολή (στο διάβα της ιστορίας) ήσαν οι νόμοι αυτής της κοινότητας. Γι' αυτόν τον λόγο η ορχήστρα υπήρξε και θα εξακολουθήσει να είναι ένα από τα πιο σημαντικά φαινόμενα του ανθρώπινου πολιτισμού».

Οι Σολίστ της Πάτρας πρωτοεμφανίστηκαν στα 1991, και με την παρουσία τους πραγματοποίησαν μια ουσιαστική επανάσταση. Τόνισαν ότι η μουσική υπάρχει ως ένα κατεξοχήν κοινωνικό φαινόμενο που απλώνει ένα αόρατο νήμα από το ένα άτομο στο άλλο και τα συνδέει μεταξύ τους, προσελκύοντας στη συνέχεια όλο και περισσότερους και δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο ένα νέο συλλογικό οργανισμό.

Οι Σολίστ της Πάτρας, παρ' ότι στην αρχή αντιμετωπίστηκαν με δυσπιστία και αμηχανία, τελικά επιβλήθηκαν ως αδιαφιλονίκητοι μουσηγέτες του είδους, διότι έπεισαν με την δύναμη της μουσικής τους. Πολλοί διακεκριμένοι σολίστ και συνθέτες που συνεργάστηκαν με τους Σολίστ της Πάτρας, από την πρώτη στιγμή τόνισαν τα στοιχεία της ηχητικής ομοιογένειας και της ηχοχρωματικής αρμονίας. Αυτός ο συνεκτικός δεσμός της ορχήστρας εξακολουθεί φυσικά να εντυπωσιάζει, καθώς λείπει από άλλες ορχήστρες του τόπου μας και αποτελεί διαρκώς αιτούμενο. Οι Σολίστ της Πάτρας γνωρίζουν ότι το μυστικό της τελειότητας βρίσκεται στην μεγάλη αρχή της πειθαρχίας.

Αυτή η αθόρυβη επανάσταση που έφεραν οι Σολίστ της Πάτρας, απλώνεται σε πολλούς τομείς, πέρα από την ερμηνεία. Ένας από τους κυριότερους είναι και το ρεπερτόριό τους το οποίο είναι κατεξοχήν προκλητικό: Βιβάλντι, Μπαχ, Μότσαρτ, Μπετόβεν, Κορέλλι, Χάυντν, Τέλεμαν, Ροσσίνι, Μέντελσον, Σούμπερτ αλλά και ελάσσονες συνθέτες, σύγχρονοι των μεγάλων αυτών δημιουργών της προκλασικής, κλασικής και πρόωμης ρομαντικής περιόδου.

Εξαιρετικά σημαντική είναι, επίσης, η συμβολή των Σολίστ της Πάτρας στην παρουσίαση έργων του ύστερου ρομαντισμού και του 20^{ου} αιώνα. Τα έργα συνθετών του 20^{ου} αιώνα με δυσκολία καταφέρνουν να αναγνωριστούν ευρύτερα, με αποτέλεσμα να αφορούν κυρίως μικρούς κύκλους ειδημόνων: Τσαϊκόφσκι, Γιάνατσεκ, Ντβόρτακ, Σοστακόβιτς, Στραβίνσκι, Σένμπεργκ, Χονεγκέρ, Γκλαουνόφ, Μπάρτοκ, Χίντεμιθ, Σιμπέλιους, Έλγκαρ, Μπρίττεν και δίπλα τους συνθέτες λιγότεροι γνωστοί αλλά με ειδικό ενδιαφέρον: Dmitri Smolsky, Ottotino Respighi,

Sergei Taneyer, William Schuman, Franz Waxman, Leo Bromer, Nino Rota, Josef Suk, Pablo Re Sarasate, Alfred Schwittke. Αλλά και έργα Ελλήνων συνθετών του 20^{ου} αιώνα μετά από προσεκτική επιλογή: Ν.Σκαλκώτας, Μ.Θεοδωράκης, Θ.Μικρούτσικος, Κ.Σφέτσας, Ν.Κυπουργός, Σ.Ζάννας και οι Πατρινοί συνθέτες Θεόφιλος Κάββουρας, Γεράσιμος Βουτσινάς και Λουκάς Αδαμόπουλος.

Όμως οι Σολίστ της Πάτρας τόλμησαν να καθιερώσουν στα προγράμματα των συναυλιών τους, τους συνθέτες και τα έργα του 20^{ου} αιώνα, που μάλλον μας αφορούν ιδιαίτερα, μια και εκφράζουν τους κραδασμούς και τις τεράστιες ανακατατάξεις της σύγχρονης εποχής.

Την επιλογή των μουσικών κομματιών κάνουν οι ίδιοι οι μουσικοί, οι οποίοι προτιμούν όχι αποκλειστικά έργα του κλασικού ρεπερτορίου, αλλά μεταγραφές και διασκευές παλαιών και σύγχρονων μελωδιών –μια πρακτική που αναπτύχθηκε ιδιαίτερα στον 20^ο αιώνα–, μελωδιών που προέρχονται ακόμα κι από τον χώρο του μιούζικαλ ή είναι ευχάριστοι χοροί και μπαλάντες.

Επίσης, οι Σολίστ της Πάτρας έθεσαν σε εφαρμογή –ήδη από το 1992– το πρόγραμμα των εκπαιδευτικών συναυλιών, που δεν είχε προηγούμενο στην χώρα. Σ' αυτές τις εκπαιδευτικές συναυλίες, οι μαθητές των σχολείων όλων των βαθμίδων έχουν τη μοναδική δυνατότητα να έρθουν σε απευθείας επαφή με την κλασική μουσική και παράλληλα να ενημερωθούν για την ορχήστρα εγχόρδων και τα έργα που κάθε φορά παίζονται από ειδικό αναλυτή - συνεργάτη της ορχήστρας.

Η ορχήστρα πραγματοποίησε εκπαιδευτικές συναυλίες και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας, στα πλαίσια των αντίστοιχων προγραμμάτων του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών. Πρέπει να σημειωθεί, ότι το Μέγαρο Μουσικής, άνοιξε από την πρώτη στιγμή τις πύλες του στους Σολίστ, αναγνωρίζοντας την μοναδική μουσική και ερμηνευτική πρόταση που κομίζει αυτή η ορχήστρα. Η συνεργασία σταθεροποιήθηκε και αφορά πια σε πολλές διαφορετικές δραστηριότητες της μουσικής ζωής του Μεγάρου.

2.2 Το Δημοτικό Ωδείο

Θεωρείται το πρώτο Δημοτικό Ωδείο της χώρας, που έχει επιλεγεί από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο ως εκπαιδευτικό ίδρυμα. Μέσα στο Ωδείο έχουν δημιουργηθεί καλλιτεχνικά υποσύνολα από τους καθηγητές και τους μαθητές του, τα οποία είναι πολύ υψηλού επιπέδου. Το κορυφαίο, βέβαια, υποσύνολο, είναι η πρώτη μαθητική ορχήστρα εγχόρδων του Ωδείου η οποία δημιουργήθηκε στην Ελλάδα.

Το Δημοτικό Ωδείο οργανώνει επίσης ένα φεστιβάλ τζαζ, που εντάχτηκε ως αυτόνομος κύκλος στο Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας όπως και τα "Μουσικά Πρωινά" που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο από τα μέσα Ιανουαρίου μέχρι τα μέσα Μαΐου.

Οργανώνει, επίσης, τον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Κιθάρας και προοπτικά θα συμπεριλάβει και διαγωνισμούς σε άλλα όργανα, όπως βιολί, βιόλα, βιολοντσέλο κ.λπ. Από το 1997 διοργανώνει και Πανελλήνιο Διαγωνισμό Μονωδίας.

Όλα αυτά δείχνουν ότι πρόκειται για μια σοβαρή παρουσία στην πολιτιστική ζωή της πόλης.

3. Δημοτική μουσική

3.1 Η Μπάντα

Η Μπάντα είναι ένα εξαιρετικά σπουδαίο ιστορικό σύνολο, όχι μόνο για το παρελθόν της αλλά και για τη σύγχρονη παρουσία της. Όμως δεν μπορεί να συγκριθεί με το επίπεδο των αντιστοίχων της Κέρκυρας.

3.2 Η Μπαντίνα

Η Μπαντίνα, επίσης, αποτελείται από πνευστά. Γίνεται τώρα μια προσπάθεια να συνδεθεί κυρίως με την εκπαιδευτική διαδικασία του Ωδείου, ούτως ώστε να αναβαθμισθεί η ποιότητα της προσφοράς της.

4. Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας

4.1 Η ίδρυση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πατρών

Η Πάτρα, διέθετε τις προϋποθέσεις να στηρίξει ένα μόνιμο, πρότυπο δημοτικό θέατρο, με δική του καλλιτεχνική φυσιογνωμία:

- είναι ανοιχτή, στη θάλασσα και στην Ευρώπη
- τέταρτη πόλη της Ελλάδας σε πληθυσμό
- έχει Πανεπιστήμιο και Τ.Ε.Ι. και, επομένως, υπό διαμόρφωση μελλοντικό κοινό
- αναπτυσσόμενη οικονομική ζωή
- μακρά πολιτιστική παράδοση

- είναι πολύ κοντά στην Αθήνα
- με υψηλές προδιαγραφές ζωτικών πολιτιστικών ζυμώσεων, καθώς δείχνει και η αδιαμφισβήτητη επιτυχία και απήχηση του Διεθνούς Φεστιβάλ Πάτρας και η δημιουργία ΔΕ.ΠΑ.Π.

Έτσι, τον Αύγουστο του 1987, η Μάγια Λυμπεροπούλου και ο Βίκτωρ Αρδίττης υποβάλλουν στο Δήμο Πατρέων αναλυτική πρόταση λειτουργίας και προϋπολογισμό, συνοψίζοντας τις σκέψεις και τις διαβουλεύσεις τους με παράγοντες της πόλης. Η Πάτρα; μπορούσε να γίνει ένας χώρος δοκιμής. Το Διεθνές Φεστιβάλ της με Δ/ντή τον Θάνο Μικρούτσικο είχε αναδείξει την ύπαρξη ενός απαιτητικού κοινού και, ιδίως, είχε "εκπαιδέσει" τη δημοτική αρχή στους ιδιότυπους κανόνες της συναλλαγής με το καλλιτεχνικό γεγονός.

Παρέχεται η έγκριση και αρχίζει μια μακρόχρονη περίοδος προετοιμασίας: διαμόρφωση ρεπερτορίου, συγκρότηση θιάσου, αποσαφήνιση της θεσμικής φυσιογνωμίας. Το Φεβρουάριο του 1988 η Ε.Ε.Τ.Α.Α. (Μίμης Παλούμπης και συνεργάτες) εκπονεί μια οικονομικο-τεχνική μελέτη σκοπιμότητας για την άμεση ίδρυση μόνιμου θεάτρου στην Πάτρα, η οποία θα αποτελούσε την έγκυρη βάση για όλες τις αποφάσεις. Στις επισημάνσεις της, εκτός από την ύπαρξη κοινού και αναντιστοιχίας ανάμεσα στη θερινή και τη χειμερινή πολιτιστική ζωή της πόλης, κεντρικό ρόλο διαδραματίζει η ανάγκη καλλιτεχνικής αναζωογόνησης του ιστορικού δημοτικού θεάτρου "Απόλλων". Στα τέλη Φεβρουαρίου του 1988 συγκροτείται η αστική μη κερδοσκοπική "Εταιρία για τη δημιουργία θεάτρου στην Πάτρα", η οποία σε κοινοπραξία με τον Δήμο Πατρέων ιδρύει το θέατρο Πάτρας, το οποίο από την σύλληψή του στηρίζεται σε εντελώς νέες αρχές λειτουργίας και διάρθρωσης:

- με απόλυτη ευθύνη των καλλιτεχνών στη διοίκηση του
- χωρίς ανάμειξη της δημοτικής αρχής στον προγραμματισμό του
- δίχως την εμπλοκή στο δημόσιο λογιστικό.

Το ΥΠ.ΠΟ. προικοδοτεί το ξεκίνημά του, και ο Δήμος Πατρέων αναλαμβάνει τη χρηματοδότησή του. Τα διαθέσιμα κονδύλια είναι περιορισμένα, σε σύγκριση με τους προϋπολογισμούς των κρατικών σκηνών, αλλά η ίδια η σύλληψη του θεάτρου προσανατολίζει τη διαχείριση στην καλλιτεχνική δημιουργία συμπιέζοντας στο ελάχιστο τις ανελαστικές λειτουργικές δαπάνες.

Το Θέατρο Πάτρας λειτούργησε με αυτήν την μορφή μέχρι τα τέλη Απριλίου του 1989 ως εξαίρεση - πρότυπο στο σύστημα των δημοτικών θεάτρων: με δύο μόνιμους σκηνοθέτες - καλλιτεχνικούς διευθυντές (Μάγια Λυμπεροπούλου - Βίκτωρ Αρδίττης), χωρίς διοικητικό συμβούλιο και καλλιτεχνική επιτροπή, με συστηματική πολιτική κοινού – εγκαινιάζοντας για πρώτη φορά το σύστημα των συνδρομητών–, με εντατική αξιοποίηση του καλλιτεχνικού του δυναμικού σε παράλληλες μικρές και μεγάλες παραγωγές. Είναι γνωστό ότι αυτή η πρώτη έντονα πειραματική περίοδος συνάντησε την ενθουσιώδη επιδοκιμασία του κοινού και χάρισε στο θέατρο Πάτρας πανελλαδική ακτινοβολία.

Το 1989, όμως, συνειδητοποιήθηκε πως μετά από μια τέτοια σοβαρή προσπάθεια θεατρικής αποκέντρωσης, έπρεπε να γίνει η μετεξέλιξη. Γι' αυτή την μετεξέλιξη υπήρξε ολόκληρη μελέτη ως προς τις συνθήκες, που θα εξασφάλιζαν μια ευελιξία και θα άφηναν να αναπτυχθεί η δυνατότητα μιας καλλιτεχνικής δημιουργίας. Οι συνθήκες αυτές ήταν, οι δικαιοδοσίες και αρμοδιότητες του καλλιτεχνικού Δ/ντή και η κατάργηση της καλλιτεχνικής επιτροπής. Δεν υπάρχει καλλιτεχνική επιτροπή, κι έτσι το σχήμα οδηγείται σε "ομαλοποίηση", εντάσσοντας το Θέατρο Πάτρας στο θεσμό των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. με μόνη καλλιτεχνική Δ/ντρια τη Μάγια Λυμπεροπούλου.

Έτσι, το ενδέκατο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. της Ελλάδας, λειτουργεί πλέον με τη μορφή Ν.Π.Ι.Δ., επιχορηγούμενο από το ΥΠ.ΠΟ. με το ποσό των 25.000.000 και από το Δήμο Πάτρας με το ποσό των 15.000.000 δρχ. (Το πρώτο έτος η επιχορήγηση από το ΥΠ.ΠΟ. ήταν 10.000.000 δρχ. και από το Δήμο 20.000.000 δρχ.).

4.2 Η Προγραμματική Σύμβαση (Π.Σ.) του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας

Το Θέατρο Πάτρας, όλα αυτά τα χρόνια λειτουργίας του, από το 1988, συνέβαλε στην θεατρική ανάπτυξη της πόλης και της ευρύτερης περιοχής με μεγάλο κόπο, εφόσον υπήρχαν αρκετά προβλήματα, όμως το ΥΠ.ΠΟ. αύξανε τα χρήματα που έδινε γι' αυτό χρόνο με το χρόνο, τα οποία δίνονταν τόσο καιρό με την μορφή απλώς της επιχορήγησης κι όχι στα πλαίσια κάποιας Προγραμματικής Σύμβασης. Από καιρό, όμως, συζητούνταν η υπογραφή κάποιας Π.Σ., αφού και το θεσμικό πλαίσιο υπήρχε και είχε γίνει η μετατροπή σε Ν.Π.Ι.Δ. εδώ και πολύ καιρό.

Έτσι, στις 9 Αυγούστου 1996 υπογράφεται η πρώτη Προγραμματική Σύμβαση με συμβαλλόμενους το Ελληνικό Δημόσιο, νόμιμα εκπροσωπούμενο, τότε από τον Υπουργό Πολιτισμού κ. Σταύρο

Μπένο, το Δήμο Πατρέων νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Δήμαρχο κ. Ανδρέα Καράβολα και το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον πρόεδρο του Δ.Σ. κ. Απόστολο Αποστολόπουλο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 1416/84.

Με βάση αυτή την προγραμματική σύμβαση καθορίζεται ένα πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ των τριών προηγούμενων φορέων, σε ένα επιχορηγούμενο από το Υπουργείο Πολιτισμού δίκτυο περιφερειακών θεάτρων, το οποίο καθιερώνεται προκειμένου να ενισχυθεί η όσο το δυνατόν πιο ουσιαστική και ολοκληρωμένη θεατρική ανάπτυξη της περιφέρειας, μέσω των εντασσόμενων σ' αυτό συγκεκριμένων πόλεων και των περιοχών τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 της Π.Σ. η διάρκειά της ορίζεται σε έξι χρόνια, δηλαδή μέχρι τις 9 Αυγούστου 2002. Η σύμβαση μπορεί να ανανεώνεται στη συνέχεια, με εξαετή διάρκεια ανανέωσης κάθε φορά, με ενδεχόμενη αλλαγή ορισμένων όρων της, κατόπιν κοινής συμφωνίας.

Η θεατρική πείρα των προηγούμενων χρόνων λειτουργίας των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., κατέδειξε τα διάφορα προβλήματα που προέκυψαν σ' αυτά – θεσμικά αλλά κυρίως οικονομικά – με αποτέλεσμα σε διάφορες συναντήσεις εκπροσώπων των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. να συζητηθούν και να προταθούν διάφορα αιτήματα για αλλαγές. Αυτές, λοιπόν, τις προτάσεις και τον προβληματισμό που αναπτύχθηκαν σ' αυτές τις επικοινωνιακές συναντήσεις, έλαβε υπόψη του το ΥΠ.ΠΟ. που έδειξε εμπράκτως την πρόθεση του να εκσυγχρονίσει τον θεσμό των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. στέλνοντας σε αυτά ανανεωμένη και προς υπογραφή τη νέα προγραμματική σύμβαση.

Έτσι, η συγκεκριμένη Π.Σ. αφορά την εκπόνηση και εφαρμογή ενός προγράμματος συνεργασίας μεταξύ ΥΠ.ΠΟ. και του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας προκειμένου:

- α) Να ενισχυθεί γενικότερα η θεατρική ανάπτυξη της πόλης της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής των Νομών Αχαΐας, Ηλείας και Κορινθίας και να δημιουργηθεί και να ενισχυθεί η απαραίτητη υποδομή προς τούτο.
- β) Να βελτιωθεί το επίπεδο της παρεχόμενης θεατρικής και γενικότερα καλλιτεχνικής παιδείας σε όλα τα επίπεδα.
- γ) Να ενεργοποιηθεί το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής συμμετέχοντας στις διαδικασίες για την θεατρική και γενικότερα πολιτιστική ανάπτυξη και την τόνωση της καλλιτεχνικής ζωής. Να συστηματοποιηθεί η συνεργασία των τοπικών καλλιτεχνικών δυνάμεων με τις καλλιτεχνικές δυνάμεις της υπόλοιπης περιφέρειας, αλλά και του κέντρου και του εξωτερικού, για εμπλουτισμό της όλης καλλιτεχνικής και ιδιαίτερα θεατρικής δραστηριότητας. Επιπλέον, να αναληφθεί ουσιαστικά από τους ίδιους τους καλλιτέχνες και άλλους ειδικούς το έργο της θεατρικής

δραστηριότητας, τόσο από πλευράς προγραμματισμού όσο και υλοποίησης.

δ) Να προωθηθεί, αναπτυχθεί και διαδοθεί στην πράξη η θεατρική τέχνη με την παραγωγή, οργάνωση και παρουσίαση θεατρικών παραστάσεων καθώς και άλλων πολύπλευρων εκδηλώσεων.

Οι θεατρικές αυτές παράπλευρες εκδηλώσεις, που προβλέπονται από τις συμβάσεις, προγραμματίζονται και οργανώνονται από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας σε συνεργασία με το Δήμο και ενδεχομένως με άλλους ενδιαφερόμενους τοπικούς φορείς. Οι πολιτιστικοί θεσμοί που συνιστούν οι Προγραμματικές Συμβάσεις αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους σε τρεις αλληλένδετους τομείς, τον εκπαιδευτικό, τον επιμορφωτικό και τον ψυχαγωγικό.

Στόχοι δηλαδή των Π.Σ. είναι να συνδυαστούν οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες –επαγγελματικές και ερασιτεχνικές– με ένα σύνολο επιμορφωτικών πρωτοβουλιών –όπως τα σεμινάρια, τα εργαστήρια, οι διαλέξεις κ.λ.π., και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, όπως παραστάσεις, εκθέσεις, φεστιβάλ, εμφάνιση άλλων θιάσων κρατικών ή ιδιωτικών ελληνικών ή ξένων, ώστε να καλλιεργηθεί η ευαισθησία και η αγάπη για την θεατρική τέχνη στο σύνολο του κοινού και ιδιαίτερα στους νέους.

Εκτός, όμως, από τις παραπάνω δραστηριότητες, που αποτελούν τους στόχους που θα πρέπει να αναλαμβάνει το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., για την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος θεατρικής ανάπτυξης της Πάτρας και των ευρύτερων περιοχών, τα κείμενα των Προγραμματικών Συμβάσεων περιλαμβάνουν και άρθρα που αναφέρονται στους πόρους, στην χρηματοδότηση, στην κτιριακή υποδομή και στον εξοπλισμό, στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, στις διαδικασίες ελέγχου τήρησης των όρων της Π.Σ., στο χρόνο ισχύος της σύμβασης καθώς και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής της, στα όργανα διοίκησης κ.λ.π.

Σύμφωνα με την Π.Σ. του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ , οι θεσμοθετημένοι πόροι για την λειτουργία του προέρχονται κυρίως από:

- α) Το Υπουργείο Πολιτισμού.
- β) Τον τακτικό προϋπολογισμό του Δήμου Πατρέων.
- γ) Τα έσοδα του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ από εισιτήρια, παραστάσεις, συνδρομητές κ.λ.π.
- δ) Τυχόν άλλους φορείς του δημόσιου τομέα, όπως άλλα υπουργεία ή από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, από διεθνείς οργανισμούς, από χορηγίες ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα κ.λ.π.

4.3 Έργο και δραστηριότητες του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας

4.3.1 Θεατρική παραγωγή

Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας έχει μέχρι τώρα διαγράψει μια δημιουργική τροχιά, καθιστώντας το πλέον αναγνωρισμένο θέατρο στην Ελλάδα. Όπως παρατηρεί ο Χρήστος Λάσκαρης:

"Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας, ανήκει αναμφισβήτητα στην κατηγορία εκείνου του θεάτρου, που μαζί με την ευχαρίστηση, διδάσκει και παιδαγωγεί. Με τις παραστάσεις του έχει αποδείξει, πως στοχεύει, όπως κάθε αληθινή τέχνη, σ' ένα υψηλό αισθητικό αποτέλεσμα. Σπάνια θέατρο έχει κατορθώσει αυτό που πάντα σχεδόν κατορθώνει το Θέατρο Πάτρας: να φέρνει τον θεατή-ακροατή, στην παραδεισιακή κατάσταση, όπου η γνώση και η χάρη γίνονται ξανά ένα. Κι αυτό είναι το πιο πολύ. Είναι ένα θέατρο ποιότητας, ένα θέατρο με σύγχρονα εκφραστικά μέσα. Πατώντας στην παράδοση μας φέρνει το νέο. Έχω παρακολουθήσει όλα τα έργα του και πάντα φεύγω με το επίμονο αίσθημα πως έχω πάρει κάτι καλό..."

Όλα αυτά, βέβαια, πάντα με οικονομικά εμπόδια. Ωστόσο, όμως, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. καταφέρνει να πραγματοποιήσει τους στόχους του. Αυτό φαίνεται τόσο από τον όγκο της θεατρικής παραγωγής που είναι πολύ μεγάλος σε σχέση με τα χρόνια λειτουργίας του θεάτρου, όσο και από την ποιότητά της.

Βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης, το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. καλύπτει θεατρικά εκτός από την πόλη της Πάτρας και την ευρύτερη περιοχή, η οποία περιλαμβάνει και τους νομούς Αχαΐας, Ηλείας και Κορινθίας (άρθρο 9, παρ. 1).

Η διάρκεια λειτουργίας του θεάτρου είναι ετήσια και συνεχής. Η θεατρική περίοδος αρχίζει την 1^η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31^η Αυγούστου (παρ. 2). Η 1^η Σεπτεμβρίου δε σημαίνει υποχρεωτικά έναρξη των παραστάσεων του θεάτρου, αλλά την χρησιμοποίηση ηθοποιών, τεχνικών, και άλλων καλλιτεχνικών συντελεστών για την προετοιμασία (πρόβες). Η έναρξη των παραστάσεων γίνεται, όταν ετοιμασθεί το ή τα έργα του προγραμματισμού και πάντως όχι μετά τις 30 Νοεμβρίου (παρ. 3).

Στη διάρκεια της θεατρικής περιόδου, θα ανεβάζονται από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. το λιγότερο τρία (3) έργα –το ένα από την ελληνική δραματουργία– (τρεις πλήρεις θεατρικές παραγωγές), εκ των οποίων δύο (2) τουλάχιστον κατά τη χειμερινή περίοδο (παρ. 4). Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. είναι υποχρεωμένο να δίνει στη διάρκεια της θεατρικής περιόδου τουλάχιστον

ογδόντα (80) παραστάσεις σε ετήσια βάση, εκ των οποίων ικανός αριθμός θα πραγματοποιείται εκτός έδρας, στην ευρύτερη περιφέρεια (παρ. 5).

Προβλέπεται, επίσης, η ανάθεση συγγραφής ελληνικού θεατρικού έργου σε συγγραφέα, έργο του οποίου πρέπει να έχει παιχθεί από επαγγελματικό θίασο, ή ο οποίος θα έχει βραβευθεί σε κρατικό διαγωνισμό, (άρθρο 10, παρ. α). Η ανάθεση δεν γίνεται σε καμία περίπτωση δεκτή, αν ο συγγραφέας εμφανίζεται εντός του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και με οποιαδήποτε ιδιότητα, πέραν της συγγραφικής (παρ. ε).

Η επιλογή του ρεπερτορίου αποτελεί στοιχείο στο οποίο πρέπει να δοθεί μεγάλη βαρύτητα, προκειμένου να υπάρξει προσέλκυση του κοινού. Γι' αυτό θα πρέπει να ανεβάζονται έργα μέσα από τα οποία το κοινό θα μπορεί να ταυτιστεί μαζί με τους ηθοποιούς, έργα που θα αφορούν την καθημερινή του ζωή και τα προβλήματά της, με κάποιες διαχρονικές αξίες και μηνύματα κ.λ.π. Φαίνεται πως το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας το κατόρθωσε αυτό, γιατί απέκτησε το κοινό του από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του, που ανταποκρίθηκε στο ρεπερτόριό του.

Η κοινωνική σύνθεση του κοινού υπήρξε πολύμορφη τόσο σε τάξεις, όσο και ηλικίες, με μιαν απρόσμενη (για τα τότε θεατρικά δεδομένα) προσέλευση νεανικού κοινού –φοιτητές, μαθητές, στρατευμένοι. Της τάξεως του 45-47% κατά παράσταση, τα δύο πρώτα χρόνια, με μια σχεδόν κατακόρυφη πτώση την τρίτη περίοδο –την των "καταλήψεων" και ευρύτερων ζυμώσεων στον χώρο της παιδείας και της κατάρτησης των εισιτηρίων της Νέας Γενιάς. Τις δύο πρώτες χρονιές, η προσέλευση μαθητών Λυκείου (οργανωμένα ή μη) ακόμα και από πόλεις εκτός Πατρών, όπως Αίγιο, Αιγείρα, Ακράτα, Λουσικά, αναλογούσε σε 3500-4000 εισιτήρια κατά περίοδο.

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας ανεβάζει τέσσερις έως πέντε παραγωγές κάθε χρόνο με επιλογή έργων από το κλασικό δραματολόγιο, τα νεοελληνικά κείμενα (όπως προβλέπεται και από τη σύμβαση) και το αρχαίο ελληνικό δράμα. Προβάλλει έτσι τη νεοελληνική θεατρική μας παράδοση σε συνδυασμό με την επιλογή κορυφαίων έργων της παγκόσμιας δραματουργίας. Επίσης, εφαρμόστηκαν τα "Θεατρικά Αναλόγια" ως μια διαφορετική προσέγγιση του θεατρικού γίνεσθαι.

4.3.2 Παιδική Σκηνή

Από το Δεκέμβριο του 1992, ξεκίνησε στο ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας την δραστηριότητά της η Παιδική Σκηνή, την οποία υποδέχθηκαν με ενθουσιασμό τόσο οι μικροί όσο και οι μεγάλοι. Στόχος της παιδικής σκηνης είναι να φέρει σε επαφή το παιδικό και νεανικό κοινό με κείμενα

και παραστάσεις που θα διευρύνουν τη φαντασία του, θα καλλιεργούν την αισθητική του και ταυτόχρονα θα το διασκεδάζουν.

Στα πλαίσια της ευρύτερης παιδείας, σημαντικό κομμάτι πρέπει να καλύπτει και η θεατρική, διότι μέσα από ένα καλό παιδικό έργο, τα στοιχεία της ψυχαγωγίας και της εκπαίδευσης συνυπάρχουν με τέτοιο τρόπο, ώστε τα παιδιά να λαμβάνουν τα μηνύματα που πρέπει να λάβουν. Έτσι το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., κάνει μια μεγάλη προσπάθεια για αυτή τη θεατρική παιδεία, εντασσόμενο έτσι στο πνεύμα των νέων Π.Σ. που επιδιώκουν για τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. να κινούνται τόσο στη σφαίρα του εκπαιδευτικού όσο και του ψυχαγωγικού.

Η παιδική σκηνή αποτελεί φυσικά άλλη μια σημαντική πηγή εσόδων για το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., όμως αυτό που έχει μεγάλη σημασία είναι το γεγονός ότι από πολύ νεαρή ηλικία έρχεται το κοινό σε επαφή με το θέατρο, με αποτέλεσμα να δημιουργείται η υποδομή του κοινού μελλοντικά.

Από την αρχή το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. προσκαλούσε οργανωμένα τα δημοτικά σχολεία της πόλης –και συνεχίζει να το κάνει– για να παρακολουθήσουν τις παιδικές παραστάσεις που ανεβάζει. Παράλληλα, όμως, συνεργασία υπάρχει και με τα σχολεία της ευρύτερης περιοχής του Νομού Αχαΐας που επισκέπτονται την Πάτρα κάθε χρόνο για να παρακολουθήσουν τα παιδικά έργα.

Η τιμή του εισιτηρίου που πληρώνουν όλοι οι μαθητές, αλλά και οι φοιτητές και οι νέοι μέχρι 25 ετών, είναι χαμηλότερη φυσικά από την κανονική του τιμή, έτσι ώστε να έχουν όλοι τη δυνατότητα να απολαύσουν τα έργα του θεάτρου.

4.3.3 Περιοδείες - Φεστιβάλ - Συνεργασίες του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας

Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Πάτρας εκτός από τις παραγωγές που ανεβάζει στην έδρα του, την Πάτρα, πραγματοποιεί και περιοδείες. Περιοδεύει συχνά σε άλλους δήμους και κοινότητες του Νομού Αχαΐας, αλλά και στην Αθήνα, όπως και σε άλλες πόλεις της υπόλοιπης Ελλάδας.

Επίσης, λαμβάνει μέρος σε διάφορα Φεστιβάλ, όπως στο Φεστιβάλ Αθηνών που γίνεται στο θέατρο του Λυκαβηττού, στο Φεστιβάλ Ηρακλείου, Κορινθιακού, Βύρωνα, στο Αναγεννησιακό Φεστιβάλ Ρεθύμνου, στο Φεστιβάλ Ρεματιάς στο Χαλάνδρι, αλλά και στις "Γιορτές Ανοιχτού Θεάτρου" στη Θεσσαλονίκη. Ακόμη, κάθε χρόνο, το Μάιο το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας διοργανώνει τις "Ημέρες Θεάτρου", στις οποίες υπάρχει μεγάλη συμμετοχή από θέατρα όλης της Ελλάδας. Και φυσικά στο Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας με τις καλοκαιρινές του παραστάσεις.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από την πρώτη κιόλας περίοδο λειτουργίας του, το Δημοτικό Θέατρο Πάτρας είχε την τιμή να προσκληθεί, μέσω του Ελληνικού Κέντρου Θεάτρου, σε δύο ενδιαφέρουσες ευρωπαϊκές εκδηλώσεις:

1. Στη Γλασκώβη, πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης 1990, με έργο επιλογής του, και
2. Στο Φεστιβάλ της Σόφια (Θέατρο Βαλίτσα) με το έργο της Έμιλυ Μαν, "Νεκρή Φύση", τον Οκτώβριο του 1989.

Δυστυχώς, η καθυστέρηση της μετεξέλιξής του σε Δημοτικό και η ασάφεια ως προς το μέλλον του, εμπόδισαν τη συμμετοχή του στη Γλασκώβη.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το Θέατρο προσκαλείται ανελλιπώς από διάφορα φεστιβάλ και πολιτιστικές εκδηλώσεις της Ευρώπης, αλλά δεν μπορεί να παραστεί για οικονομικούς λόγους. Αυτό είναι άλλο ένα σημείο που θα πρέπει να προσέξει ο Τομέας Δημοσίων Σχέσεων του Θεάτρου.

Το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας, όπως όλα τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., ενδιαφέρεται να συμμετέχει σε φεστιβάλ μεγάλου βεληνεκούς, όπως στο Ηρώδειο και στην Επίδαυρο, αλλά αυτό είναι δύσκολο να επιτευχθεί, παρόλο που διάφοροι συντελεστές των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. σκηνοθετούν έργα σε άλλους θιάσους για την Επίδαυρο, κι όταν δουλεύουν στα δημοτικά θέατρα δεν μπορούν να εξασφαλίσουν την συμμετοχή τους σ' αυτά.

Σε διάφορες συναντήσεις εκπροσώπων των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. έχουν διατυπωθεί πολλές ενδιαφέρουσες προτάσεις, ώστε να συνεργάζονται τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. μεταξύ τους, να ανταλλάσσουν παραστάσεις, να κάνουν συμπαραγωγές, να αυξήσουν τις περιοδείες όχι μόνο στις μεγάλες πόλεις αλλά και σε μικρούς δήμους και κοινότητες, για να στηριχτεί ο θεσμός των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και να διαμορφωθεί στην ουσία ένα δίκτυο των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. και όχι μόνο τυπικά. Τονίστηκε η ανάγκη πιο συντονισμένης δράσης για την αποφυγή του απομονωτισμού και την καλλιέργεια της ευγενούς άμιλλας μεταξύ αυτών των θεάτρων και όχι του ανταγωνισμού.

Το ΥΠ.ΠΟ., το Υπουργείο Εσωτερικών και η Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. προώθησαν την δημιουργία του θεσμού του Ετήσιου Φεστιβάλ των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., αλλά οι εκπρόσωποί τους σε συναντήσεις που είχαν, πρότειναν άντ' αυτού του τουρνουά που καλλιεργεί πρωταθλητισμό, να γίνεται μια περιοδεία που θα ξεκινά από τη Θράκη, θα φτάνει την Πελοπόννησο, την Κρήτη και την Ρόδο και θα επιστρέφει στη Θράκη, έτσι ώστε οι 14 έδρες των ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. να βλέπουν 14 παραστάσεις. Επίσης, προτάθηκε μία πόλη να ορίζεται κάθε χρόνο που θα φιλοξενεί

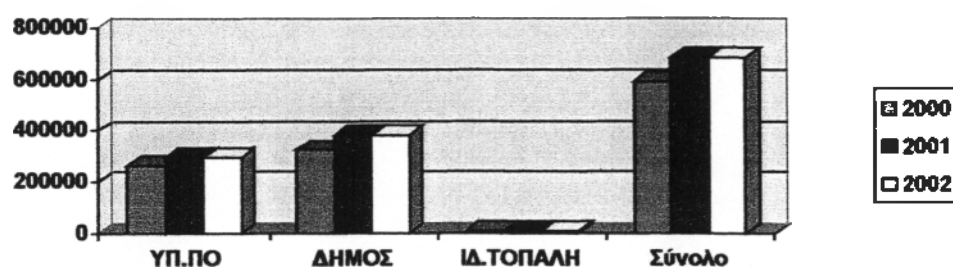
όλα τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. για όλο το έτος. Έτσι εννοείται και η πραγματική αλληλεξάρτηση και αλληλοσύνδεσή τους.

Δυστυχώς όμως, πολύ λίγα απ' αυτά τα αιτήματα υλοποιήθηκαν, ίσως γιατί οι Δ/ντές δύσκολα μπορούν να αποφύγουν αυτή την ανταγωνιστικότητα που τους διέπει, ίσως επειδή και το ίδιο το ΥΠ.ΠΟ. δεν βοηθάει αρκετά προς αυτή την κατεύθυνση. Το ΥΠ.ΠΟ. θα πρέπει να συνεργάζεται στενότερα με τα ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., για να υπάρχει η δυνατότητα πρόσβασης τους στα διάφορα φεστιβάλ.

4.3.4 Η οικονομική κατάσταση του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας*

ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. ΠΑΤΡΑΣ				
Έτη	ΥΠ. ΠΟ	ΔΗΜΟΣ	ΙΔΡ. ΤΟΠΑΛΗ	ΣΥΝΟΛΟ
2000	263.930	322.580	5.865	592.375
2001	293.255	381.232	5.865	680.352
2002	293.255	381.232	5.865	680.352

Πίνακας 1

Από τον πίνακα 1 βλέπουμε όλες τις επιχορηγήσεις προς το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ Πάτρας. Εκείνο που παρατηρούμε είναι ότι το 2001 το Υπουργείο Πολιτισμού αύξησε την επιχορήγησή του για το θέατρο κατά 29.325 Ευρώ, δηλαδή η επιχορήγησή του ανέβηκε στα 293.255 Ευρώ και το ποσό αυτό παρέμεινε το ίδιο και για το 2002. Αύξηση σημειώθηκε και στην επιχορήγηση του Δήμου προς το θέατρο, όπου το ποσό ανέβηκε στα 381.232 Ευρώ και παρέμεινε ίδιο και για το 2002. Οι επιχορηγήσεις του ιδρύματος Τοπάλη παρέμειναν ίδιες και για τα τρία έτη.

Πίνακας 2

ΕΣΟΔΑ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. ΠΑΤΡΑΣ				
Έτη	Εισιτήρια	Επιχορηγήσεις	Διαφημίσεις	Σύνολο
2000	43.402	592.375	7.331	643.108
2001	45.454,5	680.352	7.625	733.431,5
2002	47.507	680.352	8.211	736.070

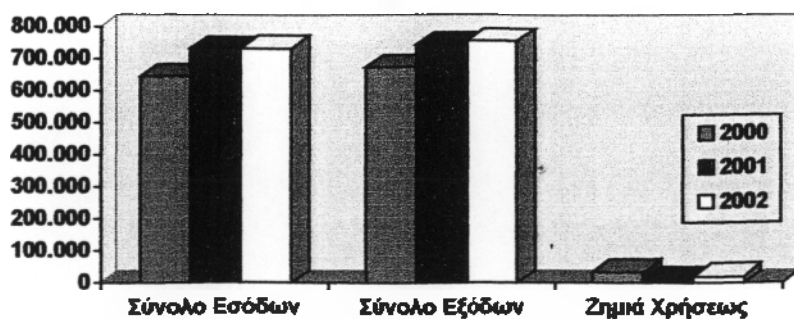
Πίνακας 3

ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. ΠΑΤΡΑΣ				
Έτη	Γενικά έξοδα	Αμοιβές τρίτων	Δαπάνες προσωπικού	Σύνολο
2000	168.387	160.470	347.946,5	676.803,5
2001	179.472	170.967,75	395.160,25	745.600
2002	185.200	173.850	397.400	756.450

*Τα στοιχεία προέρχονται από το λογιστήριο του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας.

Πίνακας 4

ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ – ΕΞΟΔΩΝ - ΖΗΜΙΑ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ ΠΑΤΡΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000-2002			
Έτη	Σύνολο Εσόδων	Σύνολο Εξόδων	Ζημιά Χρήσεως
2000	643.108	676.803,5	33.695,5
2001	733.431,5	745.600	12.168,5
2002	736.070	756.450	20.380

Γράφημα 4

Από τους παραπάνω πίνακες διαπιστώνουμε ότι τα έσοδα κάθε χρόνο μπορεί να είναι αυξημένα ,αλλά δεν φθάνουν να καλύψουν τις αυξημένες δαπάνες από τις θεατρικές παραγωγές που παρουσιάζουν υψηλά κόστη, εφόσον πρόκειται και για παραγωγές υψηλών προδιαγραφών. Τα έσοδα από τις πωλήσεις των εισιτηρίων και των διαφημίσεων δεν μπορούν να καλύψουν παρά ένα πολύ μικρό μέρος των δαπανών αυτών. Επίσης, το Υπουργείο Πολιτισμού καθυστερεί πολλές φορές την επιχορήγησή του τόσο που μεταφέρεται η είσπραξή της από το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ για το επόμενο έτος, ενώ ήδη έχει χρεωθεί για την οργάνωση και εφαρμογή του θεατρικού του προγράμματος.

Αποτέλεσμα λοιπόν όλων των παραπάνω είναι το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ να παρουσιάζει ζημιά και στα τρία έτη που εξετάζουμε. Αυτό όμως δεν αποτελεί εμπόδιο στην προσπάθεια του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ., που συνεχίζει το έργο του παράγοντας αξιόλογα πολιτιστικά προϊόντα ενισχύοντας σημαντικά την πολιτιστική πρόοδο του τόπου.

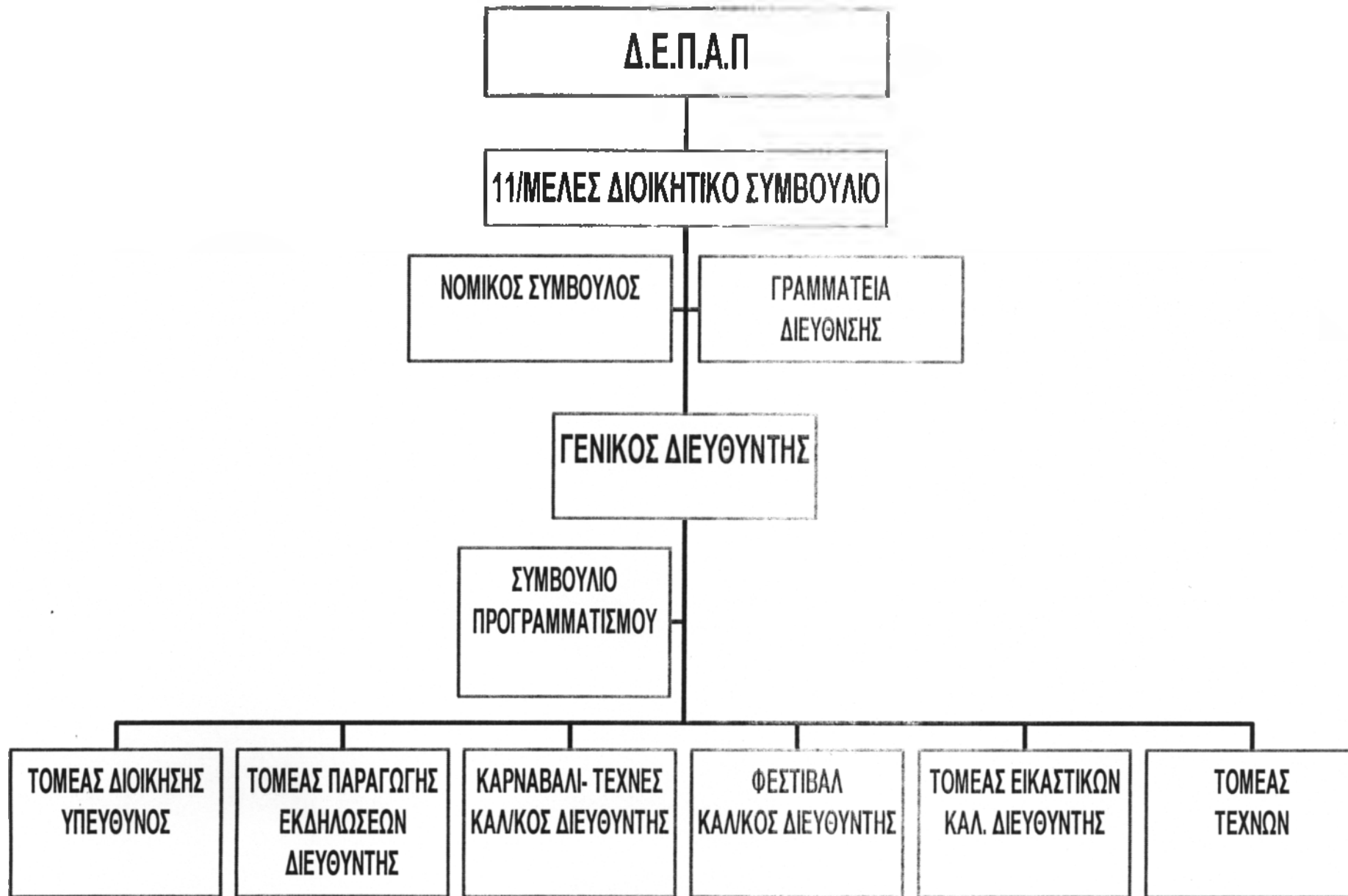
5. Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Πάτρας

Πριν το 1998 οι πολιτιστικές δραστηριότητες του Δήμου Πατρέων διεκπεραιώνονταν μέσα από τα τέσσερα Ν.Π. που αναλύθηκαν πιο πάνω, το Πνευματικό Κέντρο, τη Δημοτική Μουσική, το Δημοτικό Ωδείο και το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ Πάτρας.

Το Καρναβάλι ως θεσμός απ' τους πιο σημαντικούς στην Πάτρα διοργανωνόταν από το Δήμο σε συνεργασία και με την ιδιωτική πρωτοβουλία. Οι αυξημένες ανάγκες όμως του Δήμου για μια οργανωμένη πολιτιστική πρωτεύουσα, επέβαλλαν την ίδρυση μιας δημοτικής επιχείρησης που θα ασχολείται αποκλειστικά με τον πολιτιστικό τομέα του Δήμου.

Έτσι, το 1998 ξεκίνησε να λειτουργεί η Δ.Ε.Π.Α.Π, ένα Ν.Π.Ι.Δ που σκοπό είχε την συντονισμένη παρέμβαση για τον καθορισμό ενός μακροχρόνιου πλαισίου που αποσκοπεί στην ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη της Πάτρας και της ευρύτερης περιοχής.

Η Δ.Ε.Π.Α.Π ανέλαβε την διοργάνωση και παραγωγή όλων των πολιτιστικών εκδηλώσεων, του Καρναβαλιού, του Φεστιβάλ, των Εικαστικών και άλλων Τεχνών.

Γενική μορφή οργάνωσης της Δ.Ε.Π.Α.Π.

Η Επιχείρηση διοικείται από ενδεκαμελές (11 μέλές) Διοικητικό Συμβούλιο, τα μέλη του οποίου ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Πατρέων.

Από τα μέλη αυτά έξη (6) είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων στην επιχείρηση σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2539/97 και τα υπόλοιπα τέσσερα (4) μέλη είναι δημότες που έχουν πείρα ή γνώσεις με το αντικείμενο της Επιχείρησης. Συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου και ο εκάστοτε εκπρόσωπος του Υπουργείου, όταν αυτό προκύπτει από προγραμματική σύμβαση.

Οργανωτική διάρθρωση των τομέων της Επιχείρησης

1. Το προσωπικό της Δ.Ε.Π.Α.Π. εντάσσεται στις παρακάτω διοικητικές ενότητες, που υπάγονται απευθείας στο Δ.Σ. της επιχείρησης:

- α) Τομέας Διοίκησης
- β) Τομέας Παραγωγής Εκδηλώσεων
- γ) Τομέας Καρναβαλιού — Τεχνών
- δ) Φεστιβάλ
- ε) Τομέας εικαστικών
- ς) Τομέας Τεχνών
- η) Συμβούλιο Προγραμματισμού

2. Τα διαδοχικά διοικητικά επίπεδα της Δ.Ε.Π.Α.Π. είναι:

Α' επίπεδο διοίκησης αναφέρεται στις δραστηριότητες και δικαιοδοσίες του Δ.Σ. και των από αυτήν εξουσιοδοτημένων οργάνων.

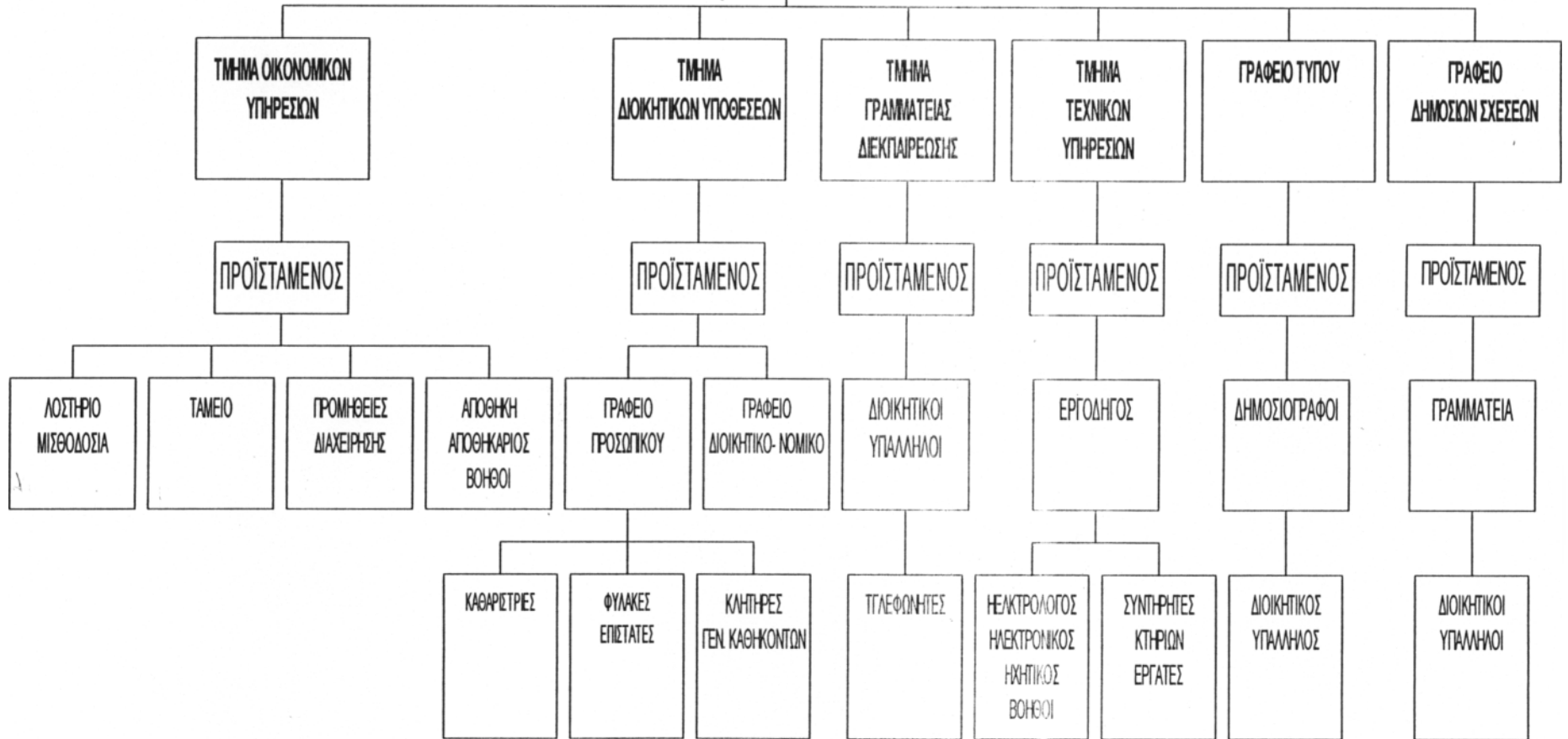
Β' επίπεδο διοίκησης αναφέρεται στην διοίκηση των εσωτερικών δραστηριοτήτων των διοικητικών ενοτήτων που περιλαμβάνονται στην προηγούμενη παράγραφο 1.

3. Συμπληρωματικό Όργανο

- α) Συμβούλιο Προγραμματισμού.
- β) Εργασιακό Συμβούλιο.

ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

5.1 Τομέας Διοίκησης

5.1.1 Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου

Ανώτατο όργανο των επιχειρήσεων είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο διοικεί και διαχειρίζεται τις υποθέσεις που αφορούν την επιχείρηση και ιδιαίτερα:

α)Διορίζει και απολύει το υπαλληλικό και εργατοτεχνικό προσωπικό και αποφασίζει για όλες τις μεταβολές της υπηρεσιακής του κατάστασης.

β)Ψηφίζει τον προϋπολογισμό, εγκρίνει τον Ισολογισμό και καταρτίζει την Έκθεση πεπραγμένων στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης.

γ)Καθορίζει τις τιμές και τους όρους για τη διάθεση των προϊόντων της επιχείρησης ή για τη χρήση των υπηρεσιών της.

δ)Αποφασίζει για τον τρόπο ανάθεσης των μελετών, εκτέλεσης των έργων και διενέργειας των προμηθειών, αναθέτει τη σύνταξη των μελετών και την εκτέλεση των έργων και εγκρίνει τις μελέτες και τις προμήθειες.

ε)Αποφασίζει την αγορά και τη μίσθωση ακινήτων και κινητών που είναι χρήσιμα στην επιχείρηση, και την εκποίηση και εκμίσθωση ακινήτων και κινητών που ανήκουν στην επιχείρηση.

στ) Αποφασίζει την άσκηση και παραίτηση από οποιοδήποτε ένδικο μέσο ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου και διοικητικής αρχής, καθώς και τα σχετικά με δικαστικούς ή εξώδικους συμβιβασμούς.

ζ) Αποφασίζει τη σύναψη κάθε φύσης δανείων, και μπορεί για ασφάλειά τους να εκχωρεί το σύνολο ή μέρος από τις προσόδους της επιχείρησης, και αποφασίζει την παροχή δικαιωμάτων υποθήκης σε ακίνητά της.

η)Γνωμοδοτεί για όλα τα θέματα που αφορούν την επιχείρηση, εφόσον τα θέματα αυτά ανήκουν στην αποφασιστική αρμοδιότητα του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου.

θ)Συζητά σε ειδική συνεδρίαση τις εισηγήσεις των Καλλιτεχνικών Διευθυντών και των υπευθύνων των τμημάτων για το πλαίσιο δράσης του τμήματός τους. Σε αυτή τη συνεδρίαση συμμετέχουν οι Καλλιτεχνικοί Διευθυντές και οι υπεύθυνοι των τμημάτων.

5.1.2 Αρμοδιότητες Προέδρου

- Ο Πρόεδρος έχει την ευθύνη σύγκλισης του Δ.Σ. των συνεδριάσεων του οποίου προεδρεύει.
- Εκπροσωπεί την Επιχείρηση στα δικαστήρια και σε κάθε αρχή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τις σχετικές διατάξεις.
- Υπογράφει τα συμβόλαια της Επιχείρησης.
- Εισηγείται στο Δ.Σ σχετικά με τη λήψη όλων των αποφάσεων, όπως τα ετήσια προγράμματα δράσης της Επιχείρησης, προγράμματα εκπαίδευσης, επιμόρφωσης επενδύσεων, λειτουργίας, εκδηλώσεων.
- Έχει την ευθύνη και την αρμοδιότητα λήψης των αναγκαίων μέτρων και ανάληψη των απαραίτητων πρωτοβουλιών που προβλέπουν στον έγκαιρο προγραμματισμό και την αποτελεσματική υλοποίηση των αποφάσεων του Δ.Σ.
- Αναπληρώνεται στα καθήκοντα του από τον Αντιπρόεδρο.

5.1.3 Αρμοδιότητες Γενικού Διευθυντή της Δ.Ε.Π.Α.Π.

- Μεριμνά για την με αποδοτικό τρόπο εκτέλεση των κάθε φύσης αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, παρακολουθώντας και συντονίζοντας τις εργασίες του συνόλου των υπηρεσιών της Επιχείρησης, συνεπικουρώντας για τον σκοπό αυτό τον Πρόεδρο του Δ.Σ.
- Έχει την ευθύνη για την εύρυθμη και ομαλή λειτουργία της Επιχείρησης.
- Εισηγείται γενικά στο Δ.Σ για τη λήψη αποφάσεων σχετικών με τις αρμοδιότητές του, όπως είναι η αναδιάρθρωση των υπηρεσιών της, η αναδιάταξη του προσωπικού της κ.λ.π.
- Διευθύνει το σύνολο των υπηρεσιών του Τομέα Διοίκησης.
- Εποπτεύει τις υπηρεσίες των τομέων σε θέματα οργανωτικά λειτουργικά και προσωπικού.
- Συνεργάζεται με τους υπευθύνους των Τομέων της Επιχείρησης.
- Φροντίζει για την σύνδεση όλων των υπηρεσιών του Τομέα που προΐσταται με τους υπόλοιπους τομείς και τμήματα της Επιχείρησης.

**ΤΟΜΕΑΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

- Συνεργάζεται με τους Καλλιτεχνικούς Διευθυντές της επιχείρησης και με τον Διευθυντή Παραγωγής Εκδηλώσεων σε οικονομικά διοικητικά θέματα, στη σύνταξη των επί μέρους προϋπολογισμών και ετήσιων απολογισμών.
- Συμμετέχει στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. χωρίς δικαίωμα ψήφου, εκτός και αν είναι μέλος του Δ.Σ.

5.2 Τομέας παραγωγής εκδηλώσεων

Ο Τομέας αυτός ασχολείται με την παραγωγή και διεκπεραίωση όλων των εκδηλώσεων είτε αυτών που αποφασίζονται από το Δ.Σ της επιχείρησης κυρίως όμως επικουρεί τους Καλλιτεχνικούς Διευθυντές για την Οργάνωση των Εκδηλώσεων του Καρναβαλιού και του Φεστιβάλ.

5.2.1 Αρμοδιότητες διευθυντή παραγωγής εκδηλώσεων

- Συνδράμει τους Καλλιτεχνικούς Διευθυντές του Καρναβαλιού και του Φεστιβάλ στην κατάρτιση του ετήσιου αλλά και των μεσοπρόθεσμων προγραμμάτων και έχει την ευθύνη για την διοργάνωση όλων των εκδηλώσεων που του ανατίθενται από το Πρόεδρο της Δ.Ε.Π.Α.Π.
- Έχει την ευθύνη για τον προγραμματισμό όλων των αναγκαίων για την λειτουργία των εκδηλώσεων προμηθειών σε συνεργασία με τους Καλλιτεχνικούς Διευθυντές και το Οικονομικό τμήμα.
- Έχει την ευθύνη οργάνωσης όλων των θεμάτων ταξιδιών, υποδοχής, παραμονής και φιλοξενίας όλων των συμμετεχόντων στις εκδηλώσεις της επιχείρησης καλλιτεχνών και φορέων, σε συνεργασία με το γραφείο Δημοσίων Σχέσεων.
- Έχει την ευθύνη για την πιστή εφαρμογή και εκτέλεση των αποφάσεων των επιτροπών των λοιπών εκδηλώσεων.
- Προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την σύναψη συμφωνιών με καλλιτέχνες και συγκροτήματα του Φεστιβάλ και των λοιπών εκδηλώσεων και συνυπογράφει τα προσχέδια των συμβολαίων. Τα οριστικά συμβόλαια υπογράφονται από τον Πρόεδρο της Δ.Ε.Π.Α.Π. και τον αρμόδιο Καλλιτεχνικό Διευθυντή κάθε τομέα.
- Παρακολουθεί την τήρηση του συνολικού ύψους του προϋπολογισμού των εκδηλώσεων.

ΤΟΜΕΑΣ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ-ΤΕΧΝΕΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ - ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΟΙΝΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΚ/ΠΟΣ ΥΠΟ.ΠΟ
ΕΚ/ΠΟΣ ΔΗΜΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΕΠΑΠ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ

ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
11. ΠΟΛΙΤΕΣ
ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

ΟΜΑΔΕΣ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΚΟ
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ

ΤΕΧΝΙΤΕΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΑΠΟΘΗΚΑΡΙΟΙ

- Συνδράμει τους καλλιτεχνικούς διευθυντές και τον Γεν. Διευθυντή της Δ.Ε.Π.Α.Π. στη σύνταξη των προϋπολογισμών των εκδηλώσεων της επιχείρησης, του Φεστιβάλ και του Καρναβαλιού.

5.3 Τομέας καρναβάλι - τέχνες

Την ευθύνη διενέργειας του Καρναβαλιού έχει η επιχείρηση, ο Καλλιτεχνικός - Οργανωτικός Διευθυντής, που επιλέγεται από το Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π και η επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του Δ.Σ της ΔΕΠΑΠ οι αρμοδιότητες των οποίων καθορίζονται από το παρόν.

5.3.1 Η καρναβαλική επιτροπή

Είναι 15/μελής και συγκροτείται με απόφαση του Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Π, ύστερα από έγγραφη εκδήλωση ενδιαφέροντος. Αποτελείται από 10 συμπολίτες με αποδεδειγμένη εμπειρία και συμμετοχή στο Καρναβάλι που παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε εθελοντική βάση.

Στη σύνθεση ης εκπροσωπείται ο Δήμος Πατρέων με τον Πρόεδρο της Δ.Ε.Π.Α.Π. και ένα μέλος του Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π, επίσης συμμετέχουν ο Γενικός Διευθυντής της Δ.Ε.Π.Α.Π, ο Καλλιτεχνικός-Οργανωτικός Διευθυντής του Καρναβαλιού και ο Διευθυντής Παραγωγής Εκδηλώσεων της Δ.Ε.Π.Α.Π.

Καθήκοντα Προέδρου ασκεί ο εκάστοτε Πρόεδρος της Δ.Ε.Π.Α.Π. ή ο από αυτόν οριζόμενος ως αναπληρωτής του. Σε περίπτωση ισοψηφίας, η γνώμη του Προέδρου υπερισχύει. Εκλέγεται ανά έτος και η θητεία της διαρκεί από 1 Απριλίου έως και 31 Μαρτίου κάθε έτους.

5.3.2 Αρμοδιότητες

- Διαμορφώνει το πρόγραμμα των καρναβαλικών εκδηλώσεων, μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού που έχει ψηφιστεί από το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Π. μετά από εισήγηση του Καλλιτεχνικού-Οργανωτικού Διευθυντή.
- Διαμορφώνει από κοινού με τον Καλλιτεχνικό-Οργανωτικό Διευθυντή το γενικότερο προγραμματισμό του Καρναβαλιού με βάση τον αρχικό προγραμματισμό και προϋπολογισμό του Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Π. ως και σύμφωνα με το πνεύμα της ιστορικής διαδρομής του θεσμού.

- Εισηγείται για ζητήματα που αφορούν την ευρύτερη ανάπτυξή του, τη συμπλήρωση της υποδομής του, την διεύρυνση των δημόσιων και διεθνών σχέσεών του.
- Θέτει σε λειτουργία ομάδες εργασίας από εθελοντές δημότες που συνεπικουρούν και συνδράμουν στο έργο της.
- Ορίζει τα προσόντα και επιλέγει τις κριτικές επιτροπές. Καθορίζει τους κανόνες βράβευσης των πληρωμάτων, τα εκδηλώσεων, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις συμμετοχής στο παιχνίδι του Κρυμμένου Θησαυρού, στις παρελάσεις και στις γενικότερες Καρναβαλικές εκδηλώσεις.

Τα μέλη της συνδράμουν τον Καλλιτεχνικό- Οργανωτικό Διευθυντή στην εφαρμογή του προγράμματος, παρέχοντας τις υπηρεσίες της σε εθελοντική βάση.

Η Επιτροπή συνεδριάζει μετά από πρόσκληση του Προέδρου, τουλάχιστον μία φορά το μήνα. Όταν κάποιο μέλος απουσιάζει περισσότερο από τρεις συνεδριάσεις, τότε τη θέση του αναλαμβάνει αναπληρωματικό μέλος.

5.3.3 Αρμοδιότητες καλλιτεχνικού -οργανωτικού διευθυντή

Εισηγείται στο Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π. τον προϋπολογισμό και τον απολογισμό των εκδηλώσεων που καταρτίζει από κοινού με τον Γενικό Διευθυντή της Δ.Ε.Π.Α.Π. και τον Διευθυντή παραγωγής εκδηλώσεων, στο πλαίσιο του ετήσιου προγραμματισμού που έχει εγκριθεί από το Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π. Εισηγείται στην Καρναβαλική Επιτροπή το πρόγραμμα των Καρναβαλικών Εκδηλώσεων και έχει την ευθύνη συντονισμού εφαρμογής και υλοποίησης των αποφάσεών της. Έχει από κοινού με τον Γενικό Διευθυντή της Δ.Ε.Π.Α.Π. και τον Διευθυντή Παραγωγής Εκδηλώσεων την ευθύνη για την Διοικητική και την Οικονομική Λειτουργία του Καρναβαλιού. Εκπροσωπεί με τον Πρόεδρο της Δ.Ε.Π.Α.Π. τον θεσμό και έχει την ευθύνη για τις δημόσιες και διεθνείς του σχέσεις.

Επιπλέον, έχει την καλλιτεχνική επιμέλεια για την διακόσμηση της πόλης και συνεργάζεται για το σκοπό αυτό με τα αρμόδια συνεργία Ηλεκτροφωτισμού και Καρναβαλικών Κατασκευών. Προϊσταται, επίσης, του Καρναβαλικού συνεργείου και έχει την ευθύνη για την σωστή υλοποίηση των Καρναβαλικών κατασκευών που έχουν επιλεγεί. Φροντίζει από κοινού με τον Γενικό Διευθυντή της Δ.Ε.Π.Α.Π. και τον Διευθυντή των Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων, ώστε ο προϋπολογισμός του

Καρναβαλιού να κινείται στα πλαίσια των χρηματοδοτήσεων που εξασφαλίζει το ίδιο το Καρναβάλι.

Σε ό,τι αφορά τα ζητήματα της Καλλιτεχνικής πλευράς του Καρναβαλιού, (ΤΕΧΝΕΣ) συνεργάζεται με τους υπευθύνους των αναλόγων τομέων ή τις επιτροπές της Δ.Ε.Π.Α.Π. και συναποφασίζει με αυτούς για τις καθαρά καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Επιλέγει με την Καρναβαλική Επιτροπή το έντυπο υλικό που θα παραχθεί και έχει την αποκλειστική ευθύνη για το δημιουργικό των εντύπων. Εισηγείται στο Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π. για την πρόσληψη έκτακτου προσωπικού και την ανάθεση έργου σε εξειδικευμένους συνεργάτες για την παραγωγή και υλοποίηση των εκδηλώσεων. Εισηγείται στο Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π. την καταβολή πρόσθετης αποζημίωσης στους εργαζόμενους στο θεσμό, κατά την περίοδο αιχμής των εκδηλώσεων.

Τέλος, έχει την ευθύνη του γραφείου Τύπου και Δημοσίων σχέσεων σε ό,τι αφορά το θεσμό «Καρναβάλι- Τέχνες».

5.3.4 Καρναβαλικό συνεργείο

Ένα Καρναβάλι με τέτοια παράδοση, εύρος και δυναμική έχει ήδη δημιουργήσει τους δικούς του τεχνίτες και δημιουργούς. Ο λόγος γίνεται για το φημισμένο "*Καρναβαλικό Εργαστήρι*" του Δήμου Πατρέων. Πρόκειται για εκείνη την ομάδα των εργαζομένων που με την δουλειά τους συμβάλλουν αποφασιστικά στην επιτυχία του Καρναβαλιού.

Οι δημιουργοί αυτοί κατασκευάζουν το Βασιλιά Καρνάβαλο, τα άρματα που τον συνοδεύουν, τους εφήμερους ήρωες που τον ακολουθούν. Είναι οι άνθρωποι που σε μεγάλο βαθμό στηρίζουν την εικαστική αντίληψη του Καρναβαλιού, και όχι αυτοί που διεκτετριώνουν εργασίες ρουτίνες. Το "*Καρναβαλικό Εργαστήρι*" διακρίνεται για την καλαισθησία των κατασκευαστών του, τη δημιουργικότητα και την φαντασία.

Αποτελεί μια Πατρινή αποκλειστικότητα. Ένα "*Καρναβαλικό Εργαστήρι*" με ανθρώπους ειδικευμένους σε καρναβαλοκατασκευές, με ανθρώπους που συντηρούν σε μόνιμη βάση μια μοναδική εστία πολιτιστικής δημιουργίας.

Είναι μοναδικό συνεργείο στο είδος του στην Ελλάδα, στο οποίο ο Δήμος έχει επενδύσει περισσότερα από 600 με 700 εκατομμύρια δραχμές. Η Πάτρα και το Βιλάρτζιο της Ιταλίας έχουν τα δύο κορυφαία συνεργεία της Ευρώπης. Το συνεργείο στηρίζεται σε μια μοναδική

τοπική τεχνογνωσία των κατασκευών, η οποία μεταφέρεται από γενιά σε γενιά.

Ενδεικτικό της επιρροής και της γοητείας που ασκεί το Συνεργείο Καλλιτεχνικών κατασκευών, αλλά και το Καρναβάλι γενικότερα, είναι η δημιουργία ενός νέου τμήματος στο Δημόσιο Ι.Ε.Κ. Πάτρας απ' όπου θα αποφοιτούν Τεχνικοί Καρναβαλικής Ενδυμασίας. Με την έννοια αυτή, το Καρναβάλι αποτελεί τρόπο ζωής για τους Πατρινούς.

Το Καρναβαλικό συνεργείο δεν ασχολείται μόνο με την δημιουργία καρναβαλικών, αλλά και άλλων καλλιτεχνικών κατασκευών. Κατά κύριο λόγο δραστηριοποιείται στο πλαίσιο του θεσμού «ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ - ΤΕΧΝΕΣ». Κατασκευάζει οποιαδήποτε καλλιτεχνική κατασκευή απαιτούν οι εκδηλώσεις των άλλων τομέων της Δ.Ε.Π.Α.Π. και του Δήμου Πατρέων. Μετά από απόφαση του Δ.Σ της ΔΕΠΑΠ δύναται ν' ασχοληθεί και με κατασκευές για λογαριασμό τρίτων (άλλων Δήμων, λοιπών δημοσίων φορέων και ιδιωτών).

Ο Τεχνικός προϊστάμενος και ο υπεύθυνος αποθήκης υλικών του συνεργείου ορίζονται από το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Π.

Για τη δημιουργία των αρμάτων προκηρύσσεται πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, στην οποία μπορούν να συμμετέχουν και οι εργαζόμενοι στο Καρναβαλικό συνεργείο.

Η επιλογή των σχεδίων -ιδεών και του διακόσμου, γίνεται από 5μελή επιτροπή στην οποία συμμετέχουν ο Πρόεδρος της Δ.Ε.Π.Α.Π. ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής, 2 μέλη της Καρναβαλικής Επιτροπής και 1 μέλος της επιτροπής εικαστικών της Δ.Ε.Π.Α.Π.

5.3.5 Το Καρναβάλι

5.3.5.1 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Αφετηρία του Καρναβαλιού της Πάτρας, θεωρείται το 1829, όταν οργανώνονται στην πόλη οι πρώτοι αποκριατικοί χοροί. Η δεύτερη χρονική φάση εξέλιξής του είναι το 1870, όπου μετά την ένωση της Επτανήσου οι Επτανήσιοι που εισρέουν στην πόλη μεταμορφώνουν αναλόγως τον πολιτισμικό της χαρακτήρα, γεγονός που αποτυπώνεται στο Καρναβάλι αλλά και σε άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες.

Το 1906 το Καρναβάλι περνά από την τρίτη φάση εξέλιξής του, όπου διαμορφώνεται η πομπή και γίνεται πανομοιότυπη με τη σημερινή, ενώ το 1966 έχουμε την τέταρτη χρονική φάση εξέλιξής του, όπου

μπαίνουμε στη διαδικασία που λέγεται “Κρυμμένος Θησαυρός” και γίνεται πλέον μαζικό το Καρναβάλι.

Μετά από 30 χρόνια, το 1996, στην πέμπτη χρονική φάση εξέλιξης του Καρναβαλιού, γίνεται μια προσπάθεια να εμπλουτισθεί με νέες εκδηλώσεις ειδικού πολιτιστικού περιεχομένου και βάρους. Θα λέγαμε ότι γίνεται μια προσπάθεια πολιτιστικού επαναπροσδιορισμού του Καρναβαλιού.

5.3.5.2 Κρυμμένος Θησαυρός

Το Καρναβάλι, εκτός του γεγονότος ότι αποτελεί ένα αναπόσπαστο τμήμα της ιστορίας της πόλης, είναι ο μεγαλύτερος κύκλος εκδηλώσεων της χώρας, εκείνη την περίοδο. Είναι μέγιστο κοινωνικό, πολιτισμικό, γιορταστικό κ.λ.π. γεγονός, και ειδικά από το 1996 και μετά, με την προσπάθεια εμπλουτισμού που γίνεται, έχουν ενταχθεί στους κόλπους του νέοι θεσμοί και λειτουργίες. Στην ουσία αυτός ο μεγάλος θεσμός περιέχει “υποθεσμούς”.

Ο πρώτος υποθεσμός που έχει προηγηθεί βέβαια χρονικά είναι ο «Κρυμμένος Θησαυρός». Με το όρο “Κρυμμένο Θησαυρό”, εννοούμε αυτή τη μεγάλη διαγωνιστική διαδικασία, η οποία λαμβάνει χώρα μεταξύ των πληρωμάτων (γκρουπς). Χάριν αυτής της διαδικασίας παράγονται παντομίμες, μικτά θεάματα, θεατρικά πεντάλεπτα, παράγονται στην ουσία πρωτογενή πολιτιστικά προϊόντα, υπό τις εντολές και τις κατευθύνσεις της Καρναβαλικής Επιτροπής, τα οποία βεβαίως εμπεριέχουν και την παρωδία, που είναι κυρίαρχο στοιχείο της καρναβαλικής διαδικασίας.

Εκτός όμως από αυτά, υπάρχουν και ορισμένες άλλες διαγωνιστικές δραστηριότητες, -όπως η μεγάλη εκδήλωση “Ζωγραφίστε και δημιουργήστε”, το “Μακιγιαριστείτε” και υπάρχουν και τα Κουίζ κ.λ.π. Κάθε χρόνο δημιουργούνται τα παιχνίδια που στηρίζονται στην ευρηματικότητα των μελών της Καρναβαλικής Επιτροπής, αλλά και των συμπολιτών μας. Ο Κρυμμένος Θησαυρός ξεκίνησε ως μια διαδικασία στην οποία «κάτι κρυβόταν και βρισκόταν» αλλά εξελίχτηκε όπως αναφέρθηκε προηγουμένως.

5.3.5.3 Καρναβάλι των Μικρών

Ο δεύτερος μεγάλος υποθεσμός που αναπτύσσεται το Καρναβάλι, είναι το Καρναβάλι των Μικρών που ξεκίνησε το 1996. Εδώ

προετοιμάζονται οι καρναβαλιστές εξ απειλών ονύχων. Και δεν είναι μόνο τα μωρά στα καρτοσάκια που βγαίνουν στη μεγάλη παρέλαση της τελευταίας Κυριακής. Το σημαντικότερο είναι ένα ολόκληρο, κανονικό Καρναβάλι, σχεδιασμένο και προσαρμοσμένο στις ανάγκες της παιδικής ηλικίας.

Τί περιλαμβάνει το Καρναβάλι των Μικρών; Μια ματιά στο πρόγραμμα αρκεί. Ομάδες παιδιών μαθαίνουν να κατασκευάζουν μάσκες, χαρταετούς και μαριονέτες, ενώ στη συνέχεια εκθέτουν τα δημιουργήματά τους.

Επίσης, υπάρχει η Κινητή Καρναβαλούπολη, υπάρχουν ανεξάρτητες δραστηριότητες, ποδηλατοδρομίες κ.λ.π., που σκοπό έχουν να εθίζουν τα παιδιά σε τέτοιου είδους λειτουργίες και γενικά υπάρχουν σεμινάρια εκπαιδευτικά που γίνονται στα περισσότερα σχολεία της πόλης, δημιουργούνται ειδικά θεατρικά δρώμενα στο Δημοτικό Θέατρο αλλά και παραγκιοζοφτιαχτική, όπου γνωστοί καλλιτέχνες του Θεάτρου σκιών δείχνουν στα παιδιά πώς φτιάχνονται οι φιγούρες.

Κεντρικός θεσμός και λειτουργία του Καρναβαλιού των Μικρών, είναι και ο διαγωνισμός Πρωτότυπου Παιδικού Τραγουδιού, όχι μόνο Καρναβαλικού. Και βεβαίως το Καρναβάλι των Μικρών έχει τη δική του μεγάλη παρέλαση τη δική του κορύφωση.

Με το Καρναβάλι των Μικρών, κατ' ουσίαν ο Δήμος προσβλέπει σε πολιτιστική εμπλοκή και δημιουργία των μικρών ηλικιακών ομάδων, σε ένα ζωντανό κομμάτι της τοπικής παράδοσης.

5.4 Τομέας φεστιβάλ

Την ευθύνη διενέργειας του Φεστιβάλ έχει το Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π. και ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής που ορίζεται από το Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π.

5.4.1 Αρμοδιότητες καλλιτεχνικού διευθυντή

- Έχει την Γενική Καλλιτεχνική Διεύθυνση του Φεστιβάλ και ορίζεται με απόφαση του Δ.Σ. Η θητεία του είναι διετής με δυνατότητα καταγγελίας από κάθε μέρος χωρίς συνέπεια μετά την πάροδο του πρώτου έτους.
- Προτείνει την ίδια περίοδο το θέμα του Φεστιβάλ.

ΤΟΜΕΑΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

**ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ**

**7 ή 9 ΜΕΛΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΣΤΗΡΙΞΗΣ**

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

**ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ
ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ**

- Καθορίζει σε συνεργασία με τον Γενικό Διευθυντή της Δ.Ε.Π.Α.Π. τις τιμές των εισιτηρίων και τον αριθμό των προσκλήσεων που θα εκδίδονται σε κάθε εκδήλωση.
- Μετά την εισήγηση του Καλλιτεχνικού Διευθυντή και σε συνεργασία με τους Γενικό Διευθυντή της Δ.Ε.Π.Α.Π, Διευθυντή Οργάνωσης Καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και τον προϊστάμενο Οικονομικών Υπηρεσιών της Δ.Ε.Π.Α.Π, υποβάλλει για έγκριση στο Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π. τον προϋπολογισμό του Φεστιβάλ μέχρι το τέλος Νοεμβρίου καθώς και τον απολογισμό του. Ο προϋπολογισμός του Φεστιβάλ θα πρέπει να κινείται στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων που εξασφαλίζονται μέσα από προγραμματικές συμβάσεις, επιχορηγήσεις, χορηγίες, διαφημίσεις, κοινοτικά προγράμματα κ.λ.π.
- Έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα για την διαμόρφωση του προγράμματος του Φεστιβάλ, τους χώρους των εκδηλώσεων, και αποφασίζει για πιθανή διαμόρφωση τους στα πλαίσια του προϋπολογισμού πάντα.
- Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής και ο πρόεδρος της Δ.Ε.Π.Α.Π. εκπροσωπούν το Φεστιβάλ και έχουν την ευθύνη για τις δημόσιες και διεθνείς σχέσεις τους.
- Σε ότι αφορά τα ζητήματα της καλλιτεχνικής πλευράς του Φεστιβάλ (εκδηλώσεις, έντυπο υλικό, γενικότερη προβολή) έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα και ευθύνη.
- Οι Δημόσιες σχέσεις του Φεστιβάλ γίνονται από τον Κ.Δ σε συνεργασία με τον πρόεδρο της Δ.Ε.Π.Α.Π.
- Εισηγείται σε συνεργασία με τον Διευθυντή εκδηλώσεων στο Δ.Σ της Δ.Ε.Π.Α.Π. για την πρόσληψη έκτακτου προσωπικού και την ανάθεση έργου σε εξειδικευμένους συνεργάτες για την παραγωγή και υλοποίηση των εκδηλώσεων κατά την περίοδο του Φεστιβάλ.
- Εισηγείται σε συνεργασία με τον Διευθυντή εκδηλώσεων στο Δ.Σ της ΔΕΠΑΠ, την καταβολή πρόσθετης αποζημίωσης στους εργαζόμενους στο θεσμό, κατά την περίοδο αιχμής των εκδηλώσεων.
- Έχει την ευθύνη του γραφείου τύπου και δημοσίων σχέσεων σε ό,τι αφορά το Φεστιβάλ.

5.4.2 Επιτροπή στήριξης

Με πρωτοβουλία του Προέδρου της Δ.Ε.Π.Α.Π. και του Καλλιτεχνικού Διευθυντή, κατ' έτος, μπορεί να συσταθεί 7ή 9μελής

επιτροπή πολιτών στήριξης του Φεστιβάλ από προσωπικότητες των γραμμάτων και της τέχνης, πνευματικούς ανθρώπους και παράγοντες της πόλης που μπορούν να έχουν άποψη και γνώση για την λειτουργία ενός τέτοιου θεσμού. Έχει καθαρά συμβουλευτικό χαρακτήρα. Συμβάλει στην προβολή και χρηματοδότηση του Φεστιβάλ και αναπτύσσει όλες εκείνες τις δραστηριότητες και επαφές για την επίτευξη του σκοπού αυτού, σε συνεργασία με τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή και τον Πρόεδρο της Δ.Ε.Π.Α.Π.

5.5 Τομέας εικαστικών

5.5.1 Εργαστήρια εικαστικών

Στα ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ προβλέπεται η λειτουργία των εξής τμημάτων:

Πρώτη βαθμίδα (μαθητές 6-8 ετών)

1. Εργαστήριο Μικτών Υλών Α.
**Δεύτερη βαθμίδα
(μαθητές 9-11 ετών)**

2. Εργαστήριο Μικτών Υλών Β.
**Τρίτη βαθμίδα
(μαθητές 12-15 ετών)**

3. Εργαστήριο Ζωγραφικής
4. Εργαστήριο Χαρακτικής
5. Εργαστήριο Γλυπτικής
6. Εργαστήριο Κεραμικής

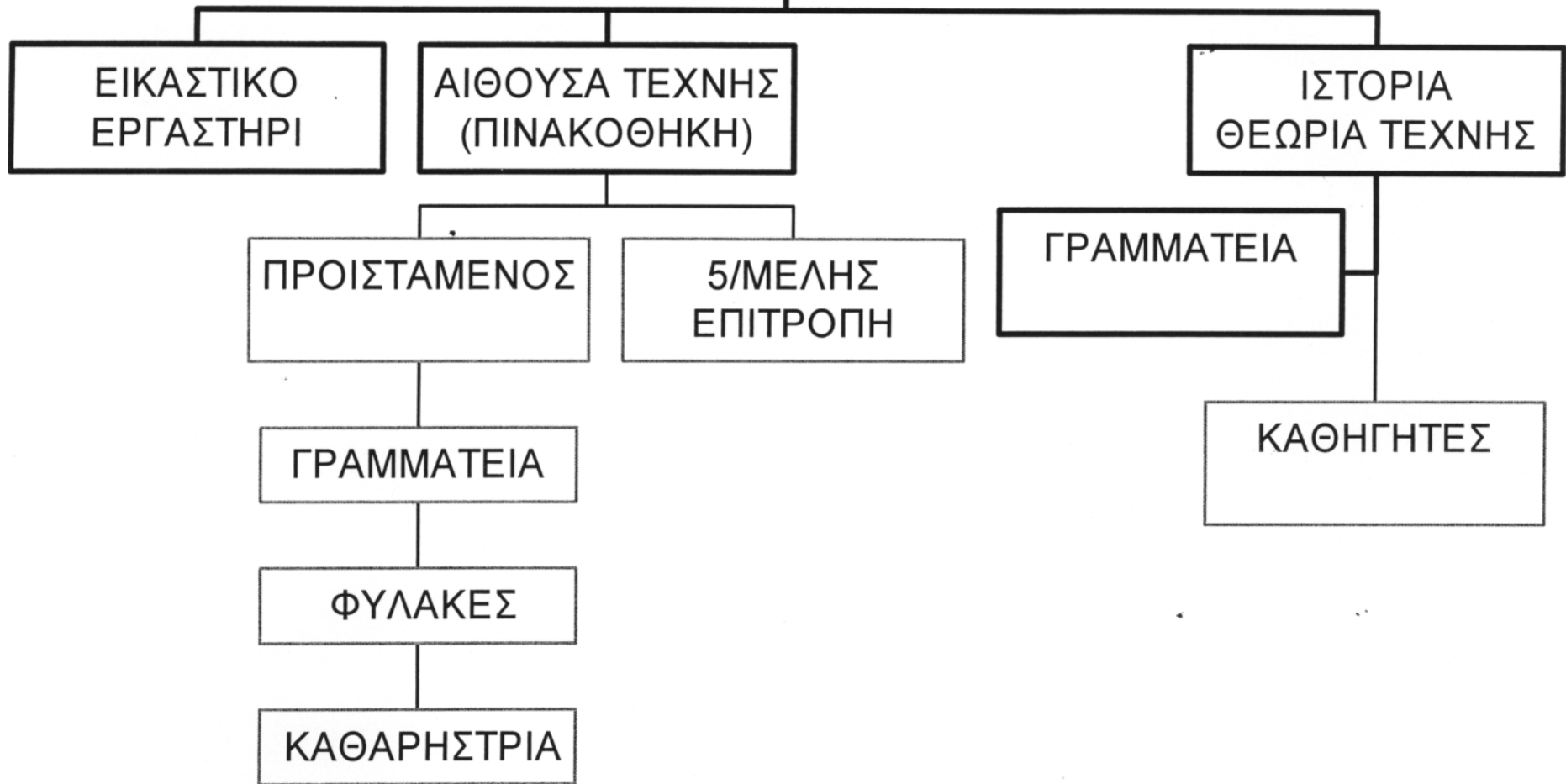
Τέταρτη βαθμίδα (μαθητές 15 ετών – ενήλικες)

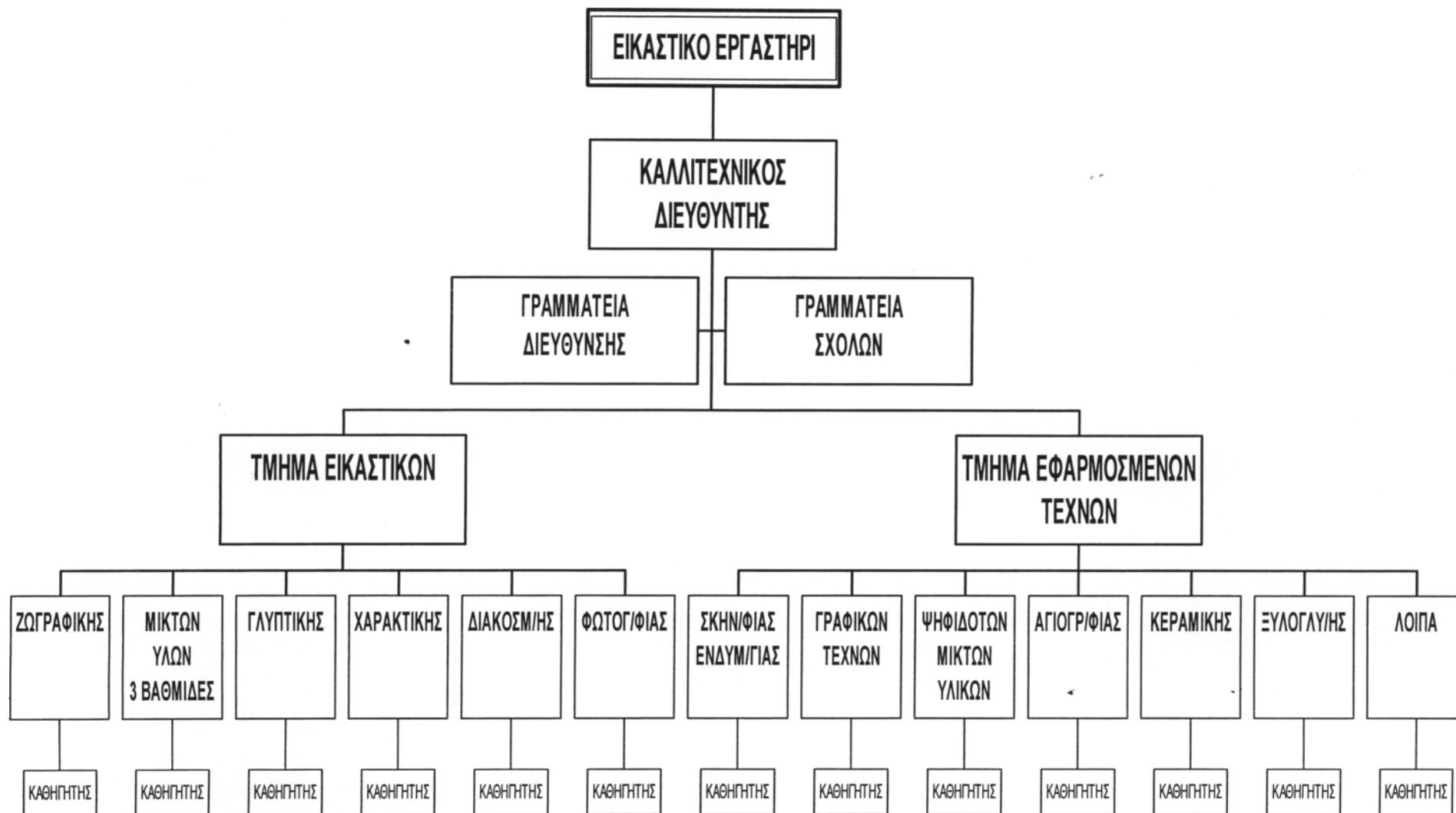
7. Εργαστήριο Ζωγραφικής και Σχεδίου
8. Εργαστήριο Χαρακτικής
9. Εργαστήριο Γλυπτικής
10. Εργαστήριο Κεραμικής

Θεωρητικά

- Τμήμα Ιστορίας της Τέχνης Α. (μαθητές 12-15 ετών)
Τμήμα Ιστορίας της Τέχνης Β. (έφηβοι και ενήλικες)

ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ

Στα εργαστήρια αυτά οι μαθητές όλων των βαθμίδων μαθαίνουν μέσα από την ψυχαγωγική απασχόληση τη γλώσσα της εικαστικής δημιουργίας, γνωρίζουν την ιστορία της τέχνης και επισκέπτονται και συζητούν τις εκθέσεις του εικαστικού τομέα.

5.6 Τομέας τεχνών

Στο τομέα των τεχνών λειτουργούν τα εξής τμήματα:

- Τμήμα Θεάτρου
- Τμήμα Κινηματογράφου
- Τμήμα Φωτογραφίας
- Τμήμα Μουσικών Συνόλων
- Τμήμα Λοιπών Δραστηριοτήτων (για κάθε μελλοντική δραστηριότητα)

5.7 Συμβούλιο προγραμματισμού

Το Συμβούλιο Προγραμματισμού (Σ.Π) αποτελεί συντονιστικό όργανο των τομέων και συμβουλευτικό όργανο του Δ.Σ της επιχείρησης. Σ' αυτό, εκτός από τον Πρόεδρο του Δ.Σ ή τον αντιπρόεδρο αναπληρωτή του, συμμετέχουν οι υπεύθυνοι των τομέων της Επιχείρησης και ο Γενικός Διευθυντής.

Τα κυριότερα θέματα που συζητιούνται στο Σ.Π είναι: ο συντονισμός δράσης των τομέων της Δ.Ε.Π.Α.Π όπου και όταν απαιτείται. Η επισήμανση των προβλημάτων στην πορεία των προγραμμάτων και προϋπολογισμών και τη λήψη συντονιστικών μέτρων για την κανονική εκτέλεσή τους.

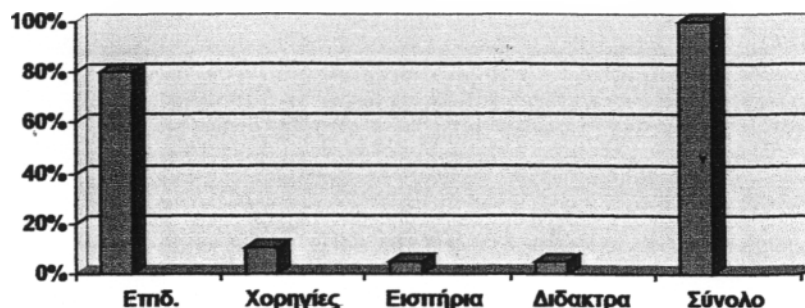
Το Σ.Π συγκαλείται ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου ή όταν το ζητήσουν δύο από τα μέλη του.

5.8 Ποσοστά εσόδων και εξόδων της Δ.Ε.Π.Α.Π

Τα έσοδα της Δ.Ε.Π.Α.Π προέρχονται από τις επιδοτήσεις του Δήμου και του Υπουργείου Πολιτισμού και από χορηγίες, εισιτήρια, διδάκτρα. Τα έσοδά του κατανέμονται στα πάγια έξοδα, στον τομέα διοίκησης, στο καρναβάλι, στο φεστιβάλ, στο εικαστικό τμήμα, στην ορχήστρα, στην πινακοθήκη και σε παράλληλες εκδηλώσεις.

ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Π				
Επιδότησεις	Χορηγίες	Εισιτήρια	Δίδακτρα	Σύνολο
80%	10%	5%	5%	100%

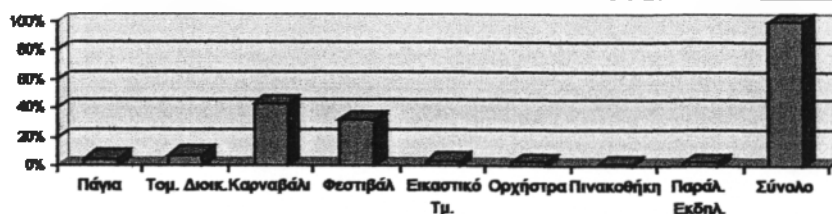
Πίνακας 1

Γράφημα 1

Πίνακας 2

ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Π								
Πάγια	Τομ. Διοικ.	Καρναβάλι	Φεστιβάλ	Εικαστικό Τμ.	Ορχήστρα	Πινακοθήκη	Παράλ. Εκδηλ.	Σύνολο
5%	8%	43%	32%	4%	3%	2%	3%	100%

Γράφημα 2

Από το πίνακα 1, παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων προέρχεται κυρίως από τις επιδοτήσεις, ενώ αντίθετα οι χορηγίες, τα εισιτήρια και τα δίδακτρα καλύπτουν κατά πολύ μικρότερο ποσοστό των εσόδων. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων διατίθεται για δαπάνες του καρναβαλιού και του φεστιβάλ, όπως παρατηρούμε από τον πίνακα 2, ενώ πολύ μικρότερα ποσοστά καλύπτουν τις δαπάνες των υπολοίπων τμημάτων. Αυτό βέβαια οφείλεται και στις ανάγκες που παρουσιάζει ο κάθε τομέας, αλλά και στην έμφαση που θέλει να δώσει ο ίδιος ο Δήμος σε τομείς με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και παράδοση που χρειάζονται ενίσχυση και προβολή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Η αξιολόγηση είναι αναπόσπαστο μέρος της παρεμβατικής διεργασίας. Πρόκειται για μια συνεχή διαδικασία, η οποία μέσα από περιοδικές εκτιμήσεις του βαθμού εκπλήρωσης των σκοπών, των στόχων και των εφαρμογών του προγράμματος της κοινωνικής και πολιτιστικής παρέμβασης παρέχει νέα δεδομένα και προτάσεις για αλλαγές μεθόδων και δράσεων, οι οποίες θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά του και θα συμβάλουν στην επίτευξη των μακροπρόθεσμων στόχων. Αυτή η μορφή αξιολόγησης ονομάζεται διαμορφωτική και μπορεί να εμπλουτίζει τις πρακτικές με νέα ποιοτικά στοιχεία μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος, οπότε ακολουθεί η συνολική αξιολόγηση.

Ο χρόνος των περιοδικών εκτιμήσεων εξαρτάται όχι μόνο από τον αρχικό σχεδιασμό, αλλά και από τα νέα δεδομένα και τους επανακαθορισμούς των στόχων του προγράμματος.

Ανάλογα με την επιστημολογική βάση της παρέμβασης, μπορούμε να διακρίνουμε δύο τύπους αξιολογήσεων: το θετικιστικό και το συμμετοχικό-ουμανιστικό τύπο. Σύμφωνα με το θετικιστικό παράδειγμα, η αξιολόγηση γίνεται από εξωτερικούς παράγοντες με όρους τεχνικής αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας και εστιάζεται στην επιτέλεση των υπαρχόντων στόχων του προγράμματος, οι οποίοι έχουν καθοριστεί από τη γραφειοκρατία και την κεντρική διοίκηση. Προς αυτή την κατεύθυνση εξετάζονται πληροφορίες που προέρχονται από κοινωνικές και άλλες δημόσιες υπηρεσίες και έχουν να κάνουν με τις εισροές των υπηρεσιών (π.χ. τον αριθμό των εργαζομένων, τις δαπάνες που εξασφαλίζονται για τις πρακτικές των υπηρεσιών) και τις εκροές τους (π.χ. αξιολογήσεις παρεμβάσεων, πρακτικές κοινωνικής φροντίδας), πραγματοποιούνται επιθεωρήσεις και εκθέσεις κρατικών φορέων για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών φροντίδας, αξιολογήσεις συμβολαίων συνεργασιών της υπηρεσίας με εξυπηρετούμενους, ανάλυση και ερμηνεία δεδομένων ερωτηματολογίων, τα οποία συμπληρώνουν εργαζόμενοι και εξυπηρετούμενοι.

Αντίθετα, το ουμανιστικό παράδειγμα θέτει υπό κρίση τους στόχους και την ορθολογικότητα του προγράμματος. Οι αξιολογητές διερευνούν τις επιλογές αξιών και επιχειρούν μια ανοικτή συζήτηση με όσους εμπλέκονται στο πρόγραμμα. Η αξιολόγηση των κοινοτικών παρεμβάσεων σχετίζεται με το κατά πόσο οι δράσεις του προγράμματος ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινότητας και με το βαθμό στον οποίο οι μέθοδοι και οι πρακτικές που αναπτύσσονται είναι

ενδεδειγμένες, αποτελεσματικές και αποδοτικές. Αυτού του τύπου η προσέγγιση ενθαρρύνει «τη συμμετοχή των πελατών και της κοινότητας στην αξιολόγηση ενός οργανισμού» ή ενός προγράμματος. Η αξιολόγηση γίνεται μια ανοικτή και συνεχής διαδικασία που μετατοπίζεται από την παραδοσιακή διοικητική εποπτεία, τον έλεγχο και την ισχύ στην ενδυνάμωση των μελών της κοινότητας, στην αυτοδιάθεση και στην αυτοεκπλήρωση, στοιχεία τα οποία γίνονται εργαλεία πρακτικής άσκησης και εκπαίδευσης.

Η αξιολόγηση δεν είναι μια ουδέτερη διεργασία, αλλά λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο των κοινωνικών δομών και των κρατικών μηχανισμών. Όπως επισημαίνει ο Ιατρίδης, η ενδυναμωτική και συμμετοχική αξιολόγηση σχετίζεται με τις κινήσεις κοινωνικής μεταρρύθμισης ενάντια στην κοινωνικοοικονομική καταπίεση και τάσσεται υπέρ της «κοινωνικής δικαιοσύνης και της αναδόμησης της κοινωνικής οικονομίας», δηλαδή αξιών με τις οποίες είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη η επιστήμη της κοινωνικής εργασίας.⁴¹

Η ένταξη της σκοπιάς των ντόπιων και όσων εξυπηρετούνται από υπηρεσίες κοινοτικής φροντίδας στην αξιολογική διαδικασία έχει γίνει αντικείμενο πολύπλευρης κριτικής από πολλούς συγγραφείς.⁴² Σύμφωνα με τους τελευταίους, οι πολίτες είναι απρόθυμοι να ασκήσουν κριτική στις υπηρεσίες και συχνά φοβούνται ότι τα παράπονα θα οδηγήσουν στην απόσυρση της υπηρεσίας από την περιοχή τους, οι απόψεις τους χαρακτηρίζονται από υποκειμενισμό και πολλές φορές επηρεάζονται από τη σχέση που έχουν αναπτύξει με τους ερευνητές, ενώ η έλλειψη ειδικών γνώσεων τους καθιστά άνισους και εξαρτημένους παράγοντες της αξιολογητικής διαδικασίας.

Η αξιολόγηση ενός προγράμματος κοινωνικής παρέμβασης θέτει πολλά ερωτήματα. Ποιοι θα αξιολογήσουν το πρόγραμμα και με ποια κριτήρια; Ποια θα είναι η μορφή της αξιολόγησης (εν δυναμωτικού-συμμετοχικού ή τεχνοκρατικού χαρακτήρα); Ποιος θα είναι ο ρόλος των κατοίκων της κοινότητας; Η επιλογή των στόχων, των κριτηρίων και της μορφής της αξιολόγησης εξαρτάται από την επιστημολογική βάση που υιοθετείται στο πρόγραμμα. Από την πλευρά μας θεωρούμε σημαντική μια πολυδιάστατη αξιολόγηση του προγράμματος τόσο από τη σκοπιά των εργαζομένων και των εφαρμοστών του, όσο και από την πλευρά των

⁴¹ Δ. Ιατρίδης, «Αξιολόγηση υπηρεσιών από τους πελάτες και την κοινότητα», Κοινωνική εργασία, 57 (2000), σσ.16, 18.

⁴² Βλ. ενδεικτικά, J. Allen, D. Hogg & S. Pease, *Elderly people: Choice, participation and satisfaction*, London, Policy Studies Institute, 1992-G. Wilson, "Users and providers: Different perspectives on community care services", *Journal of Social Policy*, 22 (4), (1993), σσ.507-526· A. Nocon & H. Qureshi, "Outcome measures in community care", στο P. Smith (ed), *Measuring outcome in the public sector*, London, SRP Ltd, 1996, σσ.74-93.

φορέων και των κατοίκων της τοπικής κοινωνίας. Τα κριτήρια της αξιολόγησης συνδέονται με στόχους που έχουν διαμορφωθεί στη διάρκεια της ανάπτυξης του προγράμματος από όλους τους παράγοντες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Για την αξιολόγηση ενός προγράμματος κοινοτικής παρέμβασης πρέπει να έχουμε υπόψη μας ορισμένους δείκτες αξιολόγησης.

Ο πρώτος στόχος αφορά στην κριτική συνειδητοποίηση και αξιολογείται μέσα από δείκτες που εκτιμούν το βαθμό συνειδητοποίησης και προβληματισμού γύρω από τα κοινοτικά προβλήματα και τον τρόπο αντιμετώπισής τους. Πρόκειται για τους δείκτες της ανάδειξης και γνώσης των κοινοτικών προβλημάτων, της ύπαρξης ικανοποιητικών δικτύων πληροφόρησης για πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων, του επιπέδου της συσπείρωσης και της συνοχής της κοινότητας και της αξιοποίησης σύγχρονων μορφών επικοινωνίας για την προαγωγή των κοινοτικών θεμάτων.

Ο δεύτερος στόχος αναφέρεται στην κοινοτική και οργανωτική δράση και στην ανάπτυξη της κοινότητας, και εκτιμάται μέσα από δείκτες αξιολόγησης, όπως η οργανωτική πίεση προς την κυβέρνηση και άλλους εξωτερικούς φορείς, ο σχηματισμός νέων οργανώσεων και ομάδων εργασίας, τα επίπεδα συνεργασίας με την τοπική αυτοδιοίκηση σε ζητήματα στέγασης, απασχόλησης και κοινωνικών υπηρεσιών, ο σχηματισμός συνεταιρισμών (όπως είναι οι αναπτυξιακές δημοτικές επιχειρήσεις), ο βαθμός καινοτομίας των παρεμβάσεων και η φύση της αξιολογητικής προσπάθειας ως ενός μαθησιακού οργανισμού για τους κατοίκους της κοινότητας.

Ο τρίτος στόχος έχει να κάνει με την ενίσχυση της ανθρώπινης συμμετοχής στην επίλυση των κοινοτικών προβλημάτων και συνδέεται με τους εξής δείκτες αξιολόγησης: το βαθμό της αντιπροσωπευτικότητας των διαφορετικών ομάδων ενδιαφερόντων στις συγκροτούμενες επιτροπές και ομάδες, τη λειτουργία τοπικών ομάδων πίεσης σε διάφορα κοινοτικά θέματα, την ανάπτυξη συνεργατικών και δημοκρατικών δομών, την εμπλοκή των κατοίκων σε συμμετοχικές έρευνες και το βαθμό της εθελοντικής συμμετοχής.

Ο τέταρτος στόχος συνδέεται με την προάσπιση της κοινωνικής δικαιοσύνης στην τοπική κοινότητα και εκτιμά το βαθμό προαγωγής και αντιμετώπισης των ιδιαίτερων προβλημάτων κοινωνικά και οικονομικά στερημένων πληθυσμιακών ομάδων. Σε αυτή την περίπτωση αξιολογητικοί δείκτες είναι ο βαθμός οργάνωσης των ομάδων αυτών, η κατηγορία για τις καταπιεσμένες ομάδες, η ανάπτυξη αιτημάτων και μορφών πίεσης και η αποτελεσματικότητα του τρόπου και των μεθόδων αντιμετώπισης των προβλημάτων τους.

Ο πέμπτος στόχος σχετίζεται με την ενίσχυση της πολιτισμικής συνεργασίας και δράσης μέσα από την εκτίμηση της πολιτισμικής ανάπτυξης. Οι δείκτες εδώ είναι η αναγνώριση, η ανάδειξη και η καταγραφή της πολιτισμικής κληρονομιάς διαφορετικών ομάδων στην κοινότητα, η εκτίμηση των συλλογικών δράσεων και της συνέχειας των πολιτισμικών δραστηριοτήτων και η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής επικοινωνίας.

Ο έκτος στόχος περικλείει την ανάπτυξη και τη φροντίδα του φυσικού και του οικιστικού περιβάλλοντος μέσα από τους δείκτες που μετρούν την ανάπτυξη οικολογικής και κοινωνικής συνείδησης, το σχεδιασμό οικολογικών παρεμβάσεων, τις χωροταξικές διευθετήσεις και το βαθμό προσαρμογής τους στις ανάγκες του φυσικού περιβάλλοντος, τις δράσεις προστασίας και βελτίωσης του τοπικού οικολογικού χώρου και την οργανωτική αντιμετώπιση ζητημάτων έλλειψης πηγών.

Ο τελευταίος στόχος περιλαμβάνει την αλληλεξάρτηση της τοπικής με την ευρύτερη κοινωνία και την εκτίμηση του βαθμού συγκρότησης και ανάπτυξης διακοινοτικών και περιφερειακών δικτύων επικοινωνίας και συνεργασίας. Σε αυτή την περίπτωση, τους δείκτες αποτελούν η υποδοχή νέων σχεδιασμών και παρεμβάσεων από εξωτερικούς παράγοντες, η συμμετοχή σε περιφερειακές και εθνικές δράσεις και η αξιοποίηση εξωτερικών πόρων.

Τα αποτελέσματα μιας σύνθετης αξιολόγησης μπορούν να μας οδηγήσουν σε χρήσιμα συμπεράσματα για το βαθμό αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων δράσης, το βαθμό επίτευξης των τιθέμενων στόχων, το επίπεδο κινητοποίησης και συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας. Αυτή η νέα γνώση μπορεί να συμβάλει σε έναν υψηλότερο βαθμό κατανόησης της τοπικής κοινωνίας και των αναγκών της και να ανοίξει νέες δυνατότητες για συλλογική δράση και ανάπτυξη. Αυτή η ανατροφοδότηση είναι ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία ενός δυναμικού αναπτυξιακού προγράμματος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συστηματική διερεύνηση των παρεμβάσεων της Τ. Α (Δ. Πατρέων) στον κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα και η ενδελεχής μελέτη και αξιολόγηση των αντίστοιχων αλλαγών, οδηγεί στα ακόλουθα συμπεράσματα:

α. Η έννοια της παρέμβασης της Τ.Α στον κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα παραπέμπει στην πρακτική της αναπτυξιακής εργασίας που έχει ως σημείο εκκίνησης την τοπική κατάσταση, γεγονός που υποδηλώνει με σαφήνεια μια θεώρηση του κόσμου μέσα από την τοπική προοπτική. Με την έννοια αυτή η παρέμβαση της Τ. Α προϋποθέτει, όχι μόνο σεβασμό και αξιοποίηση των τοπικών παραδόσεων και αντιλήψεων, κατανόηση της λειτουργίας των οικονομικών και κοινωνικών δομών, γνώση και διερεύνηση των προβλημάτων, αναγκών, δυσχερειών των μελών της τοπικής κοινωνίας, αλλά και ουσιαστική σύνδεση της τοπικής κοινωνίας με το ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον για την αξιοποίηση των νέων δυναμικών και δυνατοτήτων που προσφέρονται από την αλληλεπίδραση του τοπικού με την περιβάλλουσα κοινωνία.

β. Εντός του πλαισίου αυτού μπορεί να κατανοηθεί ότι η παρέμβαση της Τ. Α είναι μία δυναμική διαδικασία, η οποία στοχεύει στην ανθρώπινη ευημερία, στην ενίσχυση της ποιότητας ζωής και στην ουσιαστική κάλυψη των τοπικών αναγκών. Αποκτά τον χαρακτήρα μιας σύνθετης αναπτυξιακής προοπτικής, τόσο στο οικονομικό επίπεδο με ήπιες μορφές οικονομικής ανάπτυξης και πρακτικές κοινωνικής δικαιοσύνης, όσο και στο κοινωνικοπολιτιστικό επίπεδο με πρακτικές που συντείνουν στη δημιουργία ενός υγιούς και επαρκούς περιβάλλοντος.

γ. Σ' αυτό το νέο περιβάλλον οι τοπικές κοινωνίες καλούνται να αναπτύξουν σχέδια κοινωνικής ανάπτυξης και συμμετοχικών διεργασιών, τα οποία βαθαινούν ουσιαστικά τους δημοκρατικούς θεσμούς, ενισχύουν τη δημοκρατική αποκέντρωση και καθιστούν βαθμιαία την κοινωνία των πολιτών αρωγό στην αναπτυξιακή διαδικασία και στη χάραξη κοινωνικής πολιτικής.

δ. Οι παρεμβάσεις του Δήμου Πατρέων στον κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα και οι αντίστοιχες αλλαγές που προκύπτουν, οπωσδήποτε σχετίζονται με πολυεπίπεδες πρακτικές, μέσα από τις οποίες επιδιώκεται τόσο η κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη όσο και η απάντηση σε καταστάσεις κρίσεις στην τοπική κοινωνία. Γι' αυτό η ανάπτυξη ενός επαρκούς συστήματος, μέσω φορέων, κοινωνικής και πολιτιστικής παροχής σε μια τοπική κοινωνία, επιτυγχάνεται με την

αξιοποίηση παραγόντων που προέρχονται από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές, όπως:

1. Η οικονομία.
2. Η κοινωνικοποίηση, ως διαδικασία μέσα από την οποία η τοπική κοινωνία αναπαράγει και μεταβιβάζει αξίες, γνώσεις και πρότυπα συμπεριφοράς.
3. Ο κοινωνικός έλεγχος.
4. Η κοινωνική συμμετοχή, η δυναμική δηλαδή που αναπτύσσει η τοπική κοινωνία και η οποία συναρτάται προς την ανάπτυξη συλλογικών δράσεων, οργανώσεων και ομάδων σε τοπικό επίπεδο και προς το βαθμό συμμετοχής σ' αυτές τις δράσεις.
5. Η αμοιβαία υποστήριξη, η σύνδεση δηλαδή με ευρύτερα δίκτυα παροχής υπηρεσιών για την ταχύτερη και ουσιαστικότερη παγίωση της κοινωνικής φροντίδας. Με αυτές τις προϋποθέσεις η τοπική κοινωνία ενισχύει το βαθμό δέσμευσης των μελών της, τη συμμετοχή των πολιτών στα δρώμενα και στη λήψη αποφάσεων, διαμορφώνει τους κατάλληλους όρους για την αντιμετώπιση των αναγκών της και επιτυγχάνει έναν ικανοποιητικό βαθμό αυτονομίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Αγάθωνος Ε., 1995, Κατάρτιση για την ανάπτυξη: Πρόγραμμα Κοινοτικής Ανάπτυξης και Προαγωγής της Υγείας στον οικισμό Αγίων Αποστόλων Ρόδου (παρουσίαση και σχόλια) Αθήνα, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού.

Αϊβαλιώτης Α., 1980, Κοινοτική ανάπτυξη, Αθήνα, Ράμος.

Βάγια Χ., 1984, «Η κοινωνική εργασία και η συμβολή της στη λαϊκή επιμόρφωση», Εκλογή, 64, 77-90

Βουρνάς Γ. & Μαυρογένη Ε., 1998, «Κοινοτική ανάπτυξη και συμμετοχή», Κοινωνική εργασία, 49, 29-40.

Γεωργαντάς Η., 2002, Τοπικό κράτος και τοπικότητα: Στα ίχνη δύο συζητήσεων, Αθήνα, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.

Γιουλούντα Χ. & Ράτσικα Ν., υπό έκδοση, «Η συμβολή της εκπαίδευσης στην ανάπτυξη δράσης κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο» στο Δίκτυα υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας: Ο ρόλος της εκτελεστικής εξουσίας, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των μη κυβερνητικών οργανώσεων. Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνικής Πολιτικής, Χερσόνησος Ηρακλείου, 20-23 Οκτωβρίου 2001.

Cohen L. & Manion L., 1997, Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας, μτφρ. Χ. Μητσοπούλου & Μ. Φιλιππούλου, Αθήνα, Μεταίχμιο.

Δαουτόπουλος Γ., 1987, «Η κοινοτική ανάπτυξη στην Ελλάδα», επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 11, 66-120.

Δεμερτζής Ν., 2000, «Παγκοσμιοποίηση, κοινότητα και δημόσιος χώρος», Επιστήμη και Κοινωνία, 4, 53-78.

Guthrie G., 1999, «Μέτωπο κατά του κοινωνικού αποκλεισμού: Αρχές, τακτικές, ενέργειες του Συμβουλίου της Ευρώπης», στο Σπανού Ε. (επιμ.), Ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κοινωνικός αποκλεισμός: Εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα/ Εταιρία Πολιτικού Προβληματισμού Νίκος Πουλατζάς, 37-44.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000, Ατζέντα κοινωνικής πολιτικής, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2000, Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης 1999-2000, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Ζαϊμάκης Γ., «Δίκτυα κοινωνικής φροντίδας και ανάπτυξης σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες», στο Δίκτυα υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας: Ο ρόλος της εκτελεστικής εξουσίας, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνικής Πολιτικής, Χερσόνησος Ηρακλείου, 20-23 Οκτωβρίου 2001.

Ζωγράφου Α., 1992, Κοινωνική εργασία με κοινότητα: Θεωρία, πράξη και προβληματισμοί, Πάτρα, Αυτοέκδοση.

Ζωγράφου Α., 1993, «Η Κοινωνική εργασία με συνοικία. Ο νέος προσανατολισμός της κοινωνικής εργασίας με κοινότητα», Κοινωνική Εργασία, 30, 115-127.

Ιατρίδης Δ., 2000, «Το κράτος Κοινωνικής Πρόνοιας: Η παγκόσμια προοπτική», Κοινωνική Εργασία, 60, 233-249.

Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, 1988, Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός, Αθήνα, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.

Καλαϊτζίδης Α., 1988, Τοπική Αυτοδιοίκηση στο σταυροδρόμι της ανάπτυξης, Θεσσαλονίκη, Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Καλλινικάκη Θ., 1998, Κοινωνική Εργασία: Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της κοινωνικής εργασίας, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Καραγκούνης Β., 1998, «Κοινοτική εργασία: Μια ριζοσπαστική μέθοδος για την ανάπτυξη συνειδητοποίησης», Κοινωνική εργασία, 50, 79-92.

Καραντινός Δ., Μαράτου- Αλμπραντή Α. & Φρονίμου Ε. (επιμ.), 1999 [1994], Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα: Κύρια θέματα και προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής, Τόμ. Α' - Β', Αθήνα, ΕΚΚΕ.

Κασμάτη Κ. (επιμ.), 1998, Κοινωνικός αποκλεισμός: Η ελληνική εμπειρία, Αθήνα, Gutenberg.

Κομνηνού Μ. & Παπαταξιάρχη Ε. (επιμ.), 1990, Κοινότητα, κοινωνία και ιδεολογία, Αθήνα, Παπαζήση.

Λάσκαρης Δ., 1998, «Δημοτική εξουσία-οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, απόπειρες επικοινωνίας», Τοπική Αυτοδιοίκηση, 115(2), 46-56.

Μαρβάκης Α., Παρσένογλου Δ. & Παύλου Μ. (επιμ.), «Μετανάστες στην Ελλάδα: "Προβλήματα", κοινωνικά φαινόμενα και υποκείμενα», στο Μαρβάκης Α.,

Παρσένογλου Δ. & Παύλου Μ. (επιμ.), Μετανάστες στην Ελλάδα, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 13-28.

Μάρκου Γ., 1996, Η πολυπολιτισμικότητα της ελληνικής κοινωνίας: Η διαδικασία διεθνοποίησης και η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, Αθήνα, Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Μπικ Ο., 1999 [1997], Τι είναι παγκοσμιοποίηση, μτφρ. Γ. Παυλόπουλος, Αθήνα, Καστανιώτης.

Payne Μ., 2000, Σύγχρονη θεωρία της κοινωνικής εργασίας, μτφρ. Σ. Στρατιδάκη, επιμ. Θ. Καλλινικάκη, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

Ripol J.-L., 1999, Ο κόσμος των πόλεων, μτφρ. Ι. Δουράμπετη & Ε. Κάννερ, Αθήνα, Πλέθρον.

Ross Μ., 1972 [1955], Κοινωνική εργασία με την κοινότητα: Κοινοτική οργάνωση, θεωρία, αρχές, πράξεις, μτφρ. Α. Αναστασιάδου, Αθήνα, Συμβούλιο Επιμόρφωσης στην Κοινωνική Εργασία.

Σκιά Χ., 2000, «Διαδικασίες πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Η περίπτωση Καλαμάτας», Διδακτορική διατριβή, Πάντειο πανεπιστήμιο, Τμήμα Οικονομικών και Περιφερειακής ανάπτυξης, Αθήνα.

Σκουτά Σ., 1998, «Η αναγκαιότητα της δημοτικής- διαπολιτισμικής επικοινωνίας για μια υγιή πολιτισμική ανάπτυξη», Τοπική Αυτοδιοίκηση, 115(2)57-61.

Σταθόπουλος Π., 1998 [1990], Κοινοτική εργασία: Θεωρία και πράξη, Αθήνα, Των.

Σταθόπουλος Π., 2000, Κοινοτική εργασία: Διαδικασίες, μέθοδοι και τεχνικές παρέμβασης, Αθήνα, Παπαζήση.

Σταθόπουλος Π., Φωτόπουλος- Γεωργίου Ν. & Κέντρος Φ., 1984, «Κοινοτική ανάπτυξη και λαϊκή επιμόρφωση: Εμπειρίες από το Πρόγραμμα Κοινοτικής Ανάπτυξης Βραχναϊκών Αχαιας», Εκλογή, 64, 133- 138.

Στασινοπούλου Ο., 1993, «Αναδιάρθρωση των προσωπικών κοινωνικών υπηρεσιών: Η επικαιρότητα της ανεπίσημης φροντίδας και οι σύγχρονες διαπλοκές», στο Γετίμης Π. & Γράβαρης Δ. (επιμ.), Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική: Η σύγχρονη προβληματική, Αθήνα, Θεμέλιο.

Ταίηλορ Τ., 1997, Πολυπολιτισμικότητα, μτφρ. Φ. Παιονίδης, εισαγωγή Α. Gutmann, Αθήνα, Πόλις.

Φρέιρε Π., 1985, «Μερικές παρατηρήσεις για την έννοια της κριτικής συνειδητοποίησης», στο Φρέιρε Π. κ.ά., Για μια απελευθερωτική αγωγή, μτφρ. Μ.

Κατσούλης, Αθήνα, Κέντρο Μελετών και Αυτομόρφωση/ Γενική Γραμματεία
Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Ψύλλα Μ., 1998, «Επικοινωνία και τοπικός χώρος (μια αναφορά στη δημοτική
επικοινωνία)», *Τοπική Αυτοδιοίκηση*, 115 (2), 34-37.

Ψυχοπαίδης Κ. & Γετίμης Π., 1989, *Ρυθμίσεις τοπικών προβλημάτων*, Αθήνα,
Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών.

Ξενόγλωσση

Bradshaw T., 2000, "Complex community development projects: collaboration,
comprehensive programs and community coalitions in complex society", *Community
Development Journal*, 35 (2), 133-145.

Byrne D., 1999, *Social Exclusion*, Buckingham, Open University Press.

G. Craig, "Community Development in a Global Context", *Community Development
Journal* 33(1), (1999).

Daoutopoulos G. 1991, "Community development in Greece", *Community
Development Journal*, 26 (2), 131-138.

Mayo M., 1994, "Community work", στο Hanvey C. & Philpot T., *Practising social
work*, London, Routledge.

Papaioannou S., Alheit P., Lauridsen J. F. & Olesen H. S. (eds.), *Community,
education and social change*, Vol. 2, Anogia Work-books, Roskilde, RUC.

Papatheodorou C., 1998, *Income inequality and development in Greece*, Αθήνα,
ΕΚΚΕ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
30 ΜΑΡΤΙΟΥ 1990

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
210

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

ημέρισμα αποζημίωσης των μελών των αποστολών στα πλαίσια της διαδικασίας του άρθρου 25 της Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.	1
πογραφή του αλλογενούς αλλοδαπού ΡΕΖΕΚ Σάμι του Μπελατίφ και άλλων 4 προσώπων.	2
Υαγή του ΟΑΕ από την υποχρέωση προσκόμισης αποδεικτικού χρονολογικής ενημερότητας.	3
ση της υπέρ του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Αρτοποιών σφοράς.	4
καθή διαφοράς τιμής των αποθεμάτων πετρελαιοειδών καυσίμων που βρίσκονται στις εγκαταστάσεις των εταιρειών εμπορίας α διανομής πετρελαιοειδών ή φορτία σε πλου.	5
καθή διαφοράς τιμής των αποθεμάτων πετρελαιοειδών ή φορτία σε πλου.	6
ροφή διαφοράς τιμής των αποθεμάτων πετρελαιοειδών καυσίμων που βρίσκονται στις εγκαταστάσεις των εταιρειών εμπορίας α διανομής πετρ/δών ή φορτία σε πλου.	7
ροφή διαφοράς τιμής των αποθεμάτων πετρελαιοειδών καυσίμων που βρίσκονται στις εγκαταστάσεις των εταιρειών εμπορίας α διανομής πετρ/δών ή φορτία σε πλου.	8
ση τροποποίησης και συμπλήρωσης του Κανονισμού Προσωπών και Λειτουργίας των Υπηρεσιών της Δ.Ε.Θ. Α.Ε.	9
ση Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης στο Πλατείο Ν. Αχαΐας.	10
ση Ειδικού Κανονισμού Λιμένα Ρόδου.	11
ση, σφάλματος στην 35391/14.7.89 απόφαση Υπουργού Περικιών.	12
ση, σφάλματος στην 33786/7.6.1989 απόφαση Υπουργού Περικιών.	13
σεις σφαλμάτων στους Ειδικούς Κανονισμούς: 1) Λιμένος ου υπ' αριθ. 16. 2) Λιμένος Ελευσίνας υπ' αριθ. 35. 3) Λιμένας Ραφήνας υπ' αριθ. 17. 4) Λιμένος Σαμοθράκης υπ' αριθ. 8. 5) Λιμένος Ιθάκης υπ' αριθ. 21.	14

Διορθώσεις Σφαλμάτων

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ & ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

000/ΑΞ 175

(1)

ημέρισμα αποζημίωσης των μελών των αποστολών στα πλαίσια της διαδικασίας του άρθρου 25 της Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Γραφείο Υπόθη:

Διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 1846/89 «Ρυθμίσεις για την

υπεράσπιση της Ελλάδας έναντι των ασκουμένων κατ' αυτής ατομικών προσφυγών, σύμφωνα με το άρθρο 25 της Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΦΕΚ 108/Α/2.5.89), αποφασίζουμε:

Τον ορισμό της ημερήσιας αποζημίωσης όσων μετέχουν σε αποστολές υπεράσπισης της χώρας μας έναντι ασκουμένων κατ' αυτής ατομικών προσφυγών βάσει του άρθρου 25 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σε:

-130 δολάρια ΗΠΑ για τον Πράκτορα της Ελληνικής Κυβέρνησης και τους Συμβούλους αυτής.

-110 δολάρια ΗΠΑ για τα λοιπά μέλη της Αποστολής.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Γ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

Αριθ. 18108

(2)

Πολιτογράφηση του αλλογενούς αλλοδαπού ΡΕΖΕΚ Σάμι του Αμπτελατίφ και άλλων 4 προσώπων.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Με την αριθ. 18108/20.3.1990 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, έγινε δεκτή η από 22.3.1984 αίτηση πολιτογράφησης του αλλογενούς αλλοδαπού ΡΕΖΕΚ Σάμι του Αμπτελατίφ, για απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Με την αριθ. 12659/90 όμοια με την παραπάνω χρονολογία, έγινε δεκτή η από 31.3.1989 αίτηση πολιτογράφησης του αλλογενούς αλλοδαπού ΣΑΑΝΤΕ Χαλίλ του Εμίλ, για απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Με την αριθ. 11089/90 όμοια με την παραπάνω χρονολογία, έγινε δεκτή η από 15.2.1984 αίτηση πολιτογράφησης του αλλογενούς αλλοδαπού ΡΟΛΑΝΤ Χαλίμ του Αντωνίου, για απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Με την αριθ. 14818/90 όμοια με την παραπάνω χρονολογία, έγινε δεκτή η από 28.11.1981 αίτηση πολιτογράφησης του αλλογενούς αλλοδαπού ΑΡΑΝΓΚΟ Ιουλίαν του Ιουλί, για απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Με την αριθ. 43.865/90 όμοια με την παραπάνω χρονολογία, έγινε δεκτή η από 29.9.1988 αίτηση πολιτογράφησης του αλλογενούς αλλοδαπού ΠΙΣΣΑ Γκερτρούντα συζ. Κων. του, για απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Αθήνα, 20 Μαρτίου 1990

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Θ. ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΣ